Obras dramàticas: Ofrenes : poesies. 1902. Girassol. ...

Ignasi Iglesias

Digitized by Google

OFRENES

Digitized by Google

Digitized by Google

IGNASI IGLESIAS

OFRENES

POESIES

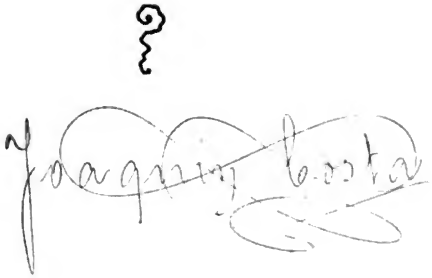

BARCELONA

TIP. «L'AVENÇ»: RONDA DE L'UNIVERSITAT, 20

1902

Digitized by Google

PC
3941
.I5
1900
v. 2

Digitized by Google

A l'Emili Guanyabéns

Digitized by Google

Vetllant

I

Recullit com un vell a casa meva,
passo les nits d'hivern boi treballant.
Tant si glaça al defòra com si neva,
les hores vaig comptant
de cap damunt la taula, meditant.
I treballo, joiós, vencent el fred,
envoltat pel silenci de la nit,
tant sols interromput per l'espinguet
del pendol d'un rellotge de paret
o el plor d'un infantó mig adormit.
I treballo, serè, veient en flò
la vida que s'acosta il·luminada,
tot gaudint, endinzat en el meu jo,
de la seva harmonia sospirada.
Vaig trenant cants d'amor mentres reposen,
dormint en dolça pau, els meus veins,
humils treballadors, que pot-ser glosen

Digitized by Google

en llurs somnis de gloria llurs destins.
Aprenc dels oprimits llurs dòls i penes,
que després apomello en mes cançons,
boi clamant per fè a troços les cadenes
que ofeguen les mellors aspiracions.
Alenta-m, Joventut! Naturalesa,
dòna-m del teu vigor per anà al fi!
No'm deixis sense forces en ma empresa!
No'm deixis cor-glaçat a mig cami,
que vui veure florì
l'Amor i la Bellesa,
per més que'l fruit no'n puga reculli!

II

I m'esforço en ser bo
i en extreure la flò
de la meva tendresa,
glosant lo que he viscut, lo que he plorat,
els dolors que he passat
per vèncer la mentida i la vilesa.
I m'esforço en ser bo,
boi fruint tot el plò
que, a soles, sap plorar mon esperit,
sanglotant am neguit
fins haver-me explaiat,
fins que torno a tenir serenitat

Digitized by Google

i el cervell esvait.
Llavors, serenament, vessant amor,
m'oblido de mos dòls i de mes queixes;
llavors, tornant a ser l'humil cantor,
me poso a teixir cants am més vigor
i am les notes de sempre, les mateixes;
llavors, boi somrient, mentres reposen,
dormint en dolça pau, els meus veins,
els recordo de nou, quan pot-ser glosen
en llurs somnis de gloria llurs destins.
I vaig passant la nit
cantant llurs esperances i ambicions,
sentint-me'n agrait
i enlairant-me en el cel de llurs visions.

III

Treballant, treballant,
el cervell se m'adorm i es va emboirant.
Sent el pes de la nit,
que transcorre feixuga i ensonyada,
condormint-se abraçant la matinada
quan el gall ha llençat el primer crit.
Es tant trista, llavors, ma solitut,
és tant adormidora
per l'ànima que anyora
l'ardida joventut,

Digitized by Google

que'l fred m'estemordeix i m'aclapara,
se m'entelen els ulls,
i, presa d'indolencia, caic de cara
damunt del tou de fulls
de paper que hi escrit,
quedant-me somniós i decandit,
escoltant l'espinguet
del pendol d'un rellotge de paret
o el sotrac d'un breçol
quan la mare al seu fill dóna conçol.
I va matinejant,
amb el cel sempre fosc i negrejant,
sent lluny, molt lluny, el sol:
a l'hivern no s'apressa a extendre'l vol.
Aixi i tot, als obrers del meu voltant
se'ls alegra am tres pics la freda porta,
que cruix boi fent un sò de fusta morta,
com un toc de timbal que's va allunyant
am son desvetllador, qui, caminant,
va dient am veu forta
l'hora que és, carrê amunt, trucant, trucant...

IV

Ressonen les sirenes, tremoloses,
fent xiscles estridents i aixordadors,
esverant, am llurs veus esgarrifoses,

Digitized by Google

als aucells joganers i cantadors,
que esperen per trenar cançons meloses
que l'auba enjoii'l cel am ses clarors.
Ja passada una estona,
quan tot-hom abandona
la llar de llurs ventures i dolors,
se sent, de cap a cap del meu carrer,
com preludi de l'himne matiner,
soroll de claus, am frases d'amistat,
obrint i tancant portes d'un plegat;
mentres el fred crudel que'm té rendit,
el sento més intens, més de la vora
que'ls que són al defòra,
que les colles d'obrers que van passant
com paries oprimits pel meu davant,
resignats al dolor,
sense un raig de claror,
ni'l conçol del meu cant,
que no és fort, que no és bell, que no és gran!
Però am tot i el matí ser glaçador,
tapats escassament am l'abrigall,
els uns van carré amunt,
els altres carré avall,
depressa, adalerats, per essé a punt
de començar les tasques del treball:
els vells, vencent la sòn, boi emmudits,
i am la por de fer tard, batent llur cor;
les noies, repassant llurs somnis d'or,
i els infants, balbs de fred, mig adormits,

Digitized by Google

saltant pera acollar-se amb el jovent,
que parla am llibertat alegrament.

V

Encara és fosc, ben fosc, i és matinada.
Les tocades dels corns han emmudit
i torna a recullir-se l'aucellada
després de tanta estona de brugit.
Encara és fosc, ben fosc, i cau glaçada;
tot vibra a vora meu, desensopit;
els obrers ja la feina han començada:
tots lluiten am dalit
i amb ansia i energia
pel trist boci de pa de cada dia.
Encara és fosc, bén fosc, i és matinada.
Poc a poc me redreço, defallit,
recordo als més humils i la sort d'ells,
sento'l dol i l'angunia dels més vells,
ploro l'explotació dels infantons,
que mata llurs primeres il·lusions
i emmetzina abans d'hora llur tendresa;
protesto de l'esforç de les donzelles,
que s'esfullen morint com les poncelles
d'un roser que's mustiga de tristesa;
m'indigno i em revolto cor-ferit,
recullo de mos cants el més sentit,

Digitized by Google

i, abatut i laçat,
extès damunt del llit,
m'adormo, somrient, esperançat
de veure-ls l'endemà, a la llum del sol,
lliures com els aucells i en sense dol,
cantant en alta veu, tots al plegat,
l'himne de redempció i de llibertat.

Digitized by Google

Nit eterna

Un cego he vist que, am desconçol
i amb el cap alt, de cara al cel,
pels seus ulls morts sota d'un tel,
volia llum, volia sol.

—Doneu-me llum!—ha dit plorant.—
Un raig de sol retornador,
que'm crema'l cap sa resplendor
i és negra nit al meu davant.—

Al sentí això, boi cor-ferit,
—Som cegos tots!—he mormurat.—
Ell cerca llum... jo, la vritat,
i a nostre entorn és sempre nit!

Digitized by Google

Pobre senyoret!...

El senyoret se mor a la ciutat:
no és que estigui malalt: està anyorat,
i no sap si és d'amor o d'alegria.
El senyoret, aixís se moriria...
La seva joventut s'ha mustigat.

El senyoret mai riu ni està content:
no'l deixen la tristesa ni'l neguit.
El senyoret contempla, indiferent,
tot lo que ell ha alcançat i que ha fruït...
i el viure'l té avorrit.

No pot ser, no pot ser que'l senyoret
se mori com un vell, tant jovenet!

El senyoret no viu a la ciutat.
Per distreure les penes s'ha instalat
en sa casa pairal, a la montanya,
sense'l dolç seguiment d'una companya...
del tot moralisat.

Digitized by Google

No fa cas d'aquells aires sanitosos,
ni del cant dels aucells, ni del cel blau...
Els pagesos, atents i generosos,
que n'hi són de pesats i empalagosos!
Aprop d'ells no pot viure mai en pau.

No pot ser, no pot ser que'l senyoret
se mori com un vell, tant jovenet!

Ha manat que retallin tots els pins,
deixant-los ben simetrics, com xiprers;
ha fet nova la font dels romanins,
am la pica de marbre, i els camins
han cobert de sauló sos jardiners.

Ha ordenat desbrossar les fondalades,
no deixant-hi cap bri ni branquilló;
ha pintat les parets i les teulades,
i s'arruixa am potingues perfumades,
perquè troba que'l bosc no llença olô.

I viu trist, sempre trist i apesarat!
El senyoret anyora la ciutat.

Digitized by Google

La tragedia dels aucells

I

Al punt que'l sol s'ha despertat,
tots els aucells del bosc ombriu
a cops de béc s'han avisat,
deixant el niu.
Volant, cantaires, cap a la serra,
fugen de l'home, llur enemic;
volant, cantaires, deixen la terra
i el bosc que als vespres els fa d'abric.
I com refilen i cabriolen!
Semblen sagetes fendint l'espai.
Que alegres volen,
en les altures cercant explai!
Ja la pineda s'ha il·luminat,
boi a 'ar nt-se pel negre fons,
i, matisant-les de blau daurat,
el sol festeja, com encisat,
les fresques copes am llarcs petons.

Digitized by Google

II

Els llenyataires, amb els cistells
plens de recapte, van al treball;
els llenyataires, com butxins vells,
duen les eines de més bon tall;
els llenyataires, montanya amunt,
passen per boscos de pinetells;
els llenyataires ja estan a punt,
i al lluny se senten remors d'aucells.
Comença'l jornal.
A cops de destral,
am massa i tascons,
els braus llenyataires,
feiners i cantaires,
arrasen el bosc que és niu de cançons.
Els pins més sapats
arreu van caient;
els pins més gemats,
més vells i enramats,
s'ajeuen, feixucs, ferits mortalment.

. . . . . .

El sol va a ponent.

III

Ja són fòra 'ls forçuts llenyataires.
Avui si que han oscat la destral!

Digitized by Google

Els aucells van tornant, més cantaires
que a l'empendre llur vol matinal.
Cap al bosc, a volades, fan via
a ajocar-se, cançats, a llur niu.
Ja la nit s'ha abraçat amb el dia,
i la terra, adormint-se, somriu.

Així que arriben els aucellets,
miren i miren a tots indrets;
miren sorpresos, esfereïts,
i llencen xiscles, com embogits,
davant l'extesa del bosc d'abets
on s'amagaven totes les nits.
Miren i miren, batent les ales,
tot embestint-se, tots esverats.
Fugen i tornen, brunzents com bales,
i el bèc se claven horroritzats.
Miren i miren, tronxats, a terra,
els pins gojosos de llurs cançons;
miren i miren cap a la serra,
que no té branques ni branquillons.
Miren i miren... i ja no hi veuen:
les negres ombres els han cegat.
Miren i miren, i els ulls se treuen
am les arestes del bosc talat.

. . . . . .

Els llenyataires sopen i jeuen,
sopen i jeuen sota teulat.

Digitized by Google

Desig maternal

— Jo vui teni un fillet! — la jova esposa
diu, boi amorosint-lo, al jove espòs.
Jo vui flori una rosa,
que'm migro de desig mirant les flòs.
Si sòc roser, i Amor és primavera
que, am besades de foc, tot l'any floreix,
per què vols tu que sigui passionera
que'l fred de l'angorança la marceix?
Estima-m, jove espòs! Estima-m força,
que'l cor, si se'm distreu, te deixarà;
i allavors el seu curs no podras torce,
i allavors el teu cor me plorarà!
Si sòc la flor boscana
que embauma la llar nostra am son perfum,
per què vols convertir-me en ermitana?
per què vols apagar la meva llum?
No sòc un roser mort: en mes entranyes
la joia maternal hi té'l caliu.

Digitized by Google

Per què, doncs, tu m'enganyes
i esbulles crudelment el nostre niu?
No 'm facis patir més, que sóc ta esposa!
Estima-m, jove espòs!
Jo vui flori una rosa,
que'm migro de desig mirant les flòs!
Jo vui tenì un fillet! Jo vui ser mare,
que'l cor me vessa vida a gratcïent
i anhelo veure-t pare
per frui'l nostre amor més dolçament!—

Digitized by Google

Les hores de la nit

I

I que pesantes cauen les hores,
les tristes hores del campanà!
Graves, molt graves, canten sonores
com una queixa del dol humà!
Graves, molt graves, cauen les hores
en dolç desmai,
com l'agonia del negre espai!

¡Quina basarda fan les afòres
de la ciutat,
on, ressonantes, canten les hores,
omplint llur eco l'immensitat!
Quina basarda fan les afòres!
Quina fredat!

La nit és trista: ni un vol d'estrelles
somriu al cel.

Digitized by Google

Ses meravelles
són entelades per negre vel.
I s'ou una rèmó
en mig de la foscó
que'l cor fa tremolar.
I s'ou una cançó
quan l'aire de la nit els arbres fa brandar!

. . . . . .

Els goços, amatents, no paren de bordar!

II

I que pesantes cauen les hores!
Graves, molt graves, canten sonores
en dolç desmai,
com l'agonia del negre espai.
Quina basarda fan les afòres
de la ciutat!
Quina fredat!

Al mig de l'horta mal conresada,
tota grogosa, sent a ple istiu,
hi ha una masia, quasi ensorrada,
d'aspecte pobre, frestec i ombriu.
Per les escletxes d'una obertura
se veu que a dintre hi ha resplendó,
i s'ouen queixes de desventura
i el dolç mormuri d'una oració.

Digitized by Google

L'avi, el bon avi, jeu a l'arcova,
perduda l'esma, boi pantejant.
Els fills preparen la seva roba,
perquè ja'l veuen quasi finant.
El metge rustic de les afòres
aquesta tarda ja ha dit la sort:
que abans de caure, tristes, dotze hores
l'avi, el bon avi, seria mort.
Am quina engunia tots ells esperen
la veu sinistra del campanar!
Com s'esborronen i desesperen!
Els pobres goços vinga bordar!
La nit fa via i és més pesanta,
i és més feixuga tot avançant.
Se sent un xiscle: tot-hom s'espanta...
Toquen les dotze boi ressonant.
Els fills abracen llur mare santa,
ploren i criden, glaçat el cor,
i l'avi mor!

. . . . . .

III

I que pesantes cauen les hores,
les tristes hores del campanà!
Graves, molt graves, canten sonores,
com una queixa del dol humà!

Digitized by Google

Graves, molt graves, cauen dotze hores,
en dolç desmai,
com l'agonia del negre espai!

. . . . . .

Els goços borden més fort que mai!

Digitized by Google

El cant dels humils

Amb el cor flamejant vaig fent via,
recullint l'ambició dels humils.
No'm fa res no tenir companyia
i anà arreu emboirat nit i dia
am mos cants redemptors i virils.

Sempre avant aniré amb el coratge
que dels Heroes m'ha dat el Dolor,
hoi cantant am veu mascle i selvatge
l'himne etern que combat l'esclavatge
i ens farà cor-lligà en germanor.

Pels humils serà gran la victoria
dels meus cants, que són fills de llur dol,
enlairant-los per sobre l'escoria
que sostè llur tirà, ple de gloria,
en la vella foscor.
Ja'l nou sol
sos raigs d'or va extenent per la terra;

Digitized by Google

son escalf xardorós l'enrogeix
i germina en el pla i en la serra
la llevor que du flaires de guerra,
d'una guerra que'l cor beneeix.

I, tot sol, am l'ajuda sagrada
del record de tants heroes passats,
als que escoltin la meva tonada
faré alçar triomfants la mirada
i volar com aucells deslliurats.

Digitized by Google

La pomera vella

Dies ha que és aqui la Primavera
i encara no veig flors a la pomera
més alta i més garrida del meu hort.
Potsè aquest any la pobra 's queda enrera;
potser, com que és tant vella, s'hagi mort.
Les altres que són joves ja floreixen;
les altres, presumides, ja 's guarneixen
de fullatge verd-fresc que escampa llum,
i, ufanes de verdor, ni 's compadeixen
de la trista companya que's consum.
Que és vella ja! Qui sap quan van plantar-la!
Qui sap qui va cullir-ne·l primer fruit!
L'hortolà l'any passat volgué podar-la
i, al veure-la tant vella, va deixar-la
farcida d'esporguims en gran descuit.
L'haguessiu vista abans de semblar morta
(que'ls aucells l'amoixaven am cançons)

Digitized by Google

resisti 'ls freds tardans i, ardida i forta,
lluità amb el vent irat quan tot s'ho emporta,
boi defensant les flors dels branquillons.
L'haguessiu vista an ella altres anyades
boi coberta de fulles luxuriants,
am les branques, feixugues, repenjades,
totes plenes de pomes blanc-rosades
com les fresques galtones dels infants!
Avui que no té sava ni té força,
ni aquell braó d'abans, perquè ha envellit,
el vent, fent-la brandar, la vol retorce,
poc a poc li ha caigut l'abric d'escorça
i ningú veu lo molt que ella ha florit.
No sé per què la Vida és tant avara
que als forts no més preserva de perills.
La pomera no mor: vol viure encara.
Morirà cor-secada com la mare
que en son pit ha alletat un món de fills.
Morirà quan les altres, les novelles,
per l'aire espargiran olors de mèl;
i, per més que l'arrenquin d'aprop d'elles,
encara que a l'hivern se'n faci estelles,
no 'n guardarà la terra cap arrel?
Potser no morirà, pobra pomera!
Potser si l'hortolà, com anys enrera,
volgués cuidar-la bé i am força amor,
avui, que ja és aquí la Primavera,
tornaria a fer fruit am nou vigor.
Més, no, que'ls hortolans també s'adonen

Digitized by Google

de que'ls arbres cançats floreixen poc,
i per l'ansia i la feina que ocasionen,
comptat i debatut, quasi no donen,
i aixi que ja 's fan vells són bons pel foc.

Digitized by Google

Aires de montanya

Ja som al cim de la montanya
i el sol tot just s'ha desvetllat.
Reposa un xic, dolça companya,
que costa amunt t'hauràs cançat.
Reposa, amor, al tou de l'herba,
que és el coixí per tu millor,
i vés mirant com ens observa
la lluna en mig de la blavor.
Guaita, allà al fons, tota nevada,
boi fent contrast amb el cel blau,
com resplendeix la serralada
am la claror del sol que hi cau.
Jo, mentrestant, vui contemplar-te
de fit a fit, al teu costat...
Ja l'aire pur ve a acaronar-te,
descapdellant ton pentinat.
Aixis te vui, d'amor rendida,
tot sospirant de cara al cel
i tot fruint la nova vida

Digitized by Google

que enrobusteix ton cor fidel.
Després, a baix la fresca ubaga,
respirarem l'olor dels pins
i el dolç perfum, que t'ubriaga,
dels violers i els romanins.
Allà a ciutat ningú t'espera;
més quan tornem al nostre lloc,
ja no't diran la passionera,
ja no't diran el lliri groc.
Ningú veurà aquella malalta,
quan notaran el teu dalit,
i la rojor de cada galta,
com si'l teu cor hagués florit.
Te trobaran emmorenida
per aquest sol esberladó,
però duras esclats de vida
boi alletant un infantó.
Un infantó que s'aponcella
tant sà i robust que, allà a ciutat,
destacarà com la rosella
quan resplendeix en mig del blat.

Digitized by Google

La Sembra (*)

Ara és hora de fer la sembrada!
No esperem arribà a temps millor!
No deixem que's rovelli l'arada
ni que's begui'l terrer la saor.
Sembrem, germans! Sembrem, sembrem,
que'ls fruits, més tard, recullirem!
No'ns dolgui, no,
llençar pel món tanta llevò!
Sembrem, sembrem,
que cullirem!

Ja la terra'ns espera, anyorada;
ja'l seu pit esbatega, enfebrada
pel desig d'un nou goig fecondant,
i obre'l cor, font eterna de vida,
per donar-nos la nova florida,
missatgera dels fruits que vindran.
Treballem, sembradors generosos!
No'ns rendim, que la feina va bé!

(*) Posada en musica coral pel Mtre. Enric Morera.

Digitized by Google

No deixem que, am sos raigs calorosos,
el vell sol ens assequi'l terré!
Sembrem, sembrem!
No defallim!
No'ns espantem
si no cullim;
que, a no trigar, ja cullirem,
i triomfants sempre viurem!

No temeu, sembradors, que am ses ires
la tempesta'ns malmeti'l sembrat.
Les arades que'ns facin de lires
que'ns animin en mig del combat.
El nou sol, resplendent, ens saluda
coronant de llum d'or nostres fronts,
i la terra am son baf ens ajuda
i els aucells ens refilen cançons.
Tot rebrota i somriu a la vida
que agermana i ofega'l rencor,
esperant la novella florida
perfumada amb aromes d'amor.
Pels que vindran
seguim lluitant!
Sembrem, germans! Sembrem, sembrem,
que'ls fruits, més tard, recullirem
No'ns dolgui, no,
llençar pel món tanta llevó!
Sembrem, sembrem,
que segarem!

Digitized by Google

Precs d'una mare

—Mare del cor, no'm digueu res!
Ja ho sé, ja ho sé, que jo us he ofès!
Perdó, perdó,
pel meu fillo!
Deixeu-me estar,
que'l meu reiet vui breçolar;
el meu reiet, que és tant bufó!

El meu amant m'ha abandonat
perquè és casat,
i en bona fe jo no ho sabia.
Trista de mi! Deixeu-me estar,
que'l meu fillet me vui criar:
ell és mon goig i ma alegria.
Perdó, perdó!
Tingueu pietat, perquè sóc mare!
Mon trist fillet no tindrà pare!
Mon trist fillo!

Digitized by Google

Mon cor humil, d'amor vençut,
s'ha enlluernat i m'ha perdut
creient trobar l'amic fidel...
I sort del fill, que no s'ha endut:
ell m'endolceix l'amarga fel
amb afalacs dolços com mèl.
Mare, per Déu, tingueu pietat!
Si'l meu amant era casat,
en bona fe jo no ho sabia.
Son dolç parlar
me va encisar;
la seva veu m'amorosia;
la seva veu me va temptar.
Deu-me l'infant, per compassió!
No me'l prengueu, que li sóc mare!
Jo sé de cor una cançó
que'l pujarà més bon minyó
que'l seu mal pare.
Jo'l cui, jo'l cui; jo'l cui am mi,
que val més ell que semblà honrada.
Si'l fals amor m'ha fet flori,
¿per què la flor no haig de llui,
vivint aixís enamorada?
Perdó, perdó,
pel meu filló!—

Digitized by Google

Els Segadors

Segueu arran, companys de feina!
Segueu arran, braus segadors!
No deixeu l'eina
tot regalant vostres suors!
Am pols segur i enginy selvatge
la rossa vall aneu segant.
Aixis, aixis! Tingueu coratge!
Brandeu la falç tot llampegant!
Segueu, segueu el blat dels altres!
Sueu, sueu,
que, per vosaltres,
serà ben car el pa que heureu!
Sueu, sueu!

Mireu, companys, batent les ales,
quin vol d'aucells refiladòs
com fuig d'aprop de les cigales
per no sentir llur cant mandrós.
Mireu l'espai com s'emboirina,

Digitized by Google

tot sent, fa poc, tant ras i nèt,
i el ventijol com despentina
l'extens sembrat, que's plany de sed!
Mireu el sol com va enlairant-se
tot desplegant ses ales d'or.
La rossa vall, balancejant-se,
mostra amb orgull el seu tresor;
i el cel, boiròs, com ensonyant-se,
sembla que mor.

Am les garbes feu garberes
ben posades, a fileres,
lo mateix que un campament;
que han de dur-les a les eres,
pera batre, una altra gent.
Als aucells espigolaires
espargiu am l'espantall.
No'ls planyeu: ells són cantaires
que no viuen del treball.
Segueu arran, companys de feina!
Segueu arran, braus segadors!
No deixeu l'eina
tot regalant vostres suors!

Ja heu arrasat la plana d'or.
Am quin dalit heu treballat!
De tant segar, fins s'han cançat
la vostra falç i el vostre cor.
No heu perdonat a les roselles;

Digitized by Google

no heu compadit a les formigues:
sols les espigues
s'han esgranat un xic per elles
i pels aucells, que, am cantarelles,
han endolcit vostres fadigues.
Ja'ls heu segat, els camps dels altres!
Ja no hi ha res, sinó rostoll.
La flor del pa no és per vosaltres!
No us donaran ni un jaç de boll!
Segueu, segueu el blat dels altres!
Sueu, sueu,
que, per vosaltres,
serà ben car el pa que haureu!
Sueu, sueu!

Digitized by Google

* * *

Les flors primerenques
tremolen de pó
quan tu les arrenques
de llur branquilló.

No enjoiis am roses,
astut aimadó,
no enjoiis am roses
el meu finestró.

Les flors, quan te veuen,
tremolen de pó.

Digitized by Google

El Rabadà

Pobre xaiet,
pobre xaió,
tant petitet,
tant petitó!
No tinguis pô,
que'l vell pastô
no't matarà
si'm veu plorà.
Vés pasturant,
belant belant,
i en sense pô:
quan seras gran,
jo ja seré
ton vell pastô,
i en 'quella edat,
que manaré,
manso't faré
del meu remat.

Digitized by Google

L'abraçada

I plou... Mellor! Que plogui força!
Que plori'l cel! Que plori! Aixi,
que amari am plors tota la terra:
no ha d'esser sola, no, a sofri!
Que bé li fan els degotalls
que van caient dels ulls del cel!
Com s'han tornat els blaus miralls
dels rius, que van per eixes valls
xopant el bosc fins a l'arrel!
Tot s'ha ennegrit! Tot s'ha emboirat!
Quin baf arreu llença la terra!
Com obre'l cor, assedegat,
xuclant a dolls el plor sagrat
que's va escorrent de dalt la serra!
Que plori tot d'una vegada!
Que'm plau el dol de l'infinit!
La tempestat és començada.
Som a ple jorn i quasi és nit.
Tot s'ha enfosquit!

Digitized by Google

. . . . . .

Abraça-m fort, ma ben aimada!
Que és dolç avui el teu encis
en la negror d'eixa encontrada!
Com m'omple'l cor el teu somris!
I el sol, ¿què hi fa que en nostra via
am sos raigs d'or no abrigui'l món,
si'l nostre amor, més clar que'l dia,
en resplendors de vida's fon?
Aixís, aixís! Abraça-m força!
Nostre triomf és ben segù:
la tempestat no podrà torce
l'etern camí que faig am tu.
Anem amunt, sense temensa,
per entre'ls planys de la Natura:
seràs tu'l sol que am llum intensa
reflectirà fins a l'altura.
I, aixís, lligats, la meva vida,
ton cor fidel poncellarà
vessant de goig l'oló exquisida
que a nostre entorn embaumarà.

. . . . . .

La tempestat creix i es desborda...
S'esqueixa'l cel... llu l'horitzó...
trontolla'l món... el tro l'aixorda...
Abraça-m fort! No tinguis pò!

Digitized by Google

El vell aucellaire

El vell aucellaire, que està decandit!
No té companyia ni troba consol.
Al vell aucellaire li falta dalit:
se troba tant sol!
Am dolces postures no amoixa als aucells,
ni riu com solia fruint llurs cançons.
Si alguna vegada contempla als més vells
i sent que no canten igual que'ls novells,
que'n moren, que'n moren en ell d'il·lusions!
Els anys com li pesen al pobre vellet!
No poden ses ales extendre son vol.
Son cor se mustiga, tremola de fred,
i el venç l'anyorança, l'amarc desconsol.
Se troba tant sol!
El vell aucellaire, que està decandit!
L'hivern l'aclapara. No's mou, arraulit,
d'aprop dels aucells,
mirant als més vells,
que alegres refilen i fan saltirons,

Digitized by Google

perquè, dolçament,
el sol, resplendent,
a tots els escalfa i envia petons.

El vell aucellaire, que està decandit!
Els ulls se li entelen: no bat el seu cor.
El fred i l'engunia ja'l tenen rendit.
Se glaça, se mor!...
Refent-se, s'aixeca tot ell tremolós.
Sentint les passades que fan els aucells,
li sembla que ploren am cant llastimós,
i corre a les garies dels joves i els vells.
Obrint les portelles, els diu, delirant:
—Fugiu a la vida, voleu am dalit,
canteu l'esperança, que és cant infinit!—
I cau mort a terra. I, alegres, volant,
com fugen, com fugen, brunzint, els aucells!
Am quin batre d'ales, arreu, els més vells,
aixequen el vol!
El pobre aucellaire se queda tot sol!

Digitized by Google

El plany de l'estiu

L'estiu se marceix.
El sol l'enrogeix
i el besa agrait.
L'estiu ha florit
i arreu ha granat.
Els fruits que ha deixat,
ja l'home, amatent, per tot ha cullit
am goig infinit.

La terra no mor.
Al fons del seu cor
la vida fa niu,
servant-hi'l caliu
am que engendrarà sa filla encisera:
la verge que té per nom Primavera.
Somorta a l'hivern,
s'afanya covant
el foc pur i etern
que va germinant
les fulles i flors d'halè luxuriant.

Digitized by Google

L'estiu és ben mort!
Ja l'aire del nord
mustiga la terra.
Al pla i a la serra
ni'n queda record
del verd lluminós dels arbres gemats,
on, ben amagats,
els pobres aucells, al bo de l'estiu,
vetllaven llur niu.

Am quin tremolor
les fulles cruixeixen!
Ja totes pateixen
del mal de tardor,
caient cor-ferides i am freda grogor.
El vent, boi cantant,
les va agombolant.
Qui sap on les porta!
La vida és molt forta!
La vida és sofrenta
i am sava bullenta
se va eternisant.
Que vingui l'hivern, que vingui plorant!

Que's geli la terra,
que nevi en la serra
i faci un fred viu
matant a l'estiu,
que arreu els amants farem nostra via

Digitized by Google

servint-nos de guia
l'amor terrenal, que sempre reviu.
I al sé a l'hivernada
tindrem abraçada
la dòna estimada
damunt nostre cor,
que'l goig mai se mor,
que'l goig és etern,
per més rigorós que sigui l'hivern!

Digitized by Google

L'aiguat

Tota la nit, quin llampegar!
Quin espetec de pluja i trons,
am ses remors i sos ressons
omplint l'espai, sense parar.
Tota la nit he estat despert,
tenint obert
el finestró.
Tota la nit el cel m'ha ofert
son brill potent, cendrós i vert,
en un zigzag encegadó.
I m'he recordat,
tement un aiguat,
del trist caminant que va per la terra,
d'aquell que no té
ni llar ni rasé...
i fins dels aucells fugint de la serra.

Arreu, l'horitzó,
am viva claró,

Digitized by Google

lluïa, esqueixat
pel llamp, desfermat
dels nuvols feixucs, rublerts de negró.
El tro rodolava,
i tot trontollava,
i el cor s'estremia...

Plovia... Plovia...
L'aiguat, com creixia!

Ja vessava la riera;
ja no engolia'l torrent,
i, cor-presa de quimera,
per tot sortia la gent,
a contemplà, esparverada,
com venia la riuada
cap a la vila, furient,
boi inondant-la, botent.

A trenc d'auba ha amainat la tempesta
i el cel s'ha vist blau,
un cel ple de pau,
de pau i de festa.
A trenc d'auba'ls aucells han cantat
damunt del teulat,
tot ell amarat...
I mentres la gent
observa, amb esglai, l'immensa destrossa,
i el farrec de llot, de runa i de brossa

Digitized by Google

que ha dut la corrent,
el sol, resplendent,
com hostia de foc en calzer de terra,
s'enlaira, pausat, pel cim de la serra
i invita a esperar i a creure en la vida,
que, am tot i son dol, és sempre florida.

Digitized by Google

Cançó de breçol (*)

Els aucellets, fillet meu, se breçolen
amb el va-i-vé dels florits branquillons.
Els aucellets que a l'hivern se condolen
no tenen mare que'ls faci petons.

Riu, tendre infant, quan jo't faci manetes;
riu com els angels que juguen al cel,
que la marona sap fè unes festetes
dolces, més dolces que bresques de mèl.

Sobre ma falda, on te vetllo encisada,
jo't breçaré fins que't vegi adormit,
com breça l'aire les flors de la prada
quan se desperten del sòn de la nit.

(*) Posada en musica pel Mtre. Enric Morera.

Digitized by Google

Quan siguis gran i jo sigui velleta,
guia-m com ara jo't guio ane tu:
les meves ales d'humil aucelleta
sense un costat no'm podrien pas dû.

Les pobres mares llurs angels breçolen
tot refilant les més dolces cançons.
Els aucellets que a l'hivern se condolen
no tenen mare que'ls faci petons.

Digitized by Google

Les fogueres

I

Donzella enamorada
que anyores ton amant,
somriu, que és arribada
la nit de Sant Joan.

Somriu, que'l mon s'enjoia
am roses i clavells!
Somriu, ben alegroia,
boi fent glati als cors vells.

L'aufabrega, esponjosa,
treu brots en abundor
i ens brinda, generosa,
la seva forta olor.

El fred de l'anyorança
nosaltres no'l sentim:
som flors de l'esperança
que la tristor guarim.

Digitized by Google

Les fogueres llengotegen
i espurnegen
tot un cel d'estrelles d'or.
Qui en llurs flames no s'inonda,
ni deixonda
ni sent batre mai el cor.

II

Donzella adolorida
que apars un lliri groc,
si vols fruir la vida
no vagis lluny del foc.

Al cor que encara és tendre
no'l privis de cremà:
no hi pensis en la cendra
que deixarem demà.

El nostre cor és l'urna
del flam de l'esperit.
Si vens, amb una espurna
t'abrusarem el pit.

Saltem, saltem, minyones,
cantant alegrament!
Volem com papallones
pel mig del foc roent!

Digitized by Google

Les fogueres llengotegen
i espurnegen
tot un cel d'estrelles d'or.
Qui en llurs flames no s'inonda,
ni deixonda
ni sent batre mai el cor.

Digitized by Google

Sol d'hivern

El cel està estrellat. La nit és freda.
Perduts en l'espessor de la pineda,
dos pobres fan camí.
Tot el dia ha nevat;
la neu fins s'ha glaçat;
i el fred és tant crudel que fa estremí.
Els tristos pidolaires,
perduts com els aucells espigolaires
quan fugen de la mort,
fent via entafurant-se per la brolla,
com guaita llur esguart i com forfolla
buscant camí fressat que'ls dugui a port!
Ella avança, feixuga, a grans petjades,
vençuda pels dolôs
que sent en ses entranyes fecondades.
I en son estat penós,
banyada en ses suôs,
sols pensa en els infants
breçats a vora'l foc am dolços cants.

Digitized by Google

De sobte, en mig de tanta esgarrifança
— com un raig d'esperança
que minva'l seu torment i el seu neguit —
se sent una campana am sons de gloria
i els mistics cants de divinal victoria
que endrecen els devots a l'infinit
perquè nasqué Jesús aquesta nit.

Els captaires segueixen caminant.
Fent via al temple sant
que escampa per l'espai sa veu joiosa,
s'endinsen, tremolant,
per la pineda trista i escabrosa,
perduts, sense camí;
i, lassos, quasi morts, s'han de rendi.

La dòna, defallida,
s'ajeu, esgrogueïda,
damunt d'un tou de neu.
No pot anà endavant!
No pot, la pobra dòna!
I, en terra, pantejant,
deslliura un tendre infant,
imatge del company que té aprop seu,
qui no l'ha vista mai tant bella i bona,
ni mai l'ha aimada tant!

S'enlaira'l sol, vermell, esplendorós,
un sol d'hivern, de sang, am resplendòs

Digitized by Google

que enrosen la blancor de la nevada.
S'enlaira tot vencent al fred crudel,
com si'l cor de la terra anés al cel,
quedant, aquesta, sola, amortallada.
Que és blau i nèt l'espai!
En ell tot canta i riu.
Tot viu en ell, tot viu!
Refilen els aucells més fort que mai!
I el pobre, combatent el seu esglai,
irat, am·l'esperança per consol,
al peu de sa companya, que ja és morta,
abraça a l'infantó, que ell aconorta,
i es postra de genolls davant del sol.

Digitized by Google

Melangia (*)

I

—El meu galan se n'és anat,
l'ingrat!,
se n'és anat cami de França.
El meu galan me n'ha deixat,
l'ingrat!,
quedant mon cor sense esperança.
Pobra de mi!
Jo'l vui segui,
que al ji del ji
ma vida vola.
Pobra de mi!
Pobra viola
que'l romani
dintre del bosc l'ha deixat sola!

(*) Posada en musica pel Mtre. Enric Morera.

Digitized by Google

II

El meu galan se n'és anat,
l'ingrat!,
se n'és anat quan més l'aimava.
El meu galan me n'ha deixat,
l'ingrat!,
quan el rector ja'ns esperava.
Pobra de mi!
Per mon desti
m'haig de morí
lluny d'ell i sola.
Pobra de mi!
Com la viola
m'haig de marci,
que cap al cel ma essencia vola.—

Digitized by Google

El boig

De sol a sol, el pobre boig
no para mai de treballar.
De sol a sol, suant am goig,
no té repòs ni per menjar.
No para mai, llaura que llaura,
forçut i hardit menant els bous.
Com més el sol la terra daura,
més sòlcs desfà i en fa de nous.
Com més endins la rella 's clava,
com més humit és el terrer
i el baf més fort que arreu s'esbrava,
el pobre boig és més feiner.
No para mai d'anar llaurant,
boi trasbalçant
els sòlcs oberts de dreta a esquerra!
No para mai d'anar sembrant
el mateix troç, suant, suant,
damunt la terra!
El pobre boig viu convençut
que tot el món li ha pervingut

Digitized by Google

com un lleyat de la Fortuna;
i va espargint sacs de llevó
perquè és el temps que hi ha saó,
i ell se regeix segons la lluna.
El pobre boig, creient que avança,
llaurant, llaurant, per immens pla,
va amunt i avall, am l'esperança
que dintre poc, si fa bonança,
lo que ha sembrat germinarà.
I entoçudit, fins que s'esllomа,
caient vençut, tot amarat,
el boig no's doma,
i enterra a dolls, ben soma soma,
la fecondant llevor de blat.
El seu anhel és no sentir
mai més el clam
dels desvalguts que tenen fam.
Perxò, orgullós, s'afanya a dir
que, havent-hi al món menjar de sòbres,
ell té'l dever, suant, suant,
d'anar sembrant
el pa dels pobres.

Digitized by Google

La Passa-rius

I

Passa-rius, que'm vares dû
en ta barca a l'altra part
d'aquest riu, que aprèn de tu
les cançons que envia al mar:
no'm vulguis passar mai més,
que aprop teu estic milló,
noia riallera,
que am la Marió.
Am tu sempre estic rient,
i amb ella ni puc plorar.
Tu, en la teva barca,
me saps breçolar.

II

No m'hi duguis, Passa-rius,
a trobà a la Marió;

Digitized by Google

perquè, en sent-hi, tu no vius
i et mustigues de tristò.
Quan tos ulls amorosits
de mon cor siguen mirall,
deixa anar la barca,
sola, riu avall.
Que am tu sempre estic rient,
i estant sol haig de plorar.
Tu, en la teva barca,
me saps breçolar.

Digitized by Google

Poesia triomfal

Poeta brau, amic de cor:
tos versos d'or
no s'han perdut entre l'oblit,
en que tot mor
en eternal i negra nit.
Tos cants d'amor i de pietat,
d'una frescor boi enrosada,
que en el brugit de la ciutat
has enlairat,
han pres volada
i han triomfat.

Poeta brau: no't queixis, no,
si 'ls teus companys de tu s'amaguen.
Deixa-ls, contents, en la negró
de llur buidó,
que'ls raigs de sol jamai s'apaguen.
Deixa-ls fruir llur petitesa;
deixa-ls ser grans en llur baixesa

Digitized by Google

i, coronats de flors marcides,
cantar, vençuts, am trista veu,
sembrant llevors esmortuides,
infecondants, a tot arreu.
No t'han comprès i t'han ferit
am llur desdeny i am llur despreci.
Te creuen buid i decandit
i et diuen boig i et diuen neci;
no t'han comprès i t'han negat
el sentiment de ta cançó,
que té 'l perfum de la tendresa,
del cant heroic que has enlairat
sobre 'l trontoll de la ciutat,
boi pressentint un món millò
florit d'Amor i de Bellesa.

Tos versos d'or
no s'han perdut entre l'oblit,
en que tot mor.
Jo 'ls he sentit
al mig del bosc, a plena llum,
enrobustits am son perfum
i am l'aire sà de la congesta.
Jo 'ls he sentit acompanyats
de les remors dels pins gemats
i els ginestars plens de ginesta.
Jo 'ls he sentit d'uns llavïons
de verge humil enfogaçada,
d'uns llavis purs fruint petons

Digitized by Google

del jove amant, que, en ses visions,
abraça fort l'enamorada.

Poeta brau, amic de cor:
tos versos d'or
no s'han perdut entre l'oblit,
en que tot mor
en eternal i negra nit.
Tos cants d'amor i de pietat,
d'una frescor boi enrosada,
que en el brugit de la ciutat
com blancs coloms has deslliurat,
han pres volada
i al cor del bosc han fecondat.

Digitized by Google

La donzella malalta

—Arrenqueu les flors! Llenceu-les:
no n'hi vui al meu jardí!
Desfulleu-les
i esventeu-les:
llur aroma no és per mi!

Destrieu tot el ramatge,
que no hi quedi gens de verd.
M'encoratja
que'l paisatge
siga mustic i desert!

He passat la Primavera,
com els cors esperançats,
am fal·lera,
presonera
d'aquests vidres entelats.

Digitized by Google

Com més bella és la Natura,
jo pateixo am més dolor.
Ma ventura
no's detura
boi frisant per la Tardor.

No vingueu, aucells cantaires,
a alegrar mon cor vençut:
els salmaires,
vells captaires,
van millô a ma solitut.

Aneu lluny, mares gèloses,
a nodrir vostres fillons,
amoroses
i xamoses,
vessant vida pels mugrons.

No'm parleu de les dolceses
d'un cor jove enamorat:
les he apreses,
i, en tristeses,
en el meu s'han arrelat.

Sols vui veure-m envoltada
de la Mort i de l'Hivern,
resignada
i encisada
quan s'apagui 'l flam intern.

Digitized by Google

Arrenqueu les flors! Llenceu-les:
no n'hi vui al meu jardi!
Desfulleu-les
i esventeu-les:
llur aroma no és per mi!

Aneu lluny, mares geloses,
a nodrir vostres fillons...
o, amoroses
i xamoses,
abruseu-me de petons.

Digitized by Google

L'hivern dels vells

Sota teulada, vora l'escó,
ploren els vells.
La roja flama que fa'l tió
no logra vèncer llur tremolò
de tant que pensen en els aucells.

Fa un fred crudel!
Tot és nevat,
i els aucellons
cerquen racers dintre poblat.

Pobres aucells!
Els qui se'n van us compadeixen.
Els infantons no s'enterneixen
am vostra sort.
Pobres aucells!
No més els vells,
vora la llar, on s'arrauleixen,
ploren, vençuts, fent el cor fort,
la vostra mort!

Digitized by Google

Les formigues

A corrues les formigues
van i vénen de llur cau,
recullint, boi fent-se amigues,
els grans d'or que les espigues
han deixat damunt del camp.

Van i vénen, coratjoses,
rellevant-se a mig camí.
Dil·ligentes i afanyoses,
espigolen, miserioses,
les engrunes dels humils.

Ara és hora de fé estiva
de recapte per l'hivern,
perquè, així que'l fred arriba,
massa saben que les priva
de trescar pel camp ressec.

Digitized by Google

Que s'adormin les cigales
ensopint-se am llurs cançons;
i els aucells, batent les ales,
que s'ufanin de llurs gales
boi cantant imprevisors.

Tot i sent tant remenudes
les formigues, re les venç:
totes elles avingudes,
mai, jamai seran vençudes
per la gana ni pel fred.

A corrues van i vénen
de llur cau en tot l'estiu.
Am quin ordre que s'entenen!
Que contentes perquè tenen
tant recapte recullit!

Poc a poc, am llur constancia,
han omplert de blat fecond
els recons de llur estancia,
i ara alaben l'abundancia,
del treball en germanor.

Ja 's disposen à aplegar-se
recullides en llur cau...
Tot comença a mustigar-se,
i el cel blau a ennuvolar-se
i a fè'l sol tot esblaimat.

Digitized by Google

Quan ja han feta l'estivada
preparant-se per l'hivern,
ve'l bon temps de la sembrada,
i el pagès, solcant l'arada,
caus i estives destrueix.

Digitized by Google

La Verge del bosc

I

És delicada, forta i despresa;
res l'amoïna, va sola arreu;
tant desinvolta i am tanta empresa,
que quan la troba la gent pagesa
s'aparta d'ella i en fa menyspreu.

El seu cor verge viu enfoiat
am l'esperança d'un gran amor.
De tots els joves que ella ha tractat,
cap l'ha encisada, cap s'ha expressat
am prou dolcesa ni am prou vigor.

Si ella és xamosa, tendra i gentil
i té les gracies del lliri blau,
per ser feliça no més li plau
un home altivol, de cor viril,
que no l'estimi com un esclau.

Digitized by Google

El vol energic, robust i sà,
de cabells negres i el front serè;
que no's rendeixi, que lluiti am fe
teixint la gloria del seu demà.
I aixi confia que'l trobarà.

II

Tota ella esperançada,
cor-presa d'il·lusió,
bon punt somriu l'aubada
ja entona eixa cançó:

—Les verges boscanes
som roses frescals:
som roses ufanes
d'olors naturals.

L'Amor és la soca,
nosaltres les branques,
i el cor que'ns pertoca
guarnim am flors blanques.

Les nostres cantades
cada any reviuran

Digitized by Google

com blaves onades
que vénen i van.

Les verges boscanes
som roses frescals:
som roses ufanes
d'olors naturals.—

III

Canta que canta, mirant absorta
com les estrelles clouen els ulls.
Canta que canta, la dòna forta;
boi esvaint-se, com s'aconorta!...
Per l'esperança no hi han esculls.

El cel esplendid de trenc d'aubada
va envermellint-se i es va encenent;
i aixi que és feta la matinada
i el sol corona la serralada
boi encelant-se pausadament,

com l'ermitana trista i reclosa
clamant, irada, contra la Mort,
am crits d'angunia, la verge glosa
son cant de vida, son cant d'alosa,
pel fill que espera de l'home fort.

Digitized by Google

Que si és xamosa, tendra i gentil
i té les gracies del lliri blau,
per ser feliça no més li plau
un home altivol, de cor viril,
que no l'estimi com un esclau.

Digitized by Google

A un poeta malalt

Vés a montanya, que estas malalt;
vés, entre boscos, al cim més alt:
com més endalt,
serà millor.
Frueix l'aroma dels romanins
i l'halenada del cor dels pins,
boi inondant-te de resplendor.

Plega les ales del pensament;
serva la força del sentiment
que, a gratcient,
has escampat.
Allà a montanya viu am tu sol
i aprèn les notes del rossinyol,
que és el poeta més inspirat.

Digitized by Google

En els jardins de la ciutat

A l'ombra d'un roser,
tot ple de roses blanques,
com fent-li de dosser,
hi ha extès un caminant sota les branques.
Extès de cara al cel, els ulls en blanc,
am la boca resseca i mig badada,
sembla que esperi'l bés de germanó
d'uns llavis plens de sang
o bé d'un papalló,
pot-ser per endolcir la coïssó
de la punyent fiblada
de vespa enverinada.
I és vell, el trist romeu!
Son rostre venerable,
d'una blancor de neu,
té la dolça expressió de l'impecable.

. . . . . .

El sol se colga en terra
darrera l'ampla serra

Digitized by Google

que envolta la ciutat.
Se gira un lleu venteig, cauen les fulles,
i, caient, amortallen les despulles
del vell abandonat.
I ve una papallona tota blanca:
volant de branca en branca,
s'atura sobre'l front del caminant:
enamorada'l besa i l'acarona;
i, a l'acte, esfereïda, l'abandona,
veient un vol de vespes zumzejant.

Digitized by Google

Temptació

—Mudem, mudem de casa!
Fugim, mare del cor,
que aqui m'emmalalteixo
i em moro poc a poc.
Davant, a l'altra banda,
hi viu un jove ros
amb una noia rossa
i un nen molt petitó.
Jo'ls veig per la finestra;
jo'ls veig fent-se petons:
s'estimen més que'ls altres. .
i són fadrins tots dos.
Mudem, mudem de casa!
Cerquem un niu millor,
que aqui passo les hores
mirant pels finestrons.

Digitized by Google

Cant de vida

Cantem victoria, dòna estimada!
Ja tinc parada
la nostra llar.
Es blanca, blanca, i assoleiada.
Talment diries que està encantada
mirant al mar.

Cantem hosanna, ma bona amiga!
Deixa que diga
qui no'm coneix.
L'amant més pobre, per molt que ho siga,
si pren exemple de la formiga,
la llar guarneix.

Mira la vida, que és falaguera!
La Primavera
per tot somriu.
Ja l'aureneta, xisclant, feinera,
recull la brossa pels fills que espera
covà en el niu.

Digitized by Google

La nostra casa, tot sent hermosa,
no és espaiosa,
però hi cabem.
Quan tu poncellis la flò amorosa,
perquè 'ns embaumi fresca i airosa,
tot li darem.

Riu, dòna verge, cor-floridora,
prometedora
de fruit d'amor.
Tu, que ets alegra i alegradora,
canta'l fill nostre, que ve am l'aurora
del teu rubor.

Mira la terra, que és riallera!
La Primavera
m'ha retornat.
Ja no'm fadigo ni'm quedo enrera,
tot i fent via per la drecera...
Ja m'hi salvat!

L'ànima 'm sento forta i ardida:
dret a la vida,
rient, me du.
Vola que vola, canta, agraïda,
perquè, amorosa, l'has redimida;
i ara és per tu,
tota per tu.

Digitized by Google

L'home bo

La veu de l'home bo
s'endinza en el meu cor com un ressò
del Bé suprem en tota sa puresa.
La veu de l'home bo
l'escolto com el sò
de tot un món que canta la Bellesa.

L'Amor de l'home bo
m'ensenya d'estimar i a veure en flò
la vida que vivim amb impuresa.
L'amor de l'home bo
per mi té'l magic dò
d'extreure-m cor enfòra la tendresa.

El plany de l'home bo
l'acullo dintre meu com el ressò
de tot un món vençut per la malesa.
El plany de l'home bo
s'infiltra en el meu jo
tot sent indigne d'ell i sa grandesa.

Digitized by Google

Flor tardana

Camí de la vellesa
la Tana i el Galan,
refent la jovenesa,
floreixen un infant.
Tant que ells el desitjaven
al bo de llur vigor!
Quan ja no ho esperaven,
rebrota llur amor:
hermosa flor tardana
de flaire refrescant,
la joia de la Tana,
la perla del Galan.
Llurs cors, vencent la cendra,
flamegen am nou brill
davant la vida tendra
de llur estimat fill.
La mare, amb amoretes,
el gronxa en el breçol;
i, fent-li ball-manetes,

Digitized by Google

el pare sempre's dol.
— Per què plores, bon pare,
si riu el nostre infant?
— Sols ploro, bona mare,
perquè no'l veuré gran!

Digitized by Google

La noia maca

— El meu pare té mal genit
i s'encén tot desseguit.
Si sabia que t'estimo,
no'm veuries més de nit.
El meu pare té un caracter
que per res la sang li bull...
Si sabia que és ben teva
la nineta del seu ull!
El meu pare's mataria
per la meva salvació:
jo, per ell, sóc una noia
que no admet comparació.
Perquè diuen que sóc maca
no consent que faci res:
vol que aprengui a ser senyora
sent la filla d'un pagès.
Ell se pensa que una pobra,
si és bonica i té bondat,
pot casar-se, a mans besades,

Digitized by Google

amb un jove potentat.
Prou la mare li fa veure
que no pensa gaire bé;
prou li explica, a totes hores,
que'l seu goig no podrà sê.
I ell me mira i em remira
com si fos un gran tresor;
i s'encanta i em fa festes,
no veient que'm lliga'l cor.
El meu pare té mal genit
i s'encén tot desseguit.
Si sabia que t'estimo,
no'm veuries més de nit.

Digitized by Google

Prop la llar

Vinga més llenya! Fem un bon foc!
Vui que flamegi la meva llar!
Vinga més llenya! I, apa, feu lloc
als que s'acostin duts per l'atzar.
Vinga més llenya! Fem un bon foc,
fins que'l meu rostre perdi'l to groc,
fins que'm revifi, tot enrogit,
i no tremoli, boi arraulit!
Guerra a l'hivern!
La llar flameja! Sembla un infern!

Com llengotegen
i guspiregen
els vells tions, boi flamejant
i bruelant!
Minyons, més foc,
fins que'l meu rostre perdi 'l to groc,
fins que s'inflami la meva sang!

Digitized by Google

Porteu granatxa! Porteu vi blanc!
Llesqueu pa tendre! Feu llenques d'or!
Canteu!... Rieu!...
Tots, alegreu
mon pobre cor,
que mor, que mor!

Esteu alerta per si ve algú
i obriu la porta sense recel.
Pot-ser hi ha pobre que va insegù
seguint la ruta per sobre'l gel.
I si s'adona de la fumera
que, a nuvolades, llença fumall,
no vui que'ns tinga gens de quimera,
marxant, sense esma, montanya avall.
Minyons, sentiu?
Aquest caliu
i aquestes flames com llengues d'or,
són per la vida d'aquell que mor
com el meu cor.

Vinga més llenya! Fem un bon foc!
Vui que flamegi la meva llar!
Vinga més llenya! I, apa, feu lloc
als que s'acostin duts per l'atzar.
Guerra a l'hivern!
La llar flameja! Sembla un infern!

Digitized by Google

Bebem vi blanc,
que enrobusteix i encén la sang!
Mengem pa d'or,
que torna en si i escalfa'l cor!
Cantem! Riguem, am riure franc!
Dalit, companys! Dalit, minyons!
Porteu boscalls! Porteu tions!
I anem menjant
i traguejant!
Dalit, companys! Dalit, minyons!
Seguim trenant
forces cançons
mentres el foc se va abral·lant!
Que a vora nostre renaix l'istiu
am l'alegria d'aquest caliu
retornador,
i am ses rialles de resplendor.

Mentres s'alegra mon cor malalt,
mentres les flames volen endalt,
pensem alhora, tots recullits,
en els que's queixen boi arraulits
i en els que moren de fam i fred.
Obrim la porta! Dem-los el dret
de retornar-se vora la llar,
per si venien duts per l'atzar.
Si s'adonaven de la fumera
que, a nuvolades, va fumejant,

Digitized by Google

no vui que'ns tinguen gens de quimera
seguint la ruta boi tremolant
i amenaçant.
Minyons, sentiu?
Aquest caliu
i aquestes flames com llengues d'or,
són per la vida d'aquell que mor.
Jo les hi brindo junt am mon cor.

Digitized by Google

Plany

—Ai, mare, la meva mare,
lo que'm passa és cremador:
jo que estimo tant al pare,
tots els homes me fan por.

No voldria que'm miressin,
i ells me miren, encantats;
no voldria que'm parlessin,
i ells me parlen, descarats.

Tots me diuen unes coses
que al sentir-me-les a di
prou mes galtes semblen roses
de color de carmesi.

Jo no'ls cerco i ells me troben;
jo no'ls vui a vora meu.
D'encisar-me, mare, proven
i ai, que jo no sóc de neu!

Digitized by Google

Tots me fan nobles promeses;
tots am mi's volen casar,
dant-me'l cor i llurs riqueses...
i un tant sols se'n pot triar.

Vós, que sou ma vetlladora,
no'm deixeu a mig camí,
que la vida és temptadora
i amb enganys me pot rendi.

Tristejant esporuguida,
sempre temo que'm perdré:
ja començo a estar rendida
per fugir de l'esparvé.

Ai, mare, la meva mare,
lo que'm passa és cremador:
jo que estimo tant al pare,
tots els homes me fan por.

Digitized by Google

Germanor

Germà, mon trist germà:
no'm demanis, humil, un troç de pa
amb el braç estirat, parant la mà,
que m'ofens i t'ofens.
No ho comprens? No ho comprens?
No m'expliquis la teva desventura;
no m'ensenyis tos braços descarnats;
no tremolis ni'm parlis am dolçura,
ni'm recordis dolors o crudeltats.
Vinga, vinga, si't plau, la teva mà,
i encaixem, trist germà!
No m'escoltes? Respon. Has dit que no?
En dubtes de la meva estimació?
Tu pidoles el pa,
que ja no't pots guanyà,
cregut que sols te val la repugnancia
que inspires am les nafres del teu còs,
i, enfonzat en el vici i la vagancia,
per tu són escardots totes les flòs.

Digitized by Google

Deixa que faci'l bé espontaniament,
i brolli del meu cor el sentiment,
sense esforç, noblement.
No'm vols creure, germà?
Doncs, capta adolorit, sense estimà.
Lluita, lluita, frisós, pel troç de pa!

Digitized by Google

L'albat

A llenques, a llenques, el jove fuster
desmonta'l breçol
que un dia va fer
pel fill de sa vida, son unic consol.
A llenques, a llenques desmonta'l breçol
per fer-ne la caixa que espera'l fosser,
estoic, serenat,
la blanca caixeta que estotgi l'albat,
el fill de la vida del jove fuster.

Digitized by Google

Les altures

Quan veig el cel blau,
tant ras i esplendent
que encanta i atrau,
voldria enlairar-me, volant lliurement,
i extendre pels aires el meu pensament,
deixant de sê esclau.
Quan veig un aucell
que vola, cantant,
li envejo les ales que bat, triomfant:
voldria enlairar-me, ben lliure, com ell,
i extendre pels aires la veu del meu cant.
No puc encelar-me!
No puc explaiar-me!
Sóc fill de la terra! Sóc fill de la terra!
Si pujo a la serra,
m'ofego, pujant.

Digitized by Google

Sóc fill de la terra,
soldat en la guerra
que'ls homes se fan
i sempre's faran.
La vida, am ses ansies, al cor se m'aferra,
i, boi sospirant,
contemplo'ls aucells que volen, cantant.

Digitized by Google

Explai

Jo vui viure, jo vui viure
i estimar i essê estimat
boi fruint la vida lliure
sota un cel esperançat.

Com herald de l'alegria,
sense pena i sense dol,
vui cantar de nit i dia
lo mateix que'l rossinyol.

Vui trenar cançons vibrantes
impregnades de vigor,
que s'endinzin, ressonantes,
en els cors sedents d'amor.

Cada nota de ma lira
vui que engendri un altre cant:

Digitized by Google

vui que sigui la guspira
del foc nou que's va abral·lant.

Jo vui viure, jo vui viure,
i, estimant en germanor,
disfrutar la vida lliure
com l'aucell refilador.

Digitized by Google

Els Reis

Qui sap on són els Reis d'Orient!
A mitja nit diu que han passat.
Tot somniant i somrient,
els tendres nins els han contat
que durant l'any han fet bondat.

Quin xisclejar tant demati!
Quin esvalot els infantons!
Semblen aucells que, am frenesi,
boi esverats, a volions,
cerquen el niu dintre'ls balcons.

Sense fer cas de l'aire fred,
boi tremolant i el nas glaçat,
engelosits am llur joguet,
van a trobar i a fer-los set
als nins que'ls Reis han oblidat.

I l'odi neix en l'esperit
del pobre infant que's té en oblit.

Digitized by Google

L'obra d'en Clavé

Quan l'arpa dels humils polsà la Poesia,
ses notes de dolor vibraren per l'espai,
i el geni d'en Clavé, que d'art i amor vivia,
servi de torna-veu per no oblidar-les mai.

Com arbre cor-secat, el poble s'aclofava,
cedint al fort impuls d'un aire corruptor;
més quan l'excels Clavé va dur la nova sava,
reverdejà i flori, creixent amb abundor.

Ell fou qui asserenà la pensa enterbolida
boi presentant als ulls dels heroes del treball
una auba am cants d'aucells, un sol expandint vida,
i un cel esperançat i clar com un mirall.

Digitized by Google

Vida

Floreix l'atmetller
i el blat ja grifola.
Tot sent al Janer,
mon cor no tremola,
que'l baf del terrer
l'alegra i l'arbola.

El vert lluminós
que enjoia'l sembrat,
reflexa clarós
d'un foc soterrat:
d'un foc que reviu
am vida feconda.
Natura somriu:
Natura's deixonda.

El sol, emboirat,
anyora la terra,
i apunta, esblaimat,
pel cim de la serra.

Digitized by Google

Per xò a ple Janer
mon cor no tremola,
que'l baf del terrer
l'alegra i l'arbola.

Floreix l'atmetller
i el blat ja grifola.

Digitized by Google

El poeta vell

Jo sé un poeta vell
reclòs com un aucell
que canta dintre'l niu.
Ningú's recorda d'ell,
i té'l cantar novell
amb el caient festiu.
El pes feixuc dels anys,
els dòls i els desenganys
no li han malmès el cor:
retret de sos companys,
combat tristors i planys,
fugint de lo que mor.
I canta a gratcient
les glories del jovent
ardit i esperançat;
i viu alegrament,
trenant, serenament,
cançons de llibertat.

Digitized by Google

Els amants pobres

Els amants pobres, que bé s'estimen!
Els amants pobres, que són fidels!
I com s'animen
am llurs follies, am llurs anhels!
Per què s'uneixen, si la miseria
llurs esperances endolarà?
Per què somnien, si la materia
no té prous forces per esperà?
Com s'encoratgen!... Am l'esperança
d'un nou demà,
passen la vida sense anyorança,
i a cada posta
(que un plany els costa)
diuen en va:
— La nova aubada no trigarà. —

I ve l'aubada gentil i airosa
com una verge filla del sol:
desclou el dia, somriu joiosa,
se perd pels aires i plega'l vol.

Digitized by Google

Tot és ventura damunt la terra,
pau i bonança mirant al cel:
floreix la plana, floreix la serra,
i arreu s'exhalen olors de mèl.
Els amants pobres canten llur joia
davant la vida plena de flors,
creguts que poden teixi una toia
frescal i tendra, regada am plors.
No se'n recorden de la miseria
que llurs ventures endolorà;
no s'imaginen que la materia
no té prous forces per esperà.
Veuen els homes com ells són ara;
veuen que's parlen sense rencor;
que'l sol esplendid és el gran pare
que a tots estima vessant amor.
I s'aconsolen i s'entendreixen
pel fill del somni que ha de florir.
Tant el desitgen que'l niu guarneixen...
Vine, infant, vine; vine a sofrir.
Els amants pobres, am l'esperança
i am la fal·lera d'un nou demà,
passen la vida sense anyorança,
i a cada posta
(que un plany els costa)
diuen en va:
— La nova aubada no trigarà. —

Digitized by Google

Les meves flors

Aquestes són mes flors: les he cullides
cantant, adolorit, sense rencor.
Pot-ser que, inconscientment, les he marcides
de tant i tant besar-les amb amor.
Però aqui les teniu: apomelleu-les,
que ane mi se m'esfullen a les mans.
Si us plauen i ho mereixen, revifeu-les:
que visquin vora vostre, bons germans.
Prou voldria oferir-vos les poncelles
i les flors més gemades del meu cor;
prou voldria enjoiar-vos am roselles
i amb espigues prenyades de grans d'or.
Més no puc ni embaumar-vos am la flaire
sanitosa i frescal del bosc ombriu,
boi trenant les cançons de més bon aire
que recordin la joia de l'istiu.
Aquestes són mes flors: les he cullides
d'entremig d'argelagues, somrient.

Digitized by Google

Mireu: encara'm ragen les ferides.
Mireu la sang com brolla a gratcient!
Més no'm dol ni'm doldrà semblanta pena
si avui ma voluntat regoneixeu,
lligant en mes ferides una bena
i amb amor fraternal m'encoratgeu.

Digitized by Google

TAULA

	Pags
Vetllant	7
Nit eterna	14
Pobre senyoret!...	15
La tragedia dels aucells	17
Desig maternal	20
Les hores de la nit	22
El cant dels humils	26
La pomera vella	28
Aires de montanya	31
La Sembra	33
Precs d'una mare	35
Els Segadors	37
***	40
El Rabadà	41
L'abraçada	42
El vell aucellaire	44
El plany de l'estiu	46
L'aiguat	49
Cançó de breçol	52
Les fogueres	54
Sol d'hiver	57
Melangia	60
El boig	62

Digitized by Google

Pags.

La Passa-rius. 64
Poesia triomfal 66
La donzella malalta 69
L'hivern dels vells. 72
Les formigues 73
La verge del bosc 76
A un poeta malalt 80
En els jardins de la ciutat 81
Temptació 83
Cant de vida 84
L'home bo 86
Flor tardana 87
La noia maca 89
Prop la llar. 91
Plany 95
Germanor 97
L'albat 99
Les altures. 100
Explai. 102
Els Reis 104
L'obra d'en Clavé 105
Vida 106
El poeta vell 108
Els amants pobres 109
Les meves flors 111

Digitized by Google

OBRES DEL MATEIX AUTOR

L'Escorsó . .	Drama en 3 actes.	2	ptes.
Fructidor . .	» » 4 » .	2	»
Foc-Follet . .	» » 4 » .	2	»
La Resclosa .	» » 3 » .	2	»
Lladres . . .	» » 1 » .	1'50	»

A PUNT DE SORTIR

La Mare Eterna, drama en tres actes.

EN PREMPSA

El cor del poble, comedia dramatica en tres actes.

Digitized by Google

Digitized by Google

GIRASSOL

Digitized by Google

IGNASI IGLESIAS

GIRASSOL

COMEDIA EN TRES ACTES

BARCELONA
Tip. «L'Avenç», Ronda de l'Universitat, 20
1906

Digitized by Google

Ningú podrà representar, traduir ni reimprimir aquesta obra sense permís de l'autor.

La *Sociedad de Autores dramáticos y líricos españoles* es l'encarregada de cobrar els drets de representació.

Queda fet el deposit que marca la llei.

Digitized by Google

PERSONATGES

ANGELETA	18	anys
LAIONS	45	»
GAIETÀ	55	»
RAMONET	23	»
PEROT	65	»
MEDÍ	70	»
BENET	68	»

L'acció, en un poble no molt distant de Barcelona.

Epoca, actual.

Dreta i esquerra, les de l'actor.

Aquesta obra va esser representada per primera vegada en el Teatre Català, Romea, la nit del 14 d'Abril de 1906, amb el repartiment que segueix: *Angeleta,* D.ª Carme Jarque; *Laions,* D.ª Adela Clemente; *Gaietà,* D. Jaume Capdevila; *Ramonet,* D. August Barbosa; *Perot,* D. Vicens Daroqui; *Medí,* D. Joaquim Vinyas; *Benet,* D. Miquel Sirvent.

Director artistic: D. Jaume Capdevila.

Digitized by Google

Digitized by Google

ACTE PRIMER

Interior d'una botiga de sabater, am les parets emblanquinades, socols de blau cobalt i sostre de vigues i revoltons. Al fons, un portal, am ventalles, a travers de les quals se veu el carrer. A l'esquerra del mateix fons, un armari amb alguns parells de calçat de totes classes i mides; al davant, un taulell molt senzill i un vetllador, am dos tamborets, i tots els utensilis i eines de l'ofici. Del sostre, caient damunt del vetllador, ben baix, un quinqué amb un pampol i una cortina de llustrina verda a tot volt. Al peu del mateix, un cossi ple d'aigua, pera remullar-hi la sola. A l'esquerra, dugues portes: la de primer terme dóna al menjador; la del segon, al dormitori den Ramonet. A la dreta del fons, un canapè antic de caoba i palla fina i dugues o tres cadires de pi, amb els seients de boga. Damunt del canapè, un petit mirall enquadrat en marc senzill. A la dreta, una finestra, am porticons i vidres, i en

Digitized by Google

l'antpit dos testos am dugues plantes florides. Al costat, tocant a la paret, un rellotge de caixa. Al montant, una gabia amb un aucell cantador. Per les parets, alguns quadros de mal gust, patrons, un calendari americà, i, penjats en un clau, una colecció de programes de teatre. Es a mitja tarda d'un dia de primavera.

ESCENA I

En Gaietá i en Perot

(En Gaietà està assegut davant del vetllador brunyint els talons d'unes sabates escotades, molt bufones, de dòna. De tant en tant escalfa'l brunyidor en el flam d'un llum d'esperit de vi. En Perot seu en una cadira a vora'l vetllador. En Gaietà vesteix camisa de percala blanca am ratlles negres, ermilla de llana negra, calces de vellut d'un to cendrós, una correlja lligada al cos que li serveix de cinturó, i sabates baixes de vedellet. Duu davantal de cuiro. Va am perruca grisa, am bucles molt airosos, i sense pèl a la cara. En Perot porta camisa de percala blanca am floretes vermelles, amb el coll tombat, sense planxar; corbati negre, vestit de llana gris, gorra de seda negra, i sabates de vedellet, tot curiós i força usat. Duu perruca blanca, i va afeitat del tot.)

GAIETÁ

I, doncs, Perot, ont heu deixat els companys?

Digitized by Google

PEROT

Són, com de consuetut, a donar un tom per la via del carril.

GAIETÁ

I vós no?

PEROT

Noi, no tinc ganes de caminar aquesta tarda.

GAIETÁ

Que no heu fet la manilla, avui?

PEROT *(reconvenint-lo)*

Encara goses?

GAIETÁ

Jo?

PEROT

Dies ha que per culpa teva no podem armar partit.

GAIETÁ

Que'm trobeu a faltar?

PEROT

I tant! Com es que no't deixes veure? Que pot-ser t'hem agraviat?

GAIETÁ

No, home.

PEROT

Me sembla que no pots estar malcontent de nosaltres, sobre tot de mi, que cada dia'm tocava pagar-te'l cafè.

Digitized by Google

GAIETÁ

Qui juga no dorm.

PEROT

No dic lo contrari. Pitjor ara, que ni aquest recurs me queda.

GAIETÁ

Bé: que no n'hi ha d'altres sense jo?

PEROT

Prou. I de sobres! Sinó que en Medí, segons diu, hi estava tant avesat a anar de parella am tu, que no sab avenir-se amb un altre.

GAIETÁ

Té por de perdre.

PEROT

Ja cal que demà, en havent dinat, compareguis al café de dalt, disposat a donarnos compliment.

GAIETÁ

Demà sí, perquè es festa; però'ls dies feiners no us en refieu.

PEROT

Que no't deixem guanyar, per ventura? *(Se sent en l'interior soroll de plats i culleres barrejat amb el cant següent de la Laions:)*

LAIONS *(de dins estant)*

El Pelat troba una pinta.
Quina rabia, quina rabia deu tenir

Digitized by Google

al veure que troba una eina
que per ell no pot servir!

GAIETÁ

Sentiu com refila?

PEROT

No es la Laions la que canta?

GAIETÁ

Sí. Està endreçant la casa.

PEROT

En aquestes hores? Són més de les quatre.

GAIETÁ

Oh! An ella si que qualsevol hora li es bona!

PEROT

Ah! Cap verd, més que cap verd!

GAIETÁ

Que'n sou de maliciós!

PEROT

Pensa mal i no erraras! Vet-aquí per què has desertat de nosaltres!

GAIETÁ *(rient i deixant de brunyir)*

No tinc tant mal paladar.

PEROT

De què fas mals avaranys? Jo fos jove!

GAIETÁ

Voleu dir que encara hi farieu un pensamentot am la meva... cambrera?

Digitized by Google

PEROT

Jo tingués el teu humor!

GAIETÁ *(rient)*

No'm pensava que us fessin tant goig les dónes.

PEROT

Les que són boniques, am tot i els meus anys, encara m'alegren la vista.

GAIETÁ

Ai! Vatua en Perot!

PEROT

Bé: treballa, treballa, perxò.

LAIONS *(desde dins, cantant)*

El Pelat troba una pinta.
Quina rabia, quina rabia deu tenir
al veure que troba una eina
que per ell no pot servir.

GAIETÁ

Com canta la mal casada!

PEROT

Sembla que t'agradi. Ho dius d'una manera...

GAIETÁ *(reprenent la feina)*

Podeu comptar!

PEROT

Que seria re d'extrany que tu i ella...?

GAIETÁ

Fugiu, home, fugiu!

Digitized by Google

PEROT

Tu ets viudo, ella es mig viuda...

GAIETÁ

(interrompent-lo, deixant la tasca)

Com s'entén?

PEROT

Està separada de l'home. I una dòna així, en aquestes circumstancies... Jo no més parlo per sentir parlar.

GAIETÁ *(donant-se infules)*

Ja ho sé que s'enraona molt! Sempre se n'han dites de mi.

PEROT

No donguessis motius am les comiques del casino.

GAIETÁ

Jo les contracto. I com que m'ho confien a mi, les trio ben maques. Que vol dir que no recitin gaire bé? La qüestió es que am la seva salameria engresquin el public.

PEROT *(am fruició)*

Te dic que hi tens gust.

GAIETÁ

Llastima que jo no pugui desempenyar els galans joves!

PEROT

Qui són aquests?

GAIETÁ

Els que fan l'amor, els acaparadors dels

Digitized by Google

petons i les abraçades. A mi sempre'm toquen els beneitonets!

PEROT

Tens molta gracia! Fas riure molt!

GAIETÁ *(ufanant-se)*

Però, perxò, no us penseu, entre bastidors, mig d'amagatotis, els escarneixo la feina.

PEROT

Vès que algun dia no t'arrisquis massa i no ten facis l'estella.

GAIETÁ

No tingueu por.

(Compareix la Laions per la primera porta de l'esquerra. Es una dòna grassa i fresca, ben formada, que vessa salut, i que, am tot i els anys que té, encara fa goig. Va amb un sac de meri negre, cenyit al cos, i am les manigues un xic arremangades, un mocadoret de seda vermell al coll, faldilles d'indiana de color torrat am floretes blanques, davantal de teixit fi de fons blanc am quadrets blau clar, i borceguins de xagri negre. Té'l cabell de color castany, molt abundós, pentinat am senzillesa, am monyo de trena a mig cap.)

Digitized by Google

ESCENA II

ELS MATEIXOS, MÉS LA LAIONS

LAIONS *(sortint, molt desinvolta)*

Vós, Gaietà... *(Adonant-se den Perot.)* Ai! Déu vos guard, Perot.

PEROT

Hola, Laions! Què diem de bo?

LAIONS

Ja ho podeu veure. I vós?

PEROT

Mira, anant fent.

LAIONS

I la vostra dòna?

PEROT

D'aquella manera: tot lo dia clavada a la cadira de braços.

LAIONS

Pobra! Ventura deu tenir de sa germana i de l'Angeleta!

PEROT

Sort ne té d'elles! Sobre tot de la noia, que la sab distreure. *(Cambiant de to.)* No hi ha com tu.

GAIETÁ

Aquesta sempre tant fresca!

Digitized by Google

LAIONS

Vaia!

PEROT

Tu fas bé de no encaparrar-t'hi.

LAIONS

Ah! No, no. Masses que n'he passades, en aquest món, de trifulgues!

PEROT

Bé; però ara, d'ençà que t'has desempellegat d'aquell, per les apariencies, sembla que vius ben tranquila.

LAIONS

No'n feu cas de les apariencies: devegades la professó va per dins.

PEROT

No tens allò que diriem una vida escarraçada: te la passes, encara que treballant, am cert desembraç.

LAIONS

Prou me l'afanyo.

PEROT

No t'han faltat persones de bons sentiments, com en Gaietà, per exemple, que t'han protegit...

LAIONS *(interrompent-lo)*

Tampoc me'n falten d'altres que del darrera'm retallen tant com poden.

PEROT

No'n facis cas: al rei al darrera li fan banyes.

Digitized by Google

GAIETÁ

Ja se la posen a la boca, ja, pobra Laions!

LAIONS *(rapid)*

I a vós també. No us penseu que no us toqui'l rebre!

GAIETÁ

A mi no'm perjudiquen tant: un home es més fort que una dòna.

PEROT

I aon les fa l'Arcís, ara?

LAIONS

Es a Sallent, am son germà.

PEROT

(en veu baixa i amb intenció)

Encara viu amb aquella?

LAIONS

Sí, amb aquella mala vespa!

PEROT

Tant mateix te la va fer massa grossa'l teu home!

LAIONS

I després, el bretol, per postres... Ai, Senyor!

PEROT

Què?

GAIETÁ

Li feia fregues.

PEROT *(am naturalitat)*

Fregues?

Digitized by Google

GAIETÁ

Sí, de suc de bastó.

PEROT

Quina animeta!

LAIONS

Tornessim an aquells temps! Jo us prometo que'm revenjaria!

PEROT

El cor t'enganya.

LAIONS

Oh! Cah! En fi, lo passat, passat.

PEROT

Sí, noia, sí. Mentres tinguis salut i dalit per treballar, tu vés fent, que un dia o altre trobaras el premi.

LAIONS

Ja ho sé lo que voleu dir!

PEROT

Tu porta-t bé, com una bona casada o una viuda prudenta...

GAIETÁ

(interrompent-lo i recalcant-ho)

No rondant massa pel poble.

LAIONS *(desinvolta)*

Que tinc de fer de monja, sempre tancada a casa perquè m'hi enteli com els cargols?

Digitized by Google

PEROT

No demanem tant.

GAIETÁ

Ningú t'hi duria res a casa.

LAIONS

I doncs? Bé, bé: doneu-me diners.

GAIETÁ

Quant vols?

LAIONS

Doneu-men per anar a comprar dos pans de tres lliures.

GAIETÁ

(donant-li una pesseta en plata)

Té. En tindras prou?

LAIONS

Sí. En sobrarà i tot.

GAIETÁ

Ja m'has endreçat la cuina?

LAIONS

Tant bé hi tingués la meva!

GAIETÁ

No t'enfadis, dòna.

LAIONS

No m'enfado pas. *(Anant-sen cap al fons.)* Vaja, que us hi conserveu, Perot.

PEROT

Igualment, Laions.

Digitized by Google

GAIETÁ

Mireu, mireu, que està grassa!

LAIONS *(girant-se, despresa)*

I fresca!

GAIETÁ

Se podria resseguir tota amb una gota d'oli!

LAIONS *(somrient am malicia)*

Ai, Sant Ximplici! *(Desapareix per la dreta del fons.)*

ESCENA III

ELS MATEIXOS, MENYS LA LAIONS

PEROT *(després d'un curt silenci)*

Ben mirat, no sembla tant aixelabrada com diuen, aquesta xicota.

GAIETÁ

Si 's perd de bona!

PEROT

Bé: tu que has de dir, perxò!

GAIETÁ

Es una dòna tot cor, una mica ordinaria en el parlar, però molt treballadora.

PEROT *(rient)*

Siga-m franc: no hi tens re?

Digitized by Google

GAIETÁ

No. Paraula.

PEROT

(fent una rialleta suaument picaresca)
No es del tot lletja, oi?

GAIETÁ

Que us tempta!

PEROT

Fuig, home! Això es un dir. Que't penses que te la vui pendre?

GAIETÁ

Ja us-e la dono.

PEROT

I, doncs, si no hi tens res, per què no fas callar les males llengues?

GAIETÁ

Qui es capaç d'obrar aquest miracle?

PEROT

Tu, si volguessis.

GAIETÁ

Com?

PEROT

Desfent-te de la Laions.

GAIETÁ

I com quedaria jo allavores? Qui'ns cuidaria al noi i a mi?

PEROT

Això rai: casa-t.

Digitized by Google

GAIETÁ

Que'm torni a casar, dieu?

PEROT

Seria lo més encertat.

GAIETÁ

No es mala feina'l casar-se; però, que voleu que us digui, quan un home arriba a certa edat...

PEROT

No ets pas tant vell com això. Bé galleges, bé galleges, entremig dels fadrins!

GAIETÁ

Per dintre sí que soc jove; però, per fòra, que no ho veieu que ja estic tot matxucat?

PEROT

Mentres no't faltin agalles per guanyar-te'l pa per tu i la dòna am qui't casessis...

GAIETÁ

I el noi? Com s'ho pendria avui per demà que li parlés d'aquesta qüestió?

PEROT

Qui mana a casa teva?

GAIETÁ

Jo. Però com que en Ramonet es un xicot tant aciençat, que mai l'erra, i com que per altra part, cosa que'm satisfà molt, té un bon record de sa mare...

PEROT

Que's casi ell, doncs.

Digitized by Google

GAIETÁ

Aquí us volia.

PEROT

Que no li agraden les noies?

GAIETÁ

Sembla que no'n fa cas.

PEROT

Qui sab! Devegades aquests xicots tant retrets en porten una al pensament i s'ho callen.

GAIETÁ

Què li costaria'l dir-ho? Ja veu bé prou com anem.

PEROT

No l'has tantejat mai?

GAIETÁ

No. No goso parlar-n'hi. Es un noi tant formal!

PEROT

Sembla molt inteligent.

GAIETÁ

Molt! Es un dels escrivents més estimats al despaig de la fàbrica.

PEROT

Doncs té cap.

GAIETÁ

El veiessiu aquí casa cada vespre, quan me repassa'ls papers de les comedies que

Digitized by Google

representem al casino! Me dóna unes lliçons, que us en farieu creus!

PEROT

Ell t'ensinistra?

GAIETÁ

Vaia! Per això sempre quedo tant bé.

PEROT

No li sab greu que't dediquis an aquestes cabories de jove?

GAIETÁ

Gens! De què dieu cabories vós? El teatre es una cosa instructiva.

PEROT *(donant-se)*

Tot lo que vulguis. Però, amb els teus anys, desempenyar certs papers...

GAIETÁ

Què? Per què faig riure la gent?

PEROT

Bé, no't destorbis, perxò.

GAIETÁ

Es que...

PEROT

Vaia, no vui donar-te cap consell, però'm sembla que no t'escau.

GAIETÁ

Tot-hom se les heu amb els homes divertits com jo.

Digitized by Google

PEROT

Per mi, que faci riure qui vulgui.

GAIETÁ

Tots fem riure en aquest món!

(Per la dreta del fons compareixen en Medi i en Benet. El primer es un vell rialler molt picaresc i d'una gran vivacitat en l'expressió. Va am vestit de llana d'un to fosc tirant a negre; camisa blanca, de fil, amb el coll tombat, sense planxar; corbati negre, gorra de seda, també negra, i sabates baixes de gamusa. Duu rellotge am cadena de plata. Te'l cabell blanc i sedós, i no porta res a la cara. El segon, de caracter passiu, vesteix pel mateix istil del seu company, sinó que duu gorra de seda negra am visera de xarol, sabates de vedellet i bigoti i garrofes blanques. Un i altre van un xic corbos i duen bastó de crossa.)

ESCENA IV

ELS MATEIXOS, MÉS EN MEDÍ I EN BENET

MEDÍ *(entrant rialler)*

Hola, desertors!

BENET

Què hi ha, manillaires en vaga?

PEROT

Hola, nois!

Digitized by Google

GAIETÁ

Salut, panxa-contentes!

PEROT

Ja venim del carril, tant dejorn?

MEDÍ

Ens-e n'ha tret un airet de llevant que s'ha girat ara no fa gaire. *(An en Perot.)* I tu? Com es que has fet campana?

PEROT

No tenia ganes de caminar avui.

BENET

Deus sentir el dia.

PEROT

La dòna, pobreta, tot avui que se'n queixa. *(An en Benet.)* Que't sembla si plourà?

BENET

Cap a la banda de marina bé amenaça pluja.

MEDÍ

Que no pedregui!

(En Medi i en Benet van asseient-se.)

PEROT

No més ens faltaria això!

GAIETÁ

Vosaltres rai, que us-e la passeu sense haver de treballar.

Digitized by Google

MEDÍ *(amb emfasi)*

Qui plora!

BENET

I tant! Val més el seu humor que totes les nostres hisendes plegades.

GAIETÁ

Voleu fer cambis?

BENET *(fent una rialleta)*

Hi sortiries perdedor.

MEDÍ

Am la teva alegria i el teu establiment, tu, ben mirat, tens una renda més nèta i més segura que nosaltres.

GAIETÁ *(fent el tonto)*

De debò?

MEDÍ

No veus que nosaltres sempre hem d'estar am l'ai al cor, a mercè del temps?

PEROT *(sentenciosament)*

Els pagesos tot ho tanquem a fòra.

GAIETÁ

No us en desfeu d'aquestes raons.

MEDÍ *(cambiant de to)*

Bé: com es, com es que encara no't deixes veure pel cafè?

GAIETÁ

Estic molt enfeinat amb els joves aficionats del casino de baix.

Digitized by Google

BENET

Tu si que'ns has aixafat de mig a mig!

MEDÍ

Sembla que'ns hagi avorrit!

BENET

Estem més tristos sense tu! Ni tampoc sabem com passar l'estona!

GAIETÁ

Feu un altre joc.

MEDÍ

Jo no més disfruto jugant a la manilla.

GAIETÁ

Vós rai, Medí!

MEDÍ

(traient-se una capsa de rapè de la butxaca de l'infern i prenent un pols)

Es molt agarrat a la seva aquest diastre de Gaietà! *(Estornudant.)* Ai, mare!

BENET

Salut!

GAIETÁ

Musica, musica!

MEDÍ *(tornant a estornudar)*

Veiam si aixi'm descarrego d'aquestes boires del cap.

GAIETÁ *(amb ironia)*

Quin patir, oi?

Digitized by Google

MEDÍ *(oferint-li rapè)*

Té, té: vols ensumar una mica?

GAIETÁ

Gracies. No estic per ensumades.

MEDÍ *(rient i amb intenció)*

Millor gastes, oi, per recrear els sentits?

BENET *(esclafint a riure)*

Quina indirecta!

(Tots esclafeixen a riure.)

PEROT

Pobre xicot! El sofocareu!

GAIETÁ

No tingueu por: per mi, que no mirin prim.

MEDÍ *(formalisant-se)*

I què prepareu, què prepareu els del casino de baix?

GAIETÁ

Estem ensajant una funció de primera.

BENET

Un drama?

GAIETÁ

Sí. Una obra forta, molt forta!

PEROT

No m'agraden les funcions tristes.

MEDÍ

Bé prou que'n passem a casa de drames.

Digitized by Google

GAIETÁ *(amb ironia)*

Oh, sí! Ja se us veu al damunt!

PEROT

I com es que no feu mai aquell que s'adiu tant amb el teu ofici?

GAIETÁ

Quin?

PEROT

El Zapatero y el Rey.

MEDÍ

Te raó!

GAIETÁ

Ja'n faig cada dia de sabater.

PEROT

I de rei?

GAIETÁ

Soc republicà revolucionari.

BENET

Mosca!

MEDÍ *(cambiant de to)*

I què? Teniu contractades unes comiques ben maques?

GAIETÁ

Com sempre.

PEROT

Que te n'has cuidat tu, també?

GAIETÁ

Vaia! Aquest negoci ningú'l té acaparat sinó jo.

Digitized by Google

MEDÍ

Hi fas un bon paper?

GAIETÁ

El més maco de l'obra.

BENET

El de graciós, oi?

GAIETÁ

Aquest d'ara es un paper molt extrany. Fa riure bastant; peró, tot rient rient, canta les veritats a tot-hom.

PEROT

Te'l deuen haver escrit exprés, perquè ni pintat per tu.

GAIETÁ

Jo pogués desempenyar el galan! Alló, alló es un paper per lluir-s'hi!

MEDÍ *(am naturalitat)*

Què fa? Que ho mata tot?

GAIETÁ

Cah, home! Si es el personatge més simpatic i més ben enraonat del món! Diu unes coses més dolces a la dama, unes coses que, en boca meva, no'n veurieu poques de dònes desmaiades al public!

PEROT

Qui n'està encarregat d'aquesta part?

GAIETÁ

El fill del senyor Josep, aquell empaitamoces.

Digitized by Google

MEDÍ

Així ja ho farà bé.

GAIETÁ

Si jo tingués la seva joventut i la seva estampa!

MEDÍ *(ingenuament)*

Per què no't pintes la cara?

GAIETÁ

Puc ben pintar-me amb aquestes fesomies! Ah! Si hi valgués allò d'aquells temps que, fent pacte amb el dimoni, un tenia tot seguit lo que desitjava...

PEROT *(interrompent-lo)*

Què dius, home!

GAIETÁ

Jo, de bona gana m'hi donaria ara mateix perquè'm fes tornar jove, força jove, i ben guapo, com aquell vell de les barbes blanques...

PEROT *(interrompent-lo, admirat)*

Com?

GAIETÁ

Un saviaç que vaig veure en un teatre de Barcelona.

PEROT

Això es art de bruixeria!

BENET

Prou estas condemnat!

Digitized by Google

GAIETÁ

I que no tindria gaire feina, am mi, l'amo del sofre, perquè, en adobant-me 'ls frontis, desseguida estaria llest.

PEROT

Ah! Cap de trons, més que cap de trons!

GAIETÁ

Però ja no hi som en aquells temps tant ditxosos!

PEROT

I t'hi donaries al dimoni, si't prometia...?

GAIETÁ *(interrompent-lo)*

A l'acte! I a ulls clucs!

MEDÍ

En cos i ànima?

GAIETÁ

Tot: sac i pères!

MEDÍ

Ai, si Sant Crispí, advocat dels sabaters, se n'entera!

GAIETÁ

Tant se m'endona!

BENET

I què faries després?

GAIETÁ

Me tornaria a casar.

MEDÍ

Am qui? Amb una com la Laions?

Digitized by Google

GAIETÁ

Fugiu, home! Per una conveniencia així no'm caldria la gracia de l'infern!

MEDÍ

Amb una de jova, doncs?

GAIETÁ

Sí.

MEDÍ

I maca?

GAIETÁ

Com un sol.

MEDÍ

Com la filla den Perot?

PEROT *(un xic ofès)*

L'Angeleta?

GAIETÁ *(després d'un petit esforç)*

Per l'istil.

BENET

Am quartets?

GAIETÁ

Tant se val.

MEDÍ

Molt jova?

GAIETÁ

Encara no ha fet vint anys.

PEROT

De debò ja la tens escollida?

Digitized by Google

GAIETÁ *(després d'un esforç)*

Vaia!

MEDÍ

I no 's pot saber el seu nom?

GAIETÁ

No aneu tant depressa!

BENET

Diga-ns-ho, home!

GAIETÁ

(ensenyant-los am molta salameria una de les sabates que brunyeix)

Veieu aquesta sabateta?

PEROT

Que es petita!

GAIETÁ

I bufona! La veieu bé?

(En Medi i en Benet s'hi acosten molt encuriosits i am la cara picarescament enriallada.)

MEDÍ

Que es per una criatura o per una persona gran?

GAIETÁ

Per una noia casadora.

MEDÍ

Per la teva preferida?

GAIETÁ

Sí.

Digitized by Google

PEROT

Si es per una noia, de segur que deu ser molt bonica.

GAIETÁ *(somrient, amb intenció)*

En què ho coneixeu?

PEROT

No ho sé; però, al meu entendre, un peu bufó, gairebé sempré sosté un cos també bufó.

GAIETÁ *(en un esclat d'entusiasme)*

Això mateix! *(Tots esclafeixen a riure.)* Que'n sou de viu, Perot!

BENET

En sab la prima, aquest!

MEDÍ

I no la coneixem nosaltres aquesta noia?

GAIETÁ *(sense convicció)*

No, no ho crec.

BENET

Que es de fòra?

GAIETÁ *(també sense convicció)*

Sí, de molt lluny!

MEDÍ

No es pas alguna comedianta de les que tu tractes?

GAIETÁ

No: es noia de sa casa.

Digitized by Google

BENET

Quina pega per tu que'l dimoni no surti!

GAIETÁ

Ell tingués el poder del miracle i es dignés escoltar-me!

PEROT

I si, am tot i tornar-te jove, la teva preferida no't volgués?

GAIETÁ

Ja m'espavilaria, jo!

MEDÍ

Com t'ho manegaries per enamorar-la?

GAIETÁ

Am seguicis de l'infern!

MEDÍ

I si ni ells t'hi valguessin?

GAIETÁ

La segrestaria!

(En Medi i en Benet se posen a riure.)

PEROT *(aixecant-se)*

Bé, bé: tot això són bogeries teves. Entre poc i massa de les coses! Que ho digués el teu fill...

(S'aixequen tots.)

GAIETÁ

D'aquí me les hec! Es un curt de genit, el noi.

MEDÍ

Ben al revés de tu.

Digitized by Google

GAIETÁ

I de vós.

MEDÍ

Vaia unes comparances!

GAIETÁ

Vós, am tot i els anys que teniu, encara us engresqueu parlant de dònes.

MEDÍ

Que m'en sabs cap que'm convingui?

GAIETÁ

Més de quatre.

MEDÍ

Apa, doncs! Fes-me de bo amb alguna.

GAIETÁ

Que us agrada la Mongeta?

MEDÍ

Prou! Quin remei per la tristesa!

GAIETÁ

Ja es vostra!

MEDÍ

Vols dir que m'escoltaria?

GAIETÁ

Ja ho crec!

MEDÍ *(de bona fe)*

Es enamoradiça?

GAIETÁ

No té un no per ningú.

Digitized by Google

PEROT

Ja us dic jo que n'hi ha un feix de vosaltres!

BENET *(rient)*

Com més vells...

MEDÍ

Bé; però per aquella millor aniria un jove.

GAIETÁ

Feu allò del dimoni.

MEDÍ

Ja no surt ara.

GAIETÁ

Si anessiu tots plegats en comissió...

MEDÍ *(interrompent-lo)*

No es mal pensat, noi.

BENET *(rient)*

Que més dimoni que en Gaietà?

PEROT

Oh, sí!

MEDÍ

Aon solia aparèixer abans en aquest poble?

GAIETÁ

Apareixia sempre de nit en el barranc del Renegat.

BENET *(rient)*

Entremig de flames, eh?

Digitized by Google

GAIETÁ

Amb els ulls treient foc i remenant la cua com un goç famolenc!

MEDÍ

Hi anirem, doncs.

BENET *(també rient)*

Si que hi haurem d'anar.

PEROT

Que surti, que li faré la creu!

MEDÍ *(sempre rient)*

No, que hem de tornar a ser joves!

BENET

Per allargar la vida.

GAIETÁ

I per encisar les noies.

MEDÍ

Jo ja m'hi veig!

BENET *(no podent-se aguantar el riure)*

Ai! Jo reventaré!

MEDÍ

Peró que'ns faci ben guapos!

GAIETÁ

Deixeu-ho pel seu compte!

MEDÍ *(esqueixant-se de riure)*

Vaja, adéu, adéu, gat dels frares!

GAIETÁ

Salut, avi vell!

Digitized by Google

MEDÍ

Per avui no més.

GAIETÁ

Ja us tinc estorinats!

PEROT

Anem, anem, que semblem criatures.

BENET

I tant! Si'ls de casa'ns veien!

MEDÍ *(rient)*

Salut, Gaietà.

GAIETÁ

Salut, Medí.

PEROT

Anem, homes.

GAIETÁ

Expressions al dimoni!

MEDÍ

Gracies, de part teva.

(En Perot, en Medi i en Benet desapareixen, rient, per l'esquerra del fons.)

ESCENA V

EN GAIETÁ, SOL. DESSEGUIDA LA LAIONS

(En Gaietà's posa a treballar de fort i de ferm en el calçat de l'Angeleta, tot taratlejant en veu baixa una cancó popular. Seguidament,

Digitized by Google

per la dreta del fons, compareix la Laions am dos pans de tres lliures.)

LAIONS

Ja torno a ser aquí.

(En Gaietà segueix cantant i fent feina.)

LAIONS

Ai! Que esteu alegre avui!

GAIETÁ *(deixant de cantar)*

Ja es ben cuit aquest pa?

LAIONS

Si, home. *(Se'n va en direcció a la primera porta de l'esquerra, però al ser al llindar s'atura.)* Ah! D'això, Gaietà...

GAIETÁ

Diga-li.

LAIONS

La Llunatica m'ha encarregat que us preguntés com li tenieu aquells borceguins.

GAIETÁ

(senyalant un parell que hi ha damunt del taulell)

Mira-te'ls! Els hi vols anar a dur tu mateixa, bona minyona?

LAIONS

Prou que vindrà a cercar-los!

GAIETÁ

Com coneguis.

(Segueix brunyint i cantant.)

LAIONS

Escolteu.

Digitized by Google

GAIETÁ

Què?

LAIONS

La fornera m'ha dit si us recordaveu d'adobar aquell parell de botines del seu home?

GAIETÁ

D'ahir ençà que'l tinc llest.

LAIONS

Noi, que us torneu treballador!

GAIETÁ

I, doncs, que't pensaves?

LAIONS

(desapareixent per la primera porta de l'esquerra)

Vaja, me n'alegro.

GAIETÁ

Gracies.

ESCENA VI

EN GAIETÁ, SOL. DESSEGUIDA LA LAIONS

(En Gaietà va cantant i fent feina amb el mateix dalit d'abans. Al cap d'una estona deixa les eines damunt del vetllador i se mira cofoi la seva obra.)

GAIETÁ

Bah! Cargolem-n'hi un. *(Buscant la petaca.)* Ai, ai! Què he fet de la petaca? *(Segueix*

Digitized by Google

buscant-la, fins que, tot-d'una, compareix la Laions.)

LAIONS

Ai! Me descuidava de lo millor.

GAIETÁ

Jo també m'ho dec haver descuidat.

LAIONS

El què?

GAIETÁ

La petaca. No l'has trobada pas per allí dins?

LAIONS

Me sembla que, ara no fa gaire, l'he vista damunt de la taula del menjador.

GAIETÁ

(aixecant-se i dirigint-se cap a la primera porta de l'esquerra)

Pobreta! Que deu estar desconsolada tota sola!

LAIONS *(deturant-lo)*

No fumeu, per avui! Esteu-vos-en, home, que no us es bo'l fumar.

GAIETÁ

Poc sabs tu lo que m'inspira! Un cigarret ara, i un altre després, un hom passa'l dia treballant més distret que un aucell.

LAIONS

Ja ho sembleu vós un aucell!

GAIETÁ

Bé: que es allò que t'havies descuidat?

Digitized by Google

LAIONS

Té raó. Res: que he vist l'Angeleta i m'ha donat expressions per vós.

GAIETÁ *(content)*

Per mi?

LAIONS

I per en Ramonet.

GAIETÁ

Pel noi també? N'estas ben certa?

LAIONS

Vaia! Sembla que us vingui molt de nou!

GAIETÁ *(després d'un curt silenci)*

Que te'n sembla, Laions, que te'n sembla d'aquella noia?

LAIONS

Pel meu gust no pot ser més agradable.

GAIETÁ

Ni bona, oi?

LAIONS

D'això ni cal parlar-ne.

GAIETÁ

Veritat que es hermosa?

LAIONS

Com un pom de flors.

GAIETÁ

Eh que faria pel meu fill?

LAIONS

Ja ho crec que sí! Ell la fes demanar!

Digitized by Google

GAIETÁ

Què? Què dius?

LAIONS

Ell la fes demanar, que no's quedaria am les ganes.

GAIETÁ

Vols dir, Laions?

LAIONS

Me consta. N'està molt d'en Ramonet!

GAIETÁ *(rient)*

Mira, mira tu lo que són les coses: deu fer com uns dotze o tretze anys que jo, per broma, vaig pronosticar que'l meu fill se casaria am l'Angeleta.

LAIONS

Serieu bo per fer calendaris!

GAIETÁ

Eh, que no l'erraré aquesta?

LAIONS

No pas si s'ha de perdre per ella.

GAIETÁ *(rient)*

Les meves profecies no fallen.

LAIONS

I com va ser que fessiu aquest pronostic?

GAIETÁ

Res, una bromada, qüestió de les comedies. Era per Totsants, a la tarda, que'ls aficionats del casino de baix representaven

Digitized by Google

Don Juan Tenorio. Sabs? Aquella funció ont hi surten tantes calaveres.

LAIONS

Com vós.

GAIETÁ

Ep! Aquelles són calaveres de cementiri.

LAIONS

Té raó.

GAIETÁ

I l'Angeleta i en Ramonet també hi sortien.

LAIONS

També?

GAIETÁ

Sí: vestits d'angelets, en l'acte que representa la gloria, quan *Don Juan* i *Doña Inés* se troben al cel.

LAIONS

Que devien ser bufons!

GAIETÁ

Semblaven dos angelets de debò.

LAIONS

Que duien ales?

GAIETÁ

No ho sé fixament, però tenien tot l'aire de figuretes celestials.

LAIONS

Que portaven cabellera rossa?

Digitized by Google

GAIETÁ

No me'n recordo; però feien molt bonic. Anaven de parella, com dos colomets. Jo, gastant una bromada de les meves, recordo que vaig dir: «Quan siguin grans, si hi arriben, els hem de casar, an aquests dos serafins».

LAIONS

Hi vareu tocar, doncs.

GAIETÁ

Vols dir que serà un fet?

LAIONS

Depengués de mi!

GAIETÁ

Si'l noi es d'aquella manera, tant aturat, am les moces! Que t'agradaria que s'hi prometés am l'Angeleta?

LAIONS

Molt! Us ho dic de tot cor!

GAIETÁ *(fent-li pessigolles)*

Ui! Que estaria content, Laions!

LAIONS

Deixeu, llarg de dits!

GAIETÁ *(volent-la abraçar)*

Que estic cofoi, cambrera meva!

LAIONS

Fugiu! No'm toqueu, home!

Digitized by Google

GAIETÀ

Es de la mateixa alegria!

LAIONS *(am manyagueria)*

Massa que la gent s'ho pensa que us atreviu am mi!

GAIETÁ

Per què s'ho pensa?

LAIONS

Perquè troben que faig fortor de pega.

GAIETÁ

L'ofici s'ho porta, dòna!

LAIONS

Sí, l'ofici!

GAIETÁ

Bé, bé: deixa-men anar a recollir la petaca, que, enraonant enraonant, encara no fumaria.

LAIONS

Ai! Ditxós fumar!

GAIETÁ

(desapareixent per la primera porta de l'esquerra)

També s'ho porta l'ofici.

ESCENA VII

LA LAIONS, SOLA. DESSEGUIDA EN RAMONET

LAIONS

Déu us el torni!

Digitized by Google

(Per l'esquerra del fons compareix en Ramonet, fumant. Vesteix modestament, am trajo d'americana gris, corbata negra i bolet tou am cinta de dol.)

RAMONET

Salut, Laions.

LAIONS

Hola, Ramonet. Ja hem plegat del treball?

RAMONET

Per avui, sí. Que no hi es el pare?

LAIONS

Es per allí dins. Ja ve, ja.

RAMONET *(després d'un curt silenci)*

No sé si anar a cal barber o què.

LAIONS *(fent una rialleta)*

No t'han xiulat gens les orelles aquesta tarda?

RAMONET

A mi? No.

LAIONS

Doncs cregues que t'havien de xiular fort, perquè'l teu nom ha anat molt endoina a cal forner ara no fa gaire. S'entén, per res de mal.

RAMONET

I am qui ha sigut això?

LAIONS

Ja pots pensar-t'ho: am la de sempre.

Digitized by Google

RAMONET *(fent el desmenjat)*

Ah! Ja!

LAIONS

Oh! Se veu que hi pensa molt en tu aquella noia! En parla amb una afició!

RAMONET

No'n feu cas. Es molt riallera l'Angeleta, i de tot bromeja.

LAIONS

Ah! Això sí que no! Podrà ser tant riallera com vulguis, però de mofeta no'n té res, perquè't consti!

RAMONET

Si sempre riu!

LAIONS

Senyal que està alegra!

RAMONET

Sí... però no sé què'm fa.

LAIONS

Prou es una noia aciensada, am tot i que l'alegria no la deixa mai.

RAMONET

Es ben extrany el seu caracter!

LAIONS

Per mi no ho es gens. No veus que es tant jova! La criatura es feliça i no sab amagar-ho. Ja li vindran les penes!

Digitized by Google

RAMONET

No se n'escaparà pas.

LAIONS

Que es maca i bufona! No trobes? Oh! I ara que hi penso! M'ha dat expressions per tu.

RAMONET

Per mi o bé pel pare?

LAIONS

Per tots dos.

RAMONET *(rialler)*

Que es complerta!

LAIONS

I, doncs, què't pensaves?

(Per la primera porta de l'esquerra compareix en Gaietà, cargolant un cigarret.)

ESCENA VIII

ELS MATEIXOS, MÉS EN GAIETÁ

GAIETÁ

Hola, Ramonet!

RAMONET

Hola, pare.

GAIETÁ

Que portes foc?

Digitized by Google

RAMONET

Prou.

GAIETÁ

Dóna-me'n, doncs.

RAMONET *(oferint-li'l seu cigarret)*

Teniu.

GAIETÁ *(encenent)*

Ah! Ah!

LAIONS

Sempre estaria fumant!

GAIETÁ *(tornant el cigarret)*

Té, Ramonet, té.

RAMONET

Bé: me'n vaig cap a dins.

GAIETÁ

Què vas a fer?

RAMONET

A empolainar-me una mica.

GAIETÁ

Aixís, home, aixís! Fes goig, sobre tot!

RAMONET

(anant-se'n, rient, per la segona porta de l'esquerra)

No caldria sinó!

Digitized by Google

ESCENA IX

La Laions i en Gaietá

LAIONS

Teniu un noi que no us el mereixeu!

GAIETÁ *(content)*

Eh que no?

LAIONS

Val més or que no pesa, el vostre fill.

GAIETÁ

Pobre Ramonet!

LAIONS

Se podrà donar per ben ditxosa la noia que l'arreplegui!

GAIETÁ

Si jo'l pogués aparellar amb aquella...

LAIONS

Per què no?

GAIETÁ

No veus que es un xicot tant enza? S'entén, en qüestió de faldilles.

LAIONS

Ja li farem obrir els ulls!

GAIETÁ

Sí: fes-ho, fes-ho, tu que hi entens més que jo en aquestes coses.

Digitized by Google

LAIONS *(am dignitat)*

Ai, ai! Encara, am bones paraules, me vindreu a tractar...

GAIETÁ *(interrompent-la)*

No, dòna, no! No m'has comprès. Vui dir-te que tu, am la teva experiencia, m'hi pots ajudar molt a tombar i a fer decidir an en Ramonet. Les dònes en sabeu més que nosaltres d'això de l'art d'encisar els joves.

LAIONS

Sempre am bon fi.

GAIETÁ

Qui't diu lo contrari? Tu, am més coneixement de causa que jo, li sabras alabar aquella noia, fent-li veure les seves gracies i lo bona que seria per portar una casa. M'entens?

LAIONS

Sí, home. *(Insidiosa.)* I, vós, quins plans teniu, avui per demà que en Ramonet se casi?

GAIETÁ *(extranyat)*

Jo?

LAIONS

No heu pensat res?

GAIETÁ

No.

LAIONS *(amb intenció)*

Com que vos encara sou jove...

GAIETÁ *(fent una rialleta)*

Vols dir?

Digitized by Google

LAIONS

Ho sembla.

GAIETÁ

I que estas bè de sal!

LAIONS *(rient, anant-sen cap al fons)*

En fi, ja us ho reflexionareu.

GAIETÁ

Aon vas ara?

LAIONS

A endreçar a casa meva: vui fer dissabte.

GAIETÁ

Que no ho pots deixar per una altra hora?

LAIONS

Per què m'ho pregunteu?

GAIETÁ

Perquè avui justament pensava sopar am claror de dia.

LAIONS

Ah! Sí?

GAIETÁ

Sí, dòna.

LAIONS

Sent així, m'entorno cap a la cuina.

GAIETÁ

Vés, Laions, vés.

LAIONS

(desapareixent per la primera porta de l'esquerra)

Entesos.

Digitized by Google

ESCENA X

EN GAIETÁ, SOL. DESSEGUIDA L'ANGELETA

(En Gaietà, tot fumant, se posa a treballar en el calçat de l'Angeleta. Passat un curt silenci, compareix aquesta per la dreta del fons. Va am vestit claret senzill i elegant.)

ANGELETA *(rient i am cantarella)*

Sabateret, sabateret!

GAIETÁ *(mirant-la encisat)*

Hola, Angeleta maca!

ANGELETA

Bo! Ja hi som?

GAIETÁ

Entra, dòna, entra. Sembla que te'n donguis vergonya!

ANGELETA *(entrant)*

Com me teniu allò?

GAIETÁ

(amagant-se'l calçat sota'l davantal)

Torna demà al dematí, que ho trobaras a punt.

ANGELETA

No m'enganyeu pas!

GAIETÁ

Paraula. Ja sabs que jo no t'enganyo mai.

Digitized by Google

ANGELETA

Mireu que no faltaré demà!

GAIETÁ

El greu que 'm sabria que faltessis!

ANGELETA

Ai! Qui no us conegui que us compri.

GAIETÁ

Que tinc alguna tara?

ANGELETA

Bé ho diuen.

GAIETÁ

No t'escoltis a ningú: deixa dir, Angeleta, que, un hom, llevat de fer comedia...

ANGELETA *(interrompent-lo)*

Sí: llevat de fer comedia, sou un sabater formal.

GAIETÁ

Me dol molt, però molt, que tu també 'm tinguis en mal concepte. Justament tu, que ets la bondat i l'ignocencia en persona! No 'm faria res, creu-me, que tot-hom, desde 'l més petit al més gran, me judiqués com l'home pitjor de la terra, mentres tu, que ets una noia tant maca i xamosa, me miressis am bons ulls i em fessis la gracia de tenir-me per bo.

ANGELETA *(rient)*

No us hi afecteu, Gaietà!

Digitized by Google

GAIETÁ

Les paraules afecten o no segons de qui venen.

ANGELETA

Jo no volia molestar-vos.

GAIETÁ

Si ara jo sabia am tota certesa que tu no'm tens per una persona com cal, agafava aquesta falsilla, i aquí mateix, veus?, me tallava'l coll en rodó.

ANGELETA *(un xic espantada)*

Ai! No ho feu pas!

GAIETÁ

Aquesta mala anomenada que tinc, cregues que no me la mereixo. Que's pensen que seré com ells, els que'm critiquen, que sempre tristegen, i que am tirats de sant i amb el cap baix, no més rumien quina'n poden fer?

ANGELETA

Oi que teniu raó.

GAIETÁ

Jo vui ser-ho aixís com soc, cor-obert, sense fel, tot prenent-me la vida pel cantó més alegre. El viure, per mi, es una riallada seguida.

ANGELETA

Es clar que sí!

GAIETÁ

Però'm sab molt greu que'm critiquin sense solta, tot per la pobra Laions.

Digitized by Google

ANGELETA

Li tenen quimera.

GAIETÁ

Doncs sapigues (t'ho dic perquè sé que m creuras) que es una bona xicota, la Laions. Proves ne dóna am lo que fa am nosaltres, que'ns porta, val a dir-ho, tant bé com la meva dòna, en pau descansi.

ANGELETA

Desgraciada de la que no està am l'home!

GAIETÁ

Ella, si no hi està, es perquè'l seu va deixar-la per anar-sen amb una altra.

ANGELETA

Diuen que la maltractava molt.

GAIETÁ

Quantes vegades, en vida de la de casa, havia vingut aquí tot plorant i amb el cos ple de blaus!

ANGELETA

Jo no hi hauria volgut estar amb un home que'm pegués.

GAIETÁ

Ho veus? Ella sí, doncs. I tot per no donar un que dir, l'infeliça! Fins que ell, el gran murri, va plantar-la, enduent-se-li tot, comptant-hi les joies de casament, i deixant-la, com aquell qui diu, sense un pa a la post. Però jo, ja ho veig, hauré de prescindir-ne d'ella: la gent s'hi empenya. La perjudico.

Digitized by Google

Sinó que tampoc es just que en Ramonet i jo, per mor dels altres, ens haguem de quedar sols, sense qui'ns cuidi.

ANGELETA *(ingenuament)*

Això rai, caseu-vos.

GAIETÁ

(am sentiment i salameria a la vegada)

Jo... o el noi?

ANGELETA

Vós.

GAIETÁ

Jo? El noi, si de cas.

ANGELETA

Si'n tingués ganes...

GAIETÁ

De què serviu les noies maques?

ANGELETA *(abaixant el cap)*

Oh!

GAIETÁ

Els joves devegades viuen amb el cor distret.

ANGELETA

Mal va quan encara no s'està enamorat!

GAIETÁ

Que no t'agradaria jo...?

ANGELETA *(interrompent-lo)*

Vós?

GAIETÁ

...per sogre.

Digitized by Google

ANGELETA *(amb el cap baix)*

Si m'agradarieu?

GAIETÁ

Quina alegria que'm daries!

ANGELETA

Això no depèn de mi.

GAIETÁ

Parles pel noi, per en Ramonet?

ANGELETA

Té tantes pretendentes el vostre fill!

GAIETÁ

Però cap com tu, ja ho he dit!

ANGELETA *(somrient)*

Que no us heu burlat de ningú, avui?

GAIETÁ

Que vinguin les noies més vistoses d'aquest poble! Que vinguin a comparar-se am tu!

ANGELETA *(somrient, agraida)*

No digueu aquestes coses.

GAIETÁ

Ah! Si'l noi me volgués creure! Si en Ramonet m'escoltés! Tant bufona que ets, Angeleta!

ANGELETA

(volent-se'n anar, un xic avergonyida)

Adeussiau.

Digitized by Google

GAIETÁ

Escolta: aon vas, tant depressa?

ANGELETA

A casa, que m'esperen.
(Compareix en Ramonet per la segona porta de l'esquerra.)

ESCENA XI

ELS MATEIXOS, MÉS EN RAMONET

GAIETÁ *(al veure an en Ramonet)*

Angeleta! Angeleta!

ANGELETA

(girant-se ia baixant els ulls a l'adonar-se den Ramonet)

Què mana?

GAIETÁ *(somrient)*

Que no vols dir res an en Ramonet?

ANGELETA

Per què no? *(An en Ramonet.)* Que tal, noi?

RAMONET

Bé. I tu, Angeleta?

ANGELETA

Ja ho pots veure.

RAMONET

I els de casa teva?

Digitized by Google

ANGELETA

Tots bons; sinó que la mare, ja ho sabs...

RAMONET

Pobra dòna!

GAIETÁ

Oh! Sí. Vaia una creu té, l'infeliça!

ANGELETA

Ara mateix ja fa sis anys que està tulida.

GAIETÁ

Sort de tu i la teva tia, que la cuideu i us desfeu per ella.

ANGELETA

I tant alegra i xamosa que havia estat sempre!

GAIETÁ

Què vols fer-hi? Paciencia. *(Curt silenci i cambi de to.)* I bé: no us heu d'enraonar res més?

ANGELETA *(somrient, ab el cap baix)*

Per mi, no.

RAMONET

Per mi, tampoc.

GAIETÁ *(arruixat)*

Parleu de coses de joves, d'alegries i cabories propries de la vostra edat! Veiam qui'n sab més de tots dos! *(Cambi de to.)* Que us en doneu vergonya perquè hi soc davant? Tireu, no mireu prim! Jo rai, que es com si tingués els vostres anys i més aviat us ajudaria!

Digitized by Google

RAMONET *(rient)*

Que te'n sembla del pare, Angeleta?

ANGELETA

Es ben diferent de tu.

RAMONET

Es molt divertit.

ANGELETA

Ditxós d'ell!

RAMONET

També ho ets tu, de divertida, per més que devegades facis el posat trist.

ANGELETA

Qui pogués estar-ho sempre d'alegre! Perxò m'agraden tant els aucells! Tot lo dia canten i brinquen, com si no passessin cap pena.

RAMONET

No pas tots.

ANGELETA

Els que viuen en llibertat.

RAMONET

Ah! Veus?

ANGELETA *(ingenuament)*

Els engabiats no que no tenen tants alegrois com els altres.

GAIETÁ

En Ramonet, perquè't consti, es com un aucell de gabia.

Digitized by Google

RAMONET

No te'l creguis, que està de broma'l pare.

ANGELETA

Ja té una mica de raó, no't pensis.

RAMONET

Per què?

ANGELETA

Vès, perquè! No se't veu mai enlloc. Ja'n poden fer de festes i festetes al casino; ja'n poden armar de balls i més balls, que tu, com si res: tot t'es indiferent. Sembla que temis rebaixar-te relacionant-te am les noies d'aquest poble.

RAMONET

Com que no sé de ballar...

ANGELETA

Per què no n'aprens?

RAMONET

Qui me n'ensenyaria?

ANGELETA

Ton pare mateix.

GAIETÁ

Jo? Que s'abraci amb una cadira, que ja li xiularé'l ball que'm demani.

RAMONET

Si me'n volguessis ensenyar tu, encara.

ANGELETA *(somrient)*

No't crec. No'n tens els tirats de ballador. De segur que't fa pena un sarau.

Digitized by Google

RAMONET

No'n soc gaire partidari. El ballar es propri del jovent galantejador i alegre. Jo no sabria què dir a les noies i em pendrien per un pobre d'esperit.

ANGELETA *(abaixant el cap)*

Segons quines.

RAMONET

Totes, o gairebé totes.

ANGELETA

No pas jo.

RAMONET

Gracies, Angeleta.

ANGELETA

No es favor.

RAMONET

Tampoc tu'm mereixes el concepte que les altres.

ANGELETA *(somrient agraida)*

Gracies, també. Per què'm tens, si's pot saber?

RAMONET *(després d'un curt silenci)*

Ja t'ho diré un altre dia.

ANGELETA

Diga-m'ho, home! Ja conec que encara has de pensar-t'ho.

RAMONET

No. No ho creguis pas.

Digitized by Google

ANGELETA

I no m'ho vols dir?

GAIETÁ

Ja t'ho diré jo per ell.

RAMONET

Vós? Veiam, doncs, si m'endevineu el pensament.

GAIETÁ

L'engego?

ANGELETA

No. Vui saber-ho per boca d'en Ramonet mateix.

GAIETÁ

Ai! Si has d'esperar que ell se decideixi...

ANGELETA

M'esperaré, doncs.

GAIETÁ *(amb intenció)*

De debò? De debò tindras tanta calma? No't quitarà'l dormir la curiositat?

ANGELETA

No'n soc molt de curiosa. Sé esperar-me fins que de tot arriba la seva hora.

GAIETÁ *(creient compendre-la)*

Quina virtut! *(Rient.)* Oh! I ara que us veig plegats. Mai dirieu què hem anat a retreure no fa gaire la Laions i jo?

ANGELETA

Qui sab!

Digitized by Google

GAIETÁ

No us recordeu, de quan ereu petits, del dia que us vaig deixar sortir a comedia?

ANGELETA *(rient)*

Ja ho crec que me'n recordo!

GAIETÁ *(també rient)*

I tu, Ramonet?

RAMONET

Més de lo que hi fet aquest demati.

GAIETÁ

Que ereu bufons, vestits d'angel!

ANGELETA *(no podent-se aguantar el riure)*

Vés ara que ha anat a retreure!

GAIETÁ *(a l'Angeleta)*

Tu eres tant graciosa que, tot mirant-te, vas fer perdre'l punt a la dama. Tot-hom estava encantat!

ANGELETA *(rient)*

Calleu, home, calleu!

RAMONET

Ja'l veus, Angeleta.

ANGELETA

Sempre'n té una per dir! *(Cambiant de to.)* Ai! Me'n vaig, me'n vaig, que ja deu ser tard.

GAIETÁ

Encara no són les sis.

Digitized by Google

ANGELETA

Les sis? Ja'm puc amanir!

RAMONET

No't renyaran pas, dòna!

ANGELETA

Ben merescut m'ho tindria que'm renyessin!

RAMONET

Per tant poca cosa? Diga-ls que nosaltres... que jo, vaja, t'he entretingut una mica.

ANGELETA

Jo me'n guardaré d'excusar-me am tu!

RAMONET

Que no't valdria?

ANGELETA

Es clar que no!

GAIETÁ

Dóna-m tota la culpa a mi, doncs.

ANGELETA

Just!

GAIETÁ

Tu mateixa.

ANGELETA

Bé: com quedem d'allò?

GAIETÁ

Torna demà dematí en havent esmorsat.

Digitized by Google

ANGELETA

Ho tindreu llest?

GAIETÁ

Sens falta.

ANGELETA

No m'enganyeu! Mireu que sinó no seré més parroquiana vostra.

GAIETÁ

Prou plegaria la botiga!

ANGELETA

Tanta ganancia us dono?

GAIETÁ

No parlo per la ganancia.

ANGELETA

Vaja, adeussiau.

RAMONET

Que t'hi conservis, Angeleta.

GAIETÁ

Adéu, ressalada!

(L'Angeleta se'n va rient per l'esquerra del fons.)

ESCENA ULTIMA

ELS MATEIXOS, MENYS L'ANGELETA

RAMONET

Que es simpatica aquesta noia!

Digitized by Google

GAIETÁ

Ara te n'adones?

RAMONET

Es molt escaienta!

GAIETÁ

(anant a asseure-s al tamboret del vetllador)

Sí: explica-m'ho.

RAMONET *(anant-sen a mirar desde'l portal)*

I molt maca!

GAIETÁ *(amb ironia)*

Ja!

(Estant en Ramonet d'esquena an ell, l'amenaça am les mans, com volent dir «Ah, tonto!», i es posa a treballar am més desfici que de primer. En l'interior la Laions canta la corranda del començament de l'acte.)

LAIONS *(cantant)*

El Pelat troba una pinta.
Quina rabia, quina rabia deu tenir
al veure que troba una eina
que per ell no pot servir.

(Aixi que la Laions se posa a cantar cau el teló pausadament.)

TELÓ

Digitized by Google

ACTE SEGON

La mateixa decoració de l'acte anterior.
Es l'endemà al demati, a l'hora d'esmorsar.

ESCENA I

EN GAIETÀ, SOL. DESSEGUIDA LA LAIONS

(En Gaietà, que va am camisa planxada i ermilla i calces de llana negra, s'està assegut vora'l vetllador, sucant bocins de coca en un got ple de mistela. Passat un curt silenci, compareix la Laions per la dreta del carrer amb un cistell al braç, curull de vianda.)

LAIONS *(malhumorada)*
Bon dia, Gaietà.

GAIETÀ
(alegroi, sucant un troç de coca)
Hola, Laions! Ja hem provehit per avui?

LAIONS
(més malhumorada que de primer)
Si, i per demà i tot.

Digitized by Google

GAIETÁ

Ben fet, dòna. Ets servida?

LAIONS *(mirant-lo am desdeny)*

Ai, no! Gracies. No m'abandono tant, encara.

GAIETÁ

Es mistela sola, sense trafica.

LAIONS

Aneu abusant del vi, que ja us ho trobareu!

GAIETÁ

(oferint-li un troç de coca sucada)

Té, vaja, té aquest bocí de coca.

LAIONS

Aneu, gamarús!

GAIETÁ

Ara sí que m'has agraviat!

LAIONS *(entre-dents)*

Així no sé que us fessiu!

GAIETÁ

Què tens? Que no't ponen totes?

LAIONS

Veieu com una, per fer bé, no més que per fer bé, es bescantada de tot-hom, i, per acabar-ho d'adobar...

GAIETÁ *(interrompent-la)*

Deixa que diguin!

Digitized by Google

LAIONS

Si parlessin en veritat, encara seria passador.

GAIETÁ

No sabs que tant a l'un com a l'altre'ns tenen de cap d'esquila?

LAIONS

I m'ho mereixo jo? He donat mai un què dir, per ventura?

GAIETÁ

I jo?

LAIONS

Tot perquè estic separada de l'home! Les hi voldria veure amb un bretol com el meu an aquestes que'm retallen! Quina manera de refer-me'l matelaç, aquell mal casat del dimoni!

GAIETÁ

Però ara ja n'estas desempellegada del teu matelacer. De què't queixes, doncs?

LAIONS

Si vos me defensessiu...

GAIETÁ

Tampoc me creurien.

LAIONS

No fessiu enraonar tant! No galantegessiu sempre a les noies!

GAIETÁ

Perquè m'escolten!

Digitized by Google

LAIONS

No fossiu viudo.

GAIETÁ

Què vols que hi busquin am mi les fadrines? Que't creus que s'hi acomboiarien amb un vell arrocinat com jo?

LAIONS

Van tant acasarades les moçotes d'aquest poble, que s'agafarien amb el primer que passés!

GAIETÁ

Doncs digues que encara tinc prestigi!

LAIONS

Poca pena, més que poca pena! Jo si que he fugit del foc per caure a les brases!

GAIETÁ *(aixecant-se)*

Vols explicar-te més clar, d'una vegada?

LAIONS *(amb intenció)*

Aneu, aneu amb aquella!

GAIETÁ

Am qui?

LAIONS

Aneu a engrescar-vos am l'Escuada!

GAIETÁ

Tot és broma, dòna!

LAIONS

Li heu donat paraula de casament! Que us penseu que no ho sé?

Digitized by Google

GAIETÁ

Jo? Qui t'ha alarmat?

LAIONS

Ningú.

GAIETÁ *(fent l'home)*

Que no hi tinc dret, si'm passés pel cap, de tornar-me a casar?

LAIONS

No pas si bé us ho mireu.

GAIETÁ

Que haig d'estar tota la vida amb aquestes engunies?

LAIONS

Que no us serveixo com cal jo?

GAIETÁ

Sí, dòna, sí. Però, que no seria millor que, per evitar el dir de la gent, un hom fes un pensamentot i s'acomodés? Així ni'l noi ni jo't necessitariem i et deixarien en pau.

LAIONS *(en un cop de genit)*

Ah! Sí? Aquesta es la paga que'm deu? Ja us en podeu buscar una altra ara mateix!

GAIETÁ

No t'ho prenguis tant a la valenta, dòna!

LAIONS

Caseu-vos, caseu-vos amb aquella melindrosa, que ja'm sabreu dir el pa que s'hi dóna!...

Digitized by Google

GAIETÁ

No veus que tu, de la manera que't trobes...?

LAIONS

Feu favors, en aquest món!

GAIETÁ

Però, escolta, Laions, escolta!

LAIONS

(desapareixent per la primera porta de l'esquerra)

Aneu, aneu, desagrahit!

GAIETÁ

Mal casada!

ESCENA II

EN GAIETÁ, SOL. DESSEGUIDA EN RAMONET

GAIETÁ *(bevent-se'l vi)*

N'hi ha un tip de les dònes!

(Després d'un curt silenci compareix en Ramonet per la segona porta de l'esquerra. Va am vestit nou de llana negra i bolet tou, am cinta també negra.)

RAMONET

Bon dia, pare.

GAIETÁ

Hola, Ramonet! Ont anem tant mudats?

Digitized by Google

RAMONET

M'arribo fins a la barberia.

GAIETÁ

Ah! Vés, vés, doncs.

(Torna la Laions per la primera porta de l'esquerra).

ESCENA III

ELS MATEIXOS, MÉS LA LAIONS

LAIONS *(an en Gaietà)*

Vós: us he deixat la vianda damunt de la taula del menjador.

GAIETÁ *(am naturalitat)*

Està bé, noia.

LAIONS *(amb ironia)*

Es a dir que està bé!

GAIETÁ

(tornant a asseure-s al vetllador i agafant el calçat de l'Angeleta)

Molt rebé!

LAIONS *(amb ironia, acostant-s'hi)*

Us expliqueu com un llibre!

RAMONET

Pare: me'n vaig.

GAIETÁ *(amb intenció)*

No triguis a venir.

Digitized by Google

RAMONET

Per què?

GAIETÁ

Hem de parlar.

RAMONET

Si voleu, me quedaré.

GAIETÁ

No. Vés, vés: no porta pressa.

RAMONET

Endavant, doncs.

GAIETÁ

No t'entretinguis gaire, perxò.

(En Ramonet desapareix per la dreta del fons.)

ESCENA IV

LA LAIONS I EN GAIETÁ

GAIETÁ *(després d'un curt silenci)*

Què fas? Que no estas llesta?

LAIONS *(en un esclat de rabia)*

Murri, més que murri! No sé quin sant m'ha deturat com no us he mogut un esvalot davant del vostre fill!

GAIETÁ

I, ara, que't tornes boja?

LAIONS

Aixís me pagueu, cara groixut, més que

Digitized by Google

cara groixut? Després que m'he desentranyat per vós, encara, per més befa, me deixeu marxar sense donar-me cap satisfacció!

GAIETÁ

Ja veuras, noia: no'm destorbis, que tinc feina!

LAIONS

Justament ara us venen les presses? No sabeu que es diumenge avui?

GAIETÁ

I tant si ho sé!

LAIONS

Per qui són aquestes sabates tant capritxoses que feu?

GAIETÁ

Si 't cremes t'ho dic!

LAIONS

Déu me'n guard de rumiar gens!

GAIETÁ

Són per l'Angeleta.

LAIONS *(encuriosida)*

Per ella? Que les hi regaleu?

GAIETÁ

Qui sab!

LAIONS

Ai, Senyor! Amb els anys que fa que us conec i tant ben afanyat que m'ho tinc, no heu sigut mai bo per fer-me la més petita francesilla.

Digitized by Google

GAIETÁ

Per què no?

LAIONS

Prou me deixarieu anar descalça!

GAIETÁ

Després diras si la gent te critica! Dius unes coses devegades!

LAIONS

Pitjor lo que'm callo!

GAIETÁ

No 't callis res, doncs.

LAIONS

Valdrà més que me'n vagi.

GAIETÁ

Vés, vés, perquè encara m'enterniries!

LAIONS

Vós? Si teniu el cor més dur que una pedra!

GAIETÁ

Gracies.

LAIONS

Mal home, més que mal home!

GAIETÁ

Ei! No'm maltractis! Ja sabs lo que m'has dit de primer! Sent aixi, deixa-m en pau i fes-te carrec que entre tu i jo no ha passat res.

LAIONS

Soc honrada, ho sentiu?

Digitized by Google

GAIETÁ

Jo també ho soc, d'honrat!

LAIONS

Jo més que vós! *(Fent el plorico)* Ja'n tindreu remordiment, ja, de la manera que us heu portat am mi!

GAIETÁ

No m'has dit que me'n busques una altra?

LAIONS

Sí; però vós no m'havieu de creure.

GAIETÁ

Ah! Noia, per què deies res?

LAIONS

No teniu mala excusa!

GAIETÁ

Vés, dòna, vés, que m'amohines! Vés a esbargir-te!

LAIONS

Es a dir que hem renyit?

GAIETÁ

Quedem separats.

LAIONS

Penseu's-hi... Busqueu's-en una altra... Quan la tingueu... jo no tornaré més.

GAIETÁ

No, no vui que't sacrifiquis.

Digitized by Google

LAIONS

Qui us farà'l dinar, avui?

GAIETÁ

Jo mateix. I, sinó, anirem a l'hostal.

LAIONS

Està bé.

GAIETÁ

Entesos.

LAIONS *(anant-sen)*

Desagrahit, més que desagrahit! *(En Gaietà's posa a cantar tot treballant)* Encara que us moriu, no us en refieu per res de mi.

GAIETÁ

Gracies. Igualment.

LAIONS

(desapareixent per la dreta del fons)

Adeussiau.

ESCENA V

En Gaietá, sol. Desseguida en Perot

GAIETÁ

Bon vent i barca nova!

(S'asseu aprop del vetllador, agafa'l calsat que fa pera l'Angeleta, i, després de mirar-se'l una estona, com satisfet de la seva obra, passa l'halè pel brunyidor, posant-se a retocar els talons. Seguidament, per l'es-

Digitized by Google

querra del fons compareix en Perot mudat am vestit fosc de llana; bolet tou, negre; camisa blanca, planxada, amb el coll tombat; corbati de seda, també negre, i sabates noves de vedellet.)

PEROT

Bon dia, Gaietà.

GAIETÀ *(content)*

Hola, Perot! Renoi, que anem mudats tant dematí!

PEROT *(alegroi)*

Avui me llenço al carrer! I, tu, què fas? Que no plegues?

GAIETÀ

(deixant les sabates damunt del vetllador)

Sí, ara desseguida.

PEROT

Vés, vés a empolainar-te, que ja't vigilaré la botiga.

GAIETÀ

No més me falta posar la corbata i el gec.

PEROT

On tens el diari d'avui, que m'entretindré, mentrestant?

GAIETÀ

(buscant-lo per damunt del vetllador)

Aquí, mireu's-el.

PEROT *(agafant-lo)*

Ah! Sí. *(Butxaquejant, buscant-se les ulle-*

Digitized by Google

res i asseient-se aprop del vetllador pera llegir el diari.) Té: ara m'he deixat les ventalles a casa.

GAIETÁ

Voleu les meves?

PEROT

Vinga.

GAIETÁ *(donant-li les seves ulleres)*

Teniu, Perot.

PEROT *(disposant-se a llegir)*

Veiam què porta de nou aquest esvalotapobles.

GAIETÁ

L'escampa-veritats, voldreu dir.

PEROT

I tant! No sé per què no't suscrius a un altre de més pacific.

GAIETÁ

A mi m'agraden els diaris que piquen, els de la flamarada, com jo, que diguem.

PEROT

Es massa aixelabrat aquest! Tot ell crema com una brasa de foc!

GAIETÁ

Per què'l llegiu, doncs?

PEROT

D'un quant temps ençà que no més passo'ls ulls per les noticies. Com què, si fa no

Digitized by Google

fa, segons tinc entès, tots porten les mateixes!

GAIETÁ

Entereu-vos de l'article de la primera plana d'avui.

PEROT

Am qui se les heu?

GAIETÁ

Amb el govern, no cal dir-ho.

PEROT

I té raó, per tu?

GAIETÁ

Com sempre.

PEROT

Apa, apa: vés a acabar de mudar-te.

GAIETÁ

Desseguida enllesteixo.

(Per la dreta del fons compareixen en Medí i en Benet, mudats amb el vestit de les festes.)

ESCENA VI

ELS MATEIXOS, MÉS EN MEDÍ I EN BENET

BENET *(am cantarella)*

«El sabater nou, que endevina quan plou.»

Digitized by Google

MEDÍ *(fent una rialleta)*

Bon dia, troneres!

GAIETÁ

Salut, galantejadors!

PEROT

Hola, confrares!

GAIETÁ

Entreu, entreu, joves arrugats!

MEDÍ *(entrant)*

N'hi ha un vagó d'en Gaietà!

GAIETÁ

Vós rai, que'n sabeu un niu!

MEDÍ

De què?

GAIETÁ

De mussols... bromistes.

MEDÍ

I tu de repica-talons.

GAIETÁ

No us haurieu de morir mai!

MEDÍ

No'n tinc pas ganes, per ara.

BENET

Jo tampoc. I això que ja començo a fer pampellugues.

GAIETÁ

No passeu pas de l'edat!

Digitized by Google

BENET

Jo soc dins dels seixanta vuit.

MEDÍ

Ja estem a l'ultim saltador.

GAIETÁ *(cambiant de to)*

Que tal, Medí? Ja us heu entès amb aquella?

MEDÍ *(esclafint-se de riure)*

Ai! No me'n parlis, que tot m'estorino!

BENET *(an en Medi, rient)*

Jo tingués la teva palica!

GAIETÁ

I el seu humor.

PEROT

I els seus quartets.

GAIETÁ

No afluixeu mai la mosca, que una amoreta de dòna ja es prou pagada amb una altra.

MEDÍ

Que'n tens de picardia!

GAIETÁ

No tant com de ciencia; però, en qüestions de faldilles, cregueu que us puc servir de mestre.

MEDÍ *(amb intenció)*

Sinó, que ho digui la Laions.

Digitized by Google

GAIETÁ

Mireu si'n faig cabal d'ella, que ara mateix li he donat les dimissories.

MEDÍ

L'has posada a la reserva?

GAIETÁ

No hi vui més tractes.

MEDÍ

Que heu renyit?

GAIETÁ

Sí.

MEDÍ

I no t'has recordat de mi, que estic en vaga?

PEROT

Ah, caps verds, més que caps verds!

MEDÍ

Sí: vés fent el sant, si coneixes!

BENET

El diable, quan es vell, se fa ermità.

GAIETÁ *(an en Perot)*

Ara si que us han tocat el viu!

PEROT

Bah! Girem full.

MEDÍ *(cambiant de to)*

Què diu, què diu el diari?

PEROT

Que'l govern està a punt de caure.

Digitized by Google

BENET

Aixís se trenqués el coll!

MEDÍ

De pitjors no'n vinguin.

GAIETÁ

Bé: mentres articulegeu de politica, jo me n'aniré a dalt a acabar de mudar-me.

MEDÍ

Vés, vés, Gaietà. Posa-t la robeta millor.

BENET

Veiam si'ns fas la competencia!

GAIETÁ

Ben net que sí! Que'm guardeu la botiga?

BENET

Vés. No passis ansia.

GAIETÁ

(desapareixent per la primera porta de l'esquerra)

Ja torno desseguida.

PEROT

Ja 't dic jo de Gaietà!

(Per l'esquerra del fons compareix l'Angeleta, mudada, am bon vestit clar de color crem un xic elegant).

Digitized by Google

ESCENA VII

ELS MATEIXOS, MÉS L'ANGELETA

ANGELETA *(del portal estant)*
Bon dia i bon'hora.

PEROT *(girant-se)*
Hola, Angeleta.

MEDÍ *(també girant-se)*
Bon dia, bufona.

BENET *(fent lo mateix)*
Bon dia, maca.

PEROT
Què volies?

ANGELETA
Que no hi es en Gaietà?

PEROT
Sí. Es a dalt que's muda.

ANGELETA *(fent accionat d'anar-sen)*
Sent aixi, doncs...

MEDÍ *(solicit)*
Espera-t, que'l cridarem.

ANGELETA
No us molesteu, Medí, que ja tornaré després.

PEROT
Aon vas, ara?

Digitized by Google

ANGELETA

M'arribo fins a ca la Roseta, que l'haig de veure.

PEROT

Vés, vés, doncs.

MEDÍ

Que tal, ja tens casador?

ANGELETA

Ui! Passen alts!

MEDÍ

Què fan aquests joves? Que no hi veuen?

ANGELETA

De millors ne troben que jo.

MEDÍ

No pas pels meus ulls. Això es que tu no deus fer cas d'ells.

BENET

No 'n tens cap al pensament?

MEDÍ

Es clar que sí!

ANGELETA *(rient)*

I ara!

BENET

Jo bé sé...

PEROT *(interrompent-lo)*

Vés, Angeleta, vés. Deixa-ls estar an aquests, que estan de broma.

Digitized by Google

ANGELETA

Aixís ho veig.

MEDÍ

De broma 'ls casen.

ANGELETA *(rient)*

No caldria sinó que ploressin! Una cosa tant alegradora!

PEROT

Apa, vés, que deuen esperar-te.

ANGELETA

Adeussiau, tots.

MEDÍ

Adéu, maca.

BENET

Adéu, bufona.

ANGELETA *(rient)*

Avui si que hi fet sort!

MEDÍ

Eh, quin davassall de flors?

PEROT

Pansides.

ANGELETA

Que'n sou d'aixerits! *(Rient.)* Adeussiau.

PEROT

Adéu, Angeleta.

(L'Angeleta desapareix, rient, per la dreta del fons.)

Digitized by Google

ESCENA VIII

ELS MATEIXOS, MENYS L'ANGELETA

PEROT *(malhumorat)*

Que'n teniu poc de seny!

MEDÍ *(rient)*

Que aviat ens-e l'ha treta del davant perquè's tractava de la seva filla!

BENET

Ell ha fet bé.

MEDÍ

Sí; però'ns ha privat de disfrutar de bones vistes.

PEROT *(aixecant-se, molestat)*

Sempre seras el mateix!

MEDÍ

Dispensa, si t'he agraviat.

PEROT

No s'hi pot fer broma am la familia.

BENET

Es clar! Vaia uns exemples donariem!

PEROT

Una cosa es desfogar-se aquí entre nosaltres, retreient la nostra joventut, i una altra fer el noi davant de la gent jove.

Digitized by Google

BENET

Bé, no t'ho prenguis am tant foc!

MEDÍ *(an en Perot)*

Que he dit res de mal?

PEROT

No, perquè t'hi apretat el bec!

BENET *(conciliador)*

Deixeu-ho córrer, nois.

(Se sent a l'interior en Gaietà que canta l'himne d'en Riego.)

MEDÍ

Sentiu?

BENET

Com deu presumir davant del mirall!

MEDÍ

Com s'estorina en Gaietà!

PEROT

Es un esborrajat!

MEDÍ

Ditxós d'ell, que no acaba mai l'humor!

PEROT

Mireu's-el! Ja 'l tenim aquí!

(Per la primera porta de l'esquerra compareix en Gaietà tot mudat, amb americana de llana negra, i bolet tou, també negre, am cinta de dol.)

Digitized by Google

ESCENA IX

ELS MATEIXOS, MÉS EN GAIETÁ

GAIETÁ

Eh? Què m'hi dieu?

MEDÍ

Noi, sembles tot un altre!

GAIETÁ

Vaja, plegueu el ram, fatxendes!

PEROT

Quin vestit que portes!

GAIETÁ

D'això, d'això se'n diu elegancia!

PEROT

Que'l van fer a mida per tu?

BENET

Qui sab qui va estrenar-lo!

GAIETÁ

Calleu, figurí passat de moda!

PEROT

Veiam, deixa-t mirar.

MEDÍ

Te dic que fas patxoca!

GAIETÁ

Que vinguin els joves del poble!

Digitized by Google

MEDÍ

Mares: amagueu les noies, que passa la temptació!

GAIETÁ

I la gracia! I les bones formes!

(Per la dreta del fons compareix en Ramonet, afeitat).

ESCENA X

ELS MATEIXOS, MÉS EN RAMONET

RAMONET

Bon dia i bon'hora.

MEDÍ

Hola, Ramonet.

PEROT

Bon dia, noi.

BENET

Que vens de fer la passada pels carrers?

RAMONET

No: vinc de la barberia.

MEDÍ

Oh! Ara que m'hi fas pensar, jo encara tinc d'anar-hi, avui, a cal barber.

RAMONET

Doncs, apa, doneu-vos pressa, sinó perdreu la tanda.

Digitized by Google

MEDÍ

Me n'hi vaig. Ah! Tu, Gaietà: que no compareixeràs a pendre cafè aquesta tarda?

GAIETÀ *(després de pensar-s'hi)*

Ja 'n parlarem.

MEDÍ

Vine, home, que les cartes t'anyoren!

BENET

Sí que vindrà.

MEDÍ

Entesos. Endavant, troneres!

PEROT

Salut, cap verd!

GAIETÀ

D'aquí a més tard.

RAMONET

Estigueu bo, Medí.

BENET

Amunt i crits!

MEDÍ *(rient)*

Visca l'alegria!

(Desapareix per la dreta del fons.)

Digitized by Google

ESCENA XI

ELS MATEIXOS, MENYS EN MEDÍ

PEROT

No curarà mai aquest Medí!

BENET

No'n facis cas. *(Somrient.)* No veus que es de la broma?

PEROT

Té unes sortides que sofoquen.

GAIETÁ

Devegades pica molt!

BENET

No ho fa am malicia.

PEROT *(cambiant de to)*

Vaja, anem, anem, que ja l'hem destorbat prou an en Gaietà.

BENET

Oh, sí! Quina visita més llarga!

GAIETÁ

Voleu callar, home!

BENET *(an en Perot)*

Cap a quin indret tires?

PEROT

Jo? Cap a casa.

Digitized by Google

BENET

Apa, doncs, que t'acompanyaré.

GAIETÁ

Ja us en aneu?

PEROT

Sí, que comença a ser tard.

BENET

Vaja, conservar-s'hi, nois.

GAIETÁ

Am salut, Benet.

RAMONET

No cansar-s'hi massa.

PEROT *(an en Gaietà)*

Bé: que vindras o no al cafè?

GAIETÁ

Me sembla que sí.

PEROT

Conformes, doncs. Anem, Benet?

BENET

Anem.

(En Perot i en Benet desapareixen per l'esquerra del fons.)

Digitized by Google

ESCENA XII

En Gaietá i en Ramonet

GAIETÁ

Vaia uns tres panxa-contentes!

RAMONET

Ells rai, que tenen el pa assegurat!

GAIETÁ

Bon profit els faci. *(Curt silenci. Cambi de to.)* Ja ho sabs, noi?

RAMONET

Què?

GAIETÁ

Lo de la Laions?

RAMONET

No, no sé res.

GAIETÁ

Mira: diu que d'aquí endavant no'ns refiem més d'ella.

RAMONET

Millor.

GAIETÁ

Però, i ara què fem? Com ens ho compondrem nosaltres dos sols?

RAMONET

Que no hi ha hostal al poble? Que no hi haurà algú que'ns vulgui a dispesa?

Digitized by Google

GAIETÁ

Sí; però tot es hu fer-se'l menjar a casa o haver d'anar de mal-borras com anirem!

RAMONET

Com que anavem tant bé am la Laions!

GAIETÁ

Pitjor ens resultarà si tu o jo no prenem un determini; perquè... no trobes que ja es hora que...? Ja veuras: seiem-hi. *(Asseient-se.)* No't sembla?

RAMONET *(també asseient-se)*

Seiem.

GAIETÁ *(am molta parsimonia)*

En aquest món, fill meu, hi han coses... No sé si sabré explicar-me, però tu ja m'entendras.

RAMONET *(somrient)*

Bé: què voleu dir amb aquest preambol?

GAIETÁ

Me seras franc?

RAMONET

Com sempre.

GAIETÁ

Parla-m com si en aquests moments jo fos un amic; fes-te una suposició que no soc el teu pare.

RAMONET

Us formaliseu molt.

Digitized by Google

GAIETÁ

Bé, digues, digues: no tens ullada cap noia que't convingui?

RAMONET

No.

GAIETÁ

Que no t'agraden?

RAMONET

Prou; però no m'engresquen.

GAIETÁ

Ai, noi! No ets pas fill de pare.

RAMONET

Això va a caracters.

GAIETÁ

No falla. Però, vaja, per aturat que un home siga, una o altra n'hi ha d'haver en aquest món que li faci goig.

RAMONET

Què us diré jo ara? No m'he deturat a pensar-ho.

GAIETÁ

Doncs has d'espavilar-te.

RAMONET

Avui com avui no estic en disposició de comprometre-m ni de lligar-me am cap dòna. Més endavant ja veurem.

GAIETÁ

No te'n dones vergonya, a la teva edat,

Digitized by Google

de parlar d'aquesta manera? Què hi tens al costat esquer? Que no t'hi sents re?

RAMONET

Què voleu que m'hi senti?

GAIETÁ

Jo, quan era jove com tu, no n'hi tenia pocs de trafecs aquí dins! *(Pel cor.)* No me'n quitava poques d'hores i hores de dormir, aquest dimoni de despertador! *(Aixecant-se.)* Enza, més que enza! Un xicot tant ben plantat, que hauria de ser l'espanta-velles i el terror de les noies, està fet un estaquirot, incapaç de tirar una flor a la més hermosa! Ets un frare, un frare trist! *(Anant-sen, neguitós, cap a la dreta.)* Maleitsiga! *(Girant-se.)* Què n'he tret de posar-te al món i de donar-te aquestes fesomies tant escaientes, si tampoc te serveixen per res?

RAMONET

Jo no he tirat per gall de poble.

GAIETÁ

Si no has tirat per gall, pots tirar per casat.

RAMONET

No pas per ara.

GAIETÁ

Que no veus com anem en mig any que ta mare es morta, en pau descansi?

RAMONET

Llogueu una criada.

Digitized by Google

GAIETÁ

Perquè després la gent ens critiqui a tots dos? No sabs que hi ha tant perill a la vora meu?

RAMONET

Doncs mireu de fer les paus am la Laions.

GAIETÁ

Això si que no! Se n'ha emprès massa am mi, aquella dòna.

RAMONET

Feu lo que us he dit de primer.

GAIETÁ

Allò d'anar a menjar a l'hostal o a dispesa?

RAMONET

No'ns queda altre recurs.

GAIETÁ

Ja'n trobaré un jo.

RAMONET

Vós? Apa, doncs.

GAIETÁ

Després no'm vinguis a queixar-te!

RAMONET

Jo? Per què?

GAIETÁ

Mira que't donaré un que sentir!

RAMONET

Vós mateix.

Digitized by Google

GAIETÁ

Ai, malrellamp! Encara'm faries enfadar!

RAMONET *(aixecant-se)*

No us dono pas motiu.

GAIETÁ *(imperiós)*

Seu! No vui que te'n vagis!

RAMONET

Es que...

GAIETÁ

Te dic que seguis!

RAMONET *(obeint)*

Seiem, doncs.

GAIETÁ *(tornant a seure)*

I ara fes-te un pensament, ja que tu t'ho has buscat, que no parles amb un amic, sinó amb el teu pare. Jo t'ensenyaré de viure!

RAMONET *(respectuós)*

Vós direu.

GAIETÁ

No estic per més cançons. Mira, noi: te dono vuit dies de temps per pensar-t'hi i decidir-te, sinó ja sé lo que'm toca fer.

RAMONET

Feu lo que millor us sembli.

GAIETÁ

Mira que'm tornaré a casar!

RAMONET *(am naturalitat)*

Torneu-hi.

Digitized by Google

GAIETÁ

Que hi torni! Am quina sang freda ho dius!

RAMONET

Que us ho puc privar?

GAIETÁ

No, no que no pots privar-m'ho! Peró com que jo, si ho feia, ja sé lo que després succeiria!

RAMONET

Què hauria de succeir?

GAIETÁ

Que tu, fins sense raó, te queixaries sempre de la madrastra, i tots plegats estariem en una guerra encesa.

RAMONET

No'n passeu ansia d'això.

GAIETÁ

Ja veig lo que fan els fills del primer matrimoni: per bona que sigui la madrastra, no li troben cap gracia, comparada am la mare.

RAMONET

No us donaré aquests treballs.

GAIETÁ

No? Que m'has de dir tu!

RAMONET

No, perquè jo, si vós us tornaveu a casar, me n'aniria d'aquí.

Digitized by Google

GAIETÁ *(sorprès)*

Me deixaries?

RAMONET

M'hi veuria obligat. En el lloc ont hi he vist la mare no hi vui veure una altra dòna.

GAIETÁ

I, doncs, per què no't cases tu?

RAMONET

Perquè no'n tinc ganes.

GAIETÁ *(am sentiment)*

Ramonet! Mira que jo'n faré una de les meves! Casa-t, creu-me!

RAMONET

Si no estic enamorat!

GAIETÁ

Enamora-t!

RAMONET

Com? Com ho tinc de fer?

GAIETÁ

Enraonant, enraonant am les noies.

RAMONET

De què parlaré jo amb elles?

GAIETÁ

De lo que s'escaigui. La qüestió es relacionar-se, coneixe-s. Ja ve dia que un, sense adonar-se'n, treu lo millor del seu repertori i la conversa pren un altre tom i es diuen

Digitized by Google

coses boniques, com si'l mateix amor ens fes d'apuntador.

RAMONET *(somrient)*

Si que es facil!

GAIETÁ

No't tempta'l pensar en el goig que donaria veure a vora teu una dòna jova i maca, que tingués la casa ben polida i endreçada, fent tota ella olor de netedat?

RAMONET *(fent una rialleta)*

Que esteu inspirat avui!

GAIETÁ

Que no t'agradaria... aquella noia?

RAMONET

Quina?

GAIETÁ

La filla d'en Perot.

RAMONET

Es molt vistosa.

GAIETÁ

Ho veus com t'endevino'l gust? *(Am decisió.)* Vols que te la vagi a demanar ara desseguida?

RAMONET

No aneu tant depressa!

GAIETÁ

Tens vuit dies de temps.

Digitized by Google

RAMONET

Si encara no sé si l'estimo!

GAIETÁ

Ja vindrà després l'estimació! Una noia tant bufona 't deixaras perdre?

RAMONET

No us dic pas que no m'agradi. Deixeu-m'hi pensar, home!

GAIETÁ

Me creia que s'anava a aclarir el dia, i total res! Que me'n fas de por!

(Un i altre's queden pensatius una estona. Passat un curt silenci, compareix l'Angeleta per la dreta del fons, am tres o quatre clavells de diferent color a la mà.)

ESCENA XIII

ELS MATEIXOS, MÉS L'ANGELETA

ANGELETA *(am cantarella)*

Sabateret, sabateret!

GAIETÁ *(alegroi)*

Hola, Angeleta!

ANGELETA

Bon dia i bon'hora.

RAMONET

Bon dia.

Digitized by Google

GAIETÁ

Salut, alegria en persona!

ANGELETA

Vaja! Ja hi tornem a ser?

GAIETÁ

Ai, ai! Que fas de florista? Que són tants clavells?

ANGELETA

Me'ls ha donat una amiga.

GAIETÁ

Quina olor que llencen!

ANGELETA

Ja he vingut una altra vegada.

GAIETÁ

Quan?

ANGELETA

No fa gaire. Hi havia 'l pare amb en Benet i en Medí que us guardaven la botiga.

GAIETÁ

Ah, sí! Era a dalt a empolainar-me. Però, de totes maneres, si m'haguessin fet un crit, hauria baixat desseguida per rebre-t com te mereixes.

ANGELETA

No s'ha perdut re.

GAIETÁ *(mirant-la fixament)*

Deus venir per... allò, veritat?

ANGELETA

Sí. Que encara no les teniu fetes?

Digitized by Google

GAIETÁ

No caldria sinó! Vaig prometre-t que avui, per allà aquesta hora, te les tindria a punt, i paraula es paraula, Angeleta.

ANGELETA

Aixís m'agradeu!

GAIETÁ

I, doncs, que't pensaves? De primer hauria deixat endarrera les polacres de la reina que quedar malament am tu.

ANGELETA *(rient)*

Quin honor per mi!

GAIETÁ

T'he fet un calçat tant bufó que'ls angels, si'l veien, no voldrien dur-ne d'altre en comptes de sandalies! Oi, Ramonet?

RAMONET

Quan vos ho dieu...

GAIETÁ

Que no l'has vist?

RAMONET

No m'hi he fixat.

ANGELETA

Que no'm sigui tant gran com l'ultim que vareu fer-me!

GAIETÁ

Faras un peu petit, petit com una atmetlla.

Digitized by Google

ANGELETA *(rient)*

Ai, pobra de mi, quines engunies!

GAIETÁ

No tinguis por. M'hi he mirat molt. Hi he posat tot el saber i l'enginy del meu art. En una exposició me n'enduria 'l primer premi. I no m'alabo.

ANGELETA

Apa, doncs, que tinc d'anar a ofici.

GAIETÁ

Tanta pressa portes?

ANGELETA

Molta! Sort que ja vaig mudada.

GAIETÁ

(oferint-li una cadira al primer terme de la dreta)

Seu aquí, mentrestant.

ANGELETA *(asseient-se)*

Seiem, doncs.

GAIETÁ

(anant a l'armari de darrera del taulell i treient-ne un trocet d'alfombra)

Ah! ah! ah! *(Extenent el trocet d'alfombra als peus de l'Angeleta.)* Descalsa-t, bona minyona, que emprovarem.

ANGELETA *(descalçant-se'l peu dret)*

Descalsem-nos.

Digitized by Google

GAIETÁ

(anant al vetllador a buscar les sabates de l'Angeleta)

Ja veuras com...

ANGELETA *(admirada)*

Ai, ai! Que m'heu fet, Gaietà?

GAIETÁ

Dugues capsetes de xagrí per posar-hi dugues perles.

ANGELETA *(molt extranyada)*

Però, com pot ser? Jo us vaig encarregar que me les fessiu així?

GAIETÁ

Deixa, dòna, deixa!

ANGELETA

Si no n'he dut mai de sabates escotades!

GAIETÁ

N'has de dur, doncs. T'estaran molt bé.

ANGELETA

Ai, mare! Que us penseu que soc una comica?

GAIETÁ *(am molta salameria)*

Es un capritxo meu. Coses de la meva fantasia reixinxolada. *(Agenollant-se.)* Ja veuras: provem si t'estan bé. No es veritat, Ramonet, que li escauran d'allò més?

Digitized by Google

RAMONET

(asseient-se i agafant el diari de damunt del vetllador)

Es clar que sí.

ANGELETA

(am cantarella i com reconvenint-lo)

Sabateret! Sabateret!

GAIETÁ

(disposant-se a emprovar-li'l calçat)

Veiam, dóna-m el peu...

ANGELETA *(un xic ruborisada)*

No, no! Vès què semblaria amb un calçat d'aquesta manera!

GAIETÁ

Mira, fem una cosa: posa-te'l una estona aquest demati, vés a trobar les teves amigues, i, si veus que no'ls fa gracia, el tires en un recó i no me'l pagues.

ANGELETA

Voleu dir que'ls agradarà?

GAIETÁ

Si'ls agradarà, preguntes? Prou m'hauré de posar al peu de la porta a repartir números per donar tanda a les noies que, a corrua feta, vindran a encarregar-me un parell com aquest.

ANGELETA *(rient)*

Aixís, jo us hauré dut la sort!

Digitized by Google

GAIETÁ

I el credit.

ANGELETA

Però si ara no s'istilen aquesta mena de sabates!

GAIETÁ

No sabs per què?

ANGELETA

Perquè no es moda.

GAIETÁ

Oh, cah!

ANGELETA

Per què, doncs?

GAIETÁ

Perquè ja no n'hi han de peuets tant bufons com els teus!

ANGELETA

No n'hi han d'haver!

GAIETÁ

Corren unes moces més xaparres avui dia! Apa, apa, que emprovarem.

ANGELETA

Mireu que si després se me'n riuen...

GAIETÁ

Ja sabs lo que t'he dit.

ANGELETA

Mireu que no us-e les pagaré!

Digitized by Google

GAIETÁ

Tant se m'endona! Veiam! *(Agafant-li 'l peu dret i calçant-li una sabata.)* Oh! oh! oh! *(Mirant-la encisat, diu am molta delicadesa i en veu baixa, senyalant els baixos de les faldilles.)* Aixeca una mica...

ANGELETA

(aixecant-se, am pudor, les faldilles fins un xic mes amunt del tormell, deixant veure unes mitges de seda de color blau de cel, i fent una rialleta)

Que'n sou d'espavilat!

GAIETÁ

Quina es la noia que vol amagar aquest tresor?

ANGELETA

Que esteu cançoner avui!

GAIETÁ *(acabant-li de posar la sabata)*

Té, veus? Ni pintat. Que te'n sembla, Ramonet?

RAMONET *(mirant-la)*

Si que està bé!

GAIETÁ *(content)*

Acostat-t, home, que ho veuras millor!

RAMONET

(anant-sen, somrient i roncejant, per la primera porta de la dreta)

Ja me n'he fet carrec.

GAIETÁ *(molt baix, entre-dents)*

Ruc, més que ruc! Malaguanyat nom per tu!

Digitized by Google

ANGELETA *(mirant-se'l peu)*

Ai, filla!

GAIETÁ

Què m'hi dius?

ANGELETA

M'agrada.

GAIETÁ

Veiam, posa-t dreta.

ANGELETA

(posa'ls peus damunt de l'alfombra, i, recullint-se les faldilles, am molt pudor, fins al tormell, deixant veure'ls enagus, se mira, somrient am coqueteria)

Si que m'escauen!

GAIETÁ

Dóna un cop damunt de la catifa.

ANGELETA *(després d'haver-ho fet)*

Així?

GAIETÁ

(que segueix de genolls a terra palpant-li la sabata)

Ni un motllo! Oi que no't són justes?

ANGELETA

Gens. *(Seguint mirant-se am coqueteria.)* M'estan bé, veritat?

GAIETÁ *(amb emoció)*

Quan els fadrins te vegin diran que'l cel toca a terra.

Digitized by Google

ANGELETA

(com agradada de sí mateixa)

Quina enveja tindran les altres noies!

GAIETÁ

Lo que es avui no's parlarà d'altra cosa en aquest poble.

ANGELETA

Ben nèt que sí! Apa, apa, emboliqueu-me-les, que me les enduré.

GAIETÁ

Seu.

ANGELETA *(asseient-se)*

Ves qui tenia de dir-m'ho!

GAIETÁ *(volent-la descalçar)*

Dóna-m el peu.

ANGELETA *(rient)*

Esteu, que'm feu pessigolles!

GAIETÁ

Jo? *(Mirant-la molt emocionat.)* Ara que't contemplo així, en aquesta posició, si fos jove, que te'n diria de coses dolces mai somniades!

ANGELETA *(rient)*

Que'm farieu l'amor?

GAIETÁ

Sí. *(Am sentiment.)* Però am l'intenció més santa d'aquest món!

ANGELETA

Mira'l sabateret com s'explica!

Digitized by Google

GAIETÁ

Com m'explicaria, deus voler dir, si un hom tornés a la teva edat!

ANGELETA

Que'n teniu de lletra menuda!

GAIETÁ *(encisat)*

Que ets maca, Angeleta!

ANGELETA

Enllestiu, que es tard!

GAIETÁ

(aixecant-se emocionat i enduent-se'n les sabates, que va a embolicar al taulell)

Que ets maca!

ANGELETA

(rient i posant-se'l calçat vell)

N'hi ha un tip d'aquest Gaietá!

GAIETÁ *(embolicant les sabates)*

Sí, sí, tu ves rient!

ANGELETA

No us pagaré pas!

GAIETÁ

Vés: ja ho trobarem am ton pare. I, sinó, tu mateixa. Ja'm dono per pagat. *(Entregant-li'l calçat.)* Té, té, Angeleta.

ANGELETA

(aixecant-se i acostant-se an ell)

Me sembla que avui prou me treuen de casa!

Digitized by Google

GAIETÁ *(sorprès)*

Per què?

ANGELETA

Ja us ho podeu pensar! Són tant senzills els meus pares, que quan me vegin...

GAIETÁ

Si't renyen, si't diuen re que't pugui fer plorar, diga-ls que jo'n tinc la culpa, que jo vui que vagis ben bufona, ho sents?

ANGELETA

(agafant d'una revolada 'ls clavells que ha deixat damunt d'una cadira, descuidant-se'n un)

Vaja, estigueu bo, sabateret.

GAIETÁ

Adéu, rosa de Maig.

ANGELETA

(desapareixent, riallera, enduent-se'n el calçat)

Ui! Que està de broma, l'avi!

GAIETÁ *(am molt sentiment)*

No! *(Al sentir-se «avi» se queda com corglaçat, ert, al mig de l'escena. Després, reanimant-se, va al portal a mirar si encara veu a l'Angeleta. Tot descompost va a seure aprop del vetllador, s'adóna del clavell que, impensadament, s'ha deixat aquella, va a agafar-lo am molt compte, l'olora, prova de posar-se'l en un trau del gec, i, trobant que no li escau, se'l treu. Seguidament se disposa a anar a dins, am l'idea*

Digitized by Google

de posar-lo en fresc, però's repensa i el deixa damunt del vetllador, asseient-se i quedant-se amb el cap baix. Passat un llarg silenci torna la Laions amb una carta a la mà.)

ESCENA XIV

En Gaietà i la Laions

LAIONS

(aturant-se al peu de la porta, no gosant entrar)

Gaietà! Gaietà! Escolteu, si us plau. *(Acostant-s'hi.)* Ai, ai! Què teniu?

GAIETÁ *(aixecant el cap)*

Ah! Tu?

LAIONS

Que ploreu? Que ploreu per culpa meva?

GAIETÁ *(mirant-la fixament)*

Que n'ets de carrinclona!

LAIONS

Quines coses de dir-me! Després que una, am tot i tenir raó, ve aquí a rebaixar-se...

GAIETÁ

Vés, dòna, vés.

LAIONS

No me'n vui anar! Treieu-me a bastonades, si us sembla. Ho soportaré tot, tot! No

Digitized by Google

vui que siga dit que jo us hagi abandonat. Si no m'ho agrahiu vosaltres, la vostra dòna, al cel siga...

GAIETÁ *(interrompent-la, aixecant-se)*

Però, vés-ten!

LAIONS

El cor m'hi porta an aquesta casa.

GAIETÁ

El meu t'en treu.

LAIONS

Me voleu fer un favor, doncs, que me n'aniré desseguida?

GAIETÁ

Digues.

LAIONS

Me voleu passar els ulls per aquesta carta que ara he rebut?

GAIETÁ

També rebs cartes, tu?

LAIONS

Sí. Llegiu-me-la, que jo no 'n treuria l'entrellat, i no vui cansar a un altre, perqué ningú més sinó vós s'enteri de les meves qüestions.

GAIETÁ

A veure.

LAIONS *(entregant-li la carta)*

Teniu, malcarat!

Digitized by Google

GAIETÁ *(descloent el sobre)*

Que ets melindrosa, noia!

LAIONS

Sembla que m'hagueu donat seguissets!

GAIETÁ

Fugissets te donaria jo!

LAIONS

Apa, apa, llegiu-me la carta.

GAIETÁ

(posant-se a llegir per ell, murmurant vagament les paraules i acabant en veu alta)

«Como la mia es buena... etc.»

LAIONS

El què es «buena»?

GAIETÁ

La salut del que t'escriu.

LAIONS

Ah! Me pensava...

(En Gaietà continua llegint en la mateixa forma que de primer.)

LAIONS *(acostant-se molt)*

Qui l'envia aquesta carta?

GAIETÁ *(mirant la firma)*

El teu cunyat de Sellent.

LAIONS

I què conta de nou?

Digitized by Google

GAIETÁ *(mirant-la fixament)*

Què conta?

LAIONS *(ansiosa)*

Sí. Digueu.

GAIETÁ

Que... que'l teu home...

LAIONS

Què?

GAIETÁ

Es mort.

LAIONS

(am més sorpresa que sentiment)

Mort!

GAIETÁ

I enterrat i tot.

LAIONS

(amb una mica de sentiment veritat)

No sabia que estés malalt...

GAIETÁ

Deu haver mort sobtadament.

LAIONS

Tant de bé li ha fet Déu!

GAIETÁ

Més te n'ha fet a tu.

LAIONS

No! I, ara, per què? *(Aixugant-se'ls ulls.)* Pobre Arcís! Se'n va anar i no l'hem vist més.

Digitized by Google

GAIETÁ

Va fer la fugida del fum.

LAIONS

Jo, la veritat, amb el pensament, temps ha que'l donava per mort.

GAIETÁ

Si que l'anyoraves!

LAIONS

Ai, fill! Si'm bastonejava tant, quan viviem plegats!

GAIETÁ

No'm deies, ara no fa gaire, que jo t'estomaqués?

LAIONS *(am manyagueria)*

Oh! Vós, vós no'm farieu mal!

GAIETÁ

(mirant-la am certa simpatia)

Jo no't faria mal?

LAIONS

Pegueu-me, pegueu-me, i fem les paus per tot lo passat!

GAIETÁ

Vés a plorar en un recó, vés, que ara tu, davant meu, fas el cor fort. Vés a fer-te'l dol!

LAIONS

Prou que'n tinc de quan ne duia de la mare.

Digitized by Google

GAIETÁ

Vés, que si després la gent...

LAIONS *(interrompent-lo)*

D'avui endavant ja no haig de mirar cap tendencia a ningú. Que'm critiquin, que'm bescantin tant com vulguin... S'entén, mentres sigui sense motiu i us hi barregin a vós.

GAIETÁ

Encara'm faras veure que m'estimes!

LAIONS *(no gosant-ho dir)*

Com us sembli.

GAIETÁ *(mirant-la amb afició)*

Pot-ser sí que no m'hi havia fixat, fins ara, jo.

LAIONS

Devegades, si una no estima, s'hi arrisca, que diriem.

GAIETÁ

(acostant-s'hi i fent-li una manyagueria)

Ai, ai! No sé què't trobo avui.

LAIONS *(deixant-se amanyagar)*

Què'm trobeu?

GAIETÁ

T'havia mirat malament.

LAIONS *(incitant)*

Per poca cosa que una siga, una gracia o altra deu tenir, que la deixin viure!

Digitized by Google

GAIETÁ

(mirant-la am més simpatia que de primer)

No ets tant despreciable com això.

LAIONS *(fent una rialleta picaresca)*

Que'n sou de plaga!

GAIETÁ

(volent-la agafar per la cintura)

De més lletges n'enterren que tu.

LAIONS *(enriallant-se voluptuosament)*

I de més maques també.

GAIETÁ *(volent-la abraçar)*

No gaires.

LAIONS *(desprenent-se d'ell)*

Deixeu, home, deixeu! *(Formalisant-se.)* Què us heu figurat de mi?

GAIETÁ

(en veu baixa, una mica sofocat)

Dispensa, Laions, dispensa.

(Se sent tossir an en Ramonet.)

LAIONS *(també en veu baixa)*

Qui hi ha?

GAIETÁ

Es el noi. *(Indicant-li silenci.)* Dissimula.

(Compareix en Ramonet per la primera porta de l'esquerra.)

Digitized by Google

ESCENA XV

ELS MATEIXOS, MÉS EN RAMONET

RAMONET

(quedant sorprès al veure la Laions)

Ai, ai! Vós aquí altra vegada?

LAIONS

Sí... Ja veuras, com que una us porta tanta voluntat...

RAMONET *(an en Gaietà)*

No m'havieu dit...?

GAIETÁ *(interrompent-lo)*

Que hi faras, si ella no vol renyir am nosaltres?

RAMONET

Que heu fet les paus, doncs?

LAIONS

Per mi, sí.

GAIETÁ

Les hem embastades.

RAMONET

Per tornar a renyir desseguida?

LAIONS

No pas si jo haig de buscar-ho.

GAIETÁ

Un home no es rencorós, i com que

Digitized by Google

aquesta ha tornat perquè li llegís una carta que ha rebut...

RAMONET *(interrompent-lo)*

Sí, vaja: això ha estat l'excusa.

LAIONS

Ai! No ho creguis pas, Ramonet.

(Se senten bon xic lluny les campanes de la parroquia que toquen a ofici.)

GAIETÁ *(cambiant de to)*

Que no ho sabs, noi?

RAMONET

No pas tot.

GAIETÁ

La Laions es viuda.

RAMONET

Què? Ha mort l'Arcis?

LAIONS *(amb un xic de dolor)*

Aixís m'ho envia a dir el meu cunyat.

RAMONET

Us acompanyo en el sentiment.

LAIONS

Gracies, Ramonet.

(Per l'esquerra del fons compareix l'Angeleta, amb el vestit de primer, i mantellina negra, am dos clavells en el reculliment de la mateixa. Porta les sabates escotades que en Gaietà li ha fet i les mitges de seda de color blau de cel. També du un devocionari i uns rosaris a la mà. De tant en tant,

Digitized by Google

sortint per l'esquerra del fons, passen algunes dònes, joves i velles, am mantellina negra, que van a ofici.)

ESCENA XVI

ELS MATEIXOS, MÉS L'ANGELETA

ANGELETA *(del portal estant)*
Gaietà: voleu venir?

GAIETÁ *(mirant-la encisat)*
Aont, Angeleta?

ANGELETA
A encomanar-vos l'anima.

GAIETÁ
Per què no? Oh! oh! oh! Que vas maca!

LAIONS
Ai, filla, quin goig!
(En Ramonet, bategant-li'l cor, se'n va al recó de l'esquerra, desde on contempla, encisat, a l'Angeleta.)

ANGELETA
Podeu comptar!

GAIETÁ *(mirant-li'ls peus)*
Oh! Sí que'n fas!

ANGELETA *(somrient)*
Què mireu, què mireu, manefla?

Digitized by Google

GAIETÁ

Que no puc mirar-te?

ANGELETA

(aixecant-se am molta delicadesa les faldilles fins al tormell i ensenyant-li'l peu dret)

Veieu com us faig lluir?

GAIETÁ

Tu sí que llueixes!

ANGELETA

(deixant-se anar les faldilles)

Gracies a vós.

LAIONS

Que vas enjoiada amb aquestes flors!

GAIETÁ

Flors al pit? Busca marit.

ANGELETA *(vergonyosa)*

I ara!

GAIETÁ

Que han dit les teves amigues?

ANGELETA

Els ha agradat molt.

GAIETÁ

I a casa teva?

ANGELETA

La mare 'm mirava i somreia.

GAIETÁ

Entra, que volem contemplar-te.

Digitized by Google

ANGELETA *(somrient)*

No, que comença a ser tard. Adeussiau.

GAIETÁ *(acostant-s'hi)*

Escolta, Angeleta.

ANGELETA

(anant-sen, somrient, per la dreta del fons)

Adeussiau, sabateret, am la companyia.

LAIONS

Adéu.

GAIETÁ

Sembla que voli!

ESCENA XVII

ELS MATEIXOS, MENYS L'ANGELETA

LAIONS

Que es xamosa aquesta noia!

GAIETÁ

Es un tresor.

(Se passeja nerviós per l'escena. En Ramonet, encisat, com atret per l'hermosor de l'Angeleta, se'n va a poc a poc cap al portal, desapareixent pel costat ont ha desaparegut aquella.)

LAIONS *(en veu baixa)*

Ramonet...

Digitized by Google

RAMONET
(també en veu baixa, desapareixent)
Ja torno.

ESCENA XVIII

ELS MATEIXOS, MENYS EN RAMONET

(En Gaielà continua passejant-se per l'escena, fins, que, topant-se amb el mirall de la paret, s'atura pera mirar-se.)

LAIONS *(després d'un curt silenci, acostant-s'hi)*
Sí, home, sí, que feu patxoca!

GAIETÁ *(girant-se impulsivament)*
Vés-ten del meu davant!

LAIONS *(extranyada)*
Ai, mare!

GAIETÁ
Deixa-m sol!

LAIONS *(com torbada)*
Me'n vaig a endreçar la casa.

GAIETÁ
Fes lo que vulguis.

LAIONS
(desapareixent per la primera porta de l'esquerra)
Senyor, quins homes!

Digitized by Google

ESCENA ULTIMA

EN GAIETÀ, SOL

(En Gaietà despenja 'l mirall de la paret, se mira i remira, exclamant apesarat:)

Vell, més que vell! Què t'has pensat, infeliç! No més se n'es una vegada de jove! No més una! *(Se torna a mirar. Convencent-se de que realment es vell, diu, deixant el mirall, més apesarat que de primer:)* Es pel meu fill! Es per ell! *(Queda amb el cap baix, apoiat en les mans.)*

TELÓ RAPIT

Digitized by Google

ACTE TERCER

La mateixa decoració dels actes anteriors. Es a mig-dia, pels volts de la una de la tarda.

ESCENA I

EN GAIETÀ, SOL. DESSEGUIDA LA LAIONS

(En Gaietà, que du'l mateix vestit de l'acte anterior, apareix, tot moix i capficat, per la primera porta de l'esquerra. Se passeja amunt i avall una estona, fins que, més enquimerat que de primer, va a asseure-s al tamboret d'aprop del vetllador. Passat un curt silenci compareix la Laions, també per la primera porta de l'esquerra. Vesteix de rigorós dol.)

LAIONS *(acostant-se an en Gaietà)*
Gaietà...

GAIETÀ *(sense aixecar el cap)*
Què vols?

LAIONS *(am tendresa)*
Veniu, veniu a acabar de dinar, home!

Digitized by Google

GAIETÁ

No tinc més gana.

LAIONS

Si apenes heu tastat re! Vaja, no sigueu així! Veniu!

GAIETÁ

Dineu vosaltres.

LAIONS

Que no us trobeu bé?

GAIETÁ *(displicent)*

Sí.

LAIONS

I, doncs, com es que us veig tant capficat?

GAIETÁ

Deixa-m, dòna, deixa-m!

LAIONS

No sé pas què sembleu tot avui, tant vós com el vostre fill!

GAIETÁ

Què fa 'l noi?

LAIONS

Què voleu que faci, pobre Ramonet, veient-vos d'aquesta manera?

GAIETÁ

Que no acaba de dinar ell, tampoc?

LAIONS

Es clar que no! Vaia uns posats, vós, també!

Digitized by Google

GAIETÁ

Què ha dit?

LAIONS

Què ha de dir, el xicot? El vegessiu com està, de trist i apesarat! Jo no entenc de què us-e les haveu!

GAIETÁ *(aixecant-se)*

Bé: no ha dit res de mi, en Ramonet?

LAIONS

No, home, no.

GAIETÁ *(amb ironia trista)*

Es clar! Com que tant se li endono!

LAIONS

I ara! *(Cambiant de to.)* Però, què heu tingut? Que us heu disputat?

GAIETÁ

No.

LAIONS

I doncs? *(En veu baixa.)* Que pot-ser us ha parlat de l'Angeleta?

GAIETÁ

Tampoc.

LAIONS

Que us agradaria que s'hi casés, amb aquella noia!

GAIETÁ

Si que m'agradaria.

Digitized by Google

LAIONS

Quina parella més maca que farien! Veritat que sí?

GAIETÁ

Molt!

LAIONS

Us sab greu, oi, que en Ramonet perdi el temps i no's decideixi?

GAIETÁ

Sí que me'n sab!

LAIONS

Vaja, anem, anem al menjador.

GAIETÁ

Ja t'he dit que no tenia més gana.

LAIONS

Un guisat tant fi que us he fet avui!

GAIETÁ

Acabeu's-el vosaltres... *(Anant-se'n cap al fons.)* I no me'n guardeu gens.

LAIONS

Aont aneu, ara?

GAIETÁ

Me'n vaig amb els amics al casino, a pendre cafè i a parlar de coses alegres.

LAIONS

Am tant poc aliment al cos us en aneu?

GAIETÁ

No'm moriré per un dia.

Digitized by Google

LAIONS

Veniu, home, veniu!

GAIETÀ

(anant-se'n per la dreta del fons)

No estic per res.

LAIONS *(molt extranyada)*

Els dimonis se m'emportin si ho entenc!

(Compareix en Ramonet, tot amoinat, amb el mateix vestit de l'acte anterior i sense res al cap, per la primera porta de l'esquerra.)

ESCENA II

La Laions i en Ramonet

RAMONET *(de la porta estant)*

Escolteu, Laions: que es fòra'l pare?

LAIONS

Sí.

RAMONET

Que ha dit ont anava?

LAIONS

Al casino, a pendre café.

RAMONET *(extranyat)*

Al casino?

Digitized by Google

LAIONS

Què heu tingut, que esteu tant emmurriats?

RAMONET *(am naturalitat)*

Res.

LAIONS

I doncs?

RAMONET

Pobre pare! Es un bon home.

LAIONS

Es un troç de pa.

RAMONET

Pot-ser li he faltat avui.

LAIONS

En què? Què li has fet?

RAMONET

Què us diré, Laions? Com que ell es tant alegre i enraonador, al veure-m a mi, ara a l'hora de dinar, tot capficat i sense badar-li boca, deu haver-se cregut qui sab que...

LAIONS *(interrompent-lo)*

Es clar que sí!

RAMONET

I tantes coses que volia dir-li!

LAIONS

Per què no les hi deies, doncs?

Digitized by Google

RAMONET

Jo prou m'esforçava per rompre'l foc i entaular conversa! L'escometia amb els ulls, més xerraires que mai, i amb el cor temerós, de massa prudent... Sinó que ell, com més li fixava la vista a sobre, no sé per què, feia'l distret i el malhumorat, esquivant les meves mirades.

LAIONS

Vaia un parell n'hi ha de vosaltres dos!

RAMONET

Som ben diferents de caracter!

LAIONS

Sembla extrany que ton pare, sent un home tant viu, no't conegui'l mal!

RAMONET

(somrient i fent el desentès)

Quin mal?

LAIONS

Lo que es jo, sense ser metge ni metgesa, desseguida't trobaria'l remei.

RAMONET *(somrient)*

Vós?

LAIONS

Vaia! *(Acostant-s'hi.)* Tu estas enamorat, Ramonet. Oi que t'ho endevino?

RAMONET *(fent una rialleta)*

No, dòna, no.

Digitized by Google

LAIONS

No m'ho neguis, que t'ho conec.

RAMONET

Sí, vaja, sí, la veritat.

LAIONS

De... la mateixa?

RAMONET

L'Angeleta?

LAIONS

Es clar.

RAMONET

Que es maca, oi?

LAIONS

Com una Mare de Déu.

RAMONET

Que deurà estar content el pare!

LAIONS

Oh! Li daras una alegria! I a fè que s'ho mereix, pobre Gaietà!

RAMONET

Vui complaure-l, doncs.

LAIONS

Ai! Quan ella ho sapiga!

RAMONET

Ja li he dit.

LAIONS

De debò?

Digitized by Google

RAMONET

Aquest demati.

LAIONS

I què?

RAMONET

No m'ho ha tirat gens lluny.

LAIONS

Si's mor per tu!

RAMONET

Voleu dir?

LAIONS

Està cega!

RAMONET

No tant, no tant!

(Pel fons, sortint per la dreta, se veu passar l'Angeleta amb un gerro a la mà. Va am vestit nou i davantal, tot plegat, encara que molt escaient. força senzill.)

LAIONS *(adonant-se de l'Angeleta)*

Mira-te-la.

RAMONET

Oi.

LAIONS *(cridant)*

Angeleta! *(Abaixant la veu.)* Angeleta!

ANGELETA *(girant-se)*

Què mana?

LAIONS *(somrient)*

Escolta una cosa.

Digitized by Google

(L'Angeleta s'acosta amb el cap baix, quedant-se al llindar de la porta, sense gosar entrar.)

ESCENA III

ELS MATEIXOS, MÉS L'ANGELETA

ANGELETA

Què volieu, Laions?

LAIONS

Escolta, dòna, escolta.

RAMONET

Entra, Angeleta.

ANGELETA

No, gracies: ja estic bé aquí.

LAIONS

Sembla que te'n donguis vergonya.

RAMONET

Que pot-ser et fem por?

ANGELETA *(somrient)*

Por? No, Ramonet.

RAMONET

I, doncs, per què no entres a la botiga?

ANGELETA

A casa m'esperen. He anat a buscar'l café.

Digitized by Google

LAIONS

Que ja no va a pendre-l al casino, en Perot?

ANGELETA

No pas avui.

LAIONS

Que celebreu algun sant?

ANGELETA *(somrient)*

Que jo sapiga, no. Ja de molt temps que cada festa 'l pare 'l pren am nosaltres. *(An en Ramonet.)* I ara acabo de trobar el teu.

RAMONET

No fa gaire que ha sortit.

ANGELETA

Que heu dinat d'hora avui!

RAMONET *(somrient)*

Una mica.

ANGELETA

Nosaltres encara 'ns hi hem de posar.

(La Laions, de mica en mica, fent la distreta pera deixar-los sols, se'n va per la primera porta de l'esquerra.)

RAMONET

Si que acabareu tard!

ANGELETA

No vindrà d'aquí.

RAMONET *(cambiant de to)*

Que no vas al ball de tarda?

Digitized by Google

ANGELETA

(després d'un curt silenci, abaixant el cap)
No.

RAMONET

No? *(Somrient i am molta intenció)* Que no has de saldar-hi cap deute?

ANGELETA *(un xic pertorbada)*
Jo?

RAMONET

No te n'hi vas deixar cap de compromès?

ANGELETA *(després d'un petit esforç)*
No.

RAMONET

(després d'un curt silenci, cambiant de to)
Qui pogués acompanyar-vos!

ANGELETA

A què? A dinar?

RAMONET

Encara que no més fos a pendre café. Que'm convides?

ANGELETA *(somrient)*
Si tampoc acceptaries!

RAMONET *(decidit)*
Convida-m, que ho veuras!

ANGELETA

Que estas de broma! *(No veient a la Laions)* Ai! Que se n'ha anat la Laions?

Digitized by Google

RAMONET

Deu ser per allí dins. Ja vindrà.

ANGELETA

Me'n vaig, doncs.

RAMONET

Escolta, dòna!

ANGELETA

Oh! El pare deu estar neguitós.

RAMONET

Que s'esperi una mica.

ANGELETA

Ja ho dius tu!

RAMONET

Ten compte que no 't pegui!

ANGELETA

No m'ha posat mai la mà a sobre, però no m'agrada disgustar-lo.

RAMONET

Ben fet. *(Pausadament, cambiant de to.)* I què: ja t'hi has pensat amb allò que t'he dit aquest demati?

ANGELETA *(vergonyosa)*

No hi tingut temps.

RAMONET

Te costa molt decidir-te!

ANGELETA

Oh! Que't diré jo?

Digitized by Google

RAMONET

Ni te'n deus haver recordat més.

ANGELETA

Sí que me n'he recordat. Sinó que això, més que de mi, depèn dels meus pares. Si ells hi venen bé...

RAMONET

De primer necessito saber el teu parer.

ANGELETA

El meu parer rai!

RAMONET

No m'agrada, no 'm convenç que'm responguis d'aquesta manera. Jo, més que obediencia, vui estimació. Si sabia que unicament me volguessis perquè t'ho aconsellessin o t'hi obliguessin els teus pares, jo, i això que t'estimo tant, procuraria distreure-m de tu.

ANGELETA *(am gran prec)*

Vés trobar els de casa!

RAMONET

No. No t'escarracis en assegurar-me'l seu consentiment, que no donaré un pas que no 't vegi ben decidida. Vaja, respon: m'estimes?

ANGELETA

(amb el cap baix, no gosant parlar)

Encara t'ho haig de dir?

RAMONET

Contesta-m.

Digitized by Google

ANGELETA *(volent-se'n anar)*

Ja ho sabs.

RAMONET

Espera: no te'n vagis. Parla-m am més claretat.

ANGELETA

Que ets perfidiós!

RAMONET

Digues: m'estimes, si o no?

ANGELETA *(lluitant interiorment)*

Ja t'ho he dit.

RAMONET

Que no.

ANGELETA *(amb el cap baix)*

Es lo mateix.

RAMONET

Vaja, mira-m. No abaixis els ulls. No estiguis trista. Tant alegra i riallera que sols ser! Mira-m, dòna!

ANGELETA *(molt vergonyosa)*

Ja't miro.

RAMONET

Però no 'm veus.

ANGELETA

Sí que't veig.

RAMONET

Amb el pensament, si de cas.

Digitized by Google

ANGELETA

Es igual.

RAMONET

Per tu: no pas per mi.

ANGELETA

Ets molt ambiciós! Tot ho voldries en un dia!

RAMONET

Que ets hermosa!

ANGELETA

(anant-se'n, somrient, amb el cap baix, per l'esquerra del fons)

Adéu, Ramonet. Dispensa.

RAMONET

Adéu, adéu, Angeleta.

(Se queda com encantat. Torna la Laions, am la cara tota enriallada.)

LAIONS *(en veu baixa)*

Ja es fòra?

RAMONET

Sí.

LAIONS

Quina llastima per tu! Que ha durat poc la sentada, oi?

RAMONET

Gens.

LAIONS

Que es simpatica l'Angeleta!

Digitized by Google

RAMONET

Molt. Quina satisfacció tindrà 'l pare quan sapiga 'l meu determini!

LAIONS

Vés a buscar-lo. Fes-lo venir desseguida, que deu caure de defalliment.

RAMONET *(anant-se'n cap al menjador)*

Sí que me n'hi vaig!

LAIONS

Per aquí?

RAMONET *(desapareixent)*

M'he deixat el barret a dintre.

LAIONS

Ah! Vés, vés.

ESCENA IV

LA LAIONS, SOLA. DESSEGUIDA EN GAIETÀ

(La Laions, satisfeta, va a mirar al portal a veure si en Gaietà torna. El veu venir, i corre, presumint, a arreglar-se 'ls cabells davant del mirall.)

LAIONS

Ja ve! Ara 'm toca a mi.

(Per la dreta del fons torna en Gaietà, més malhumorat que de primer.)

Digitized by Google

ESCENA V

LA LAIONS I EN GAIETÁ. DESSEGUIDA EN RAMONET

GAIETÁ

Hola, Laions.

LAIONS

Ah! Ja torneu a ser aquí?

GAIETÁ

M'he repensat i he retrocedit.

LAIONS

Ben fet, home.

GAIETÁ

Aon volies que'm presentés, amb aquesta cara de prunes agres que dec fer?

LAIONS

Ui! No n'hi ha per tant!

GAIETÁ *(després d'un curt silenci)*

I el noi?

LAIONS

Ja surt.

(Torna en Ramonet, amb el barret posat.)

Digitized by Google

ESCENA VI

ELS MATEIXOS, MÉS EN RAMONET

RAMONET *(adonant-se del seu pare)*
Ah! Vós?

GAIETÁ
Jo mateix.

RAMONET
Me n'alegro. Que veniu a acabar de dinar?

GAIETÁ *(de mala gana)*
Sí. Vés, comença a posar-t'hi.

RAMONET
Us espero, doncs. *(Entornant-se'n a dins.)*

GAIETÁ *(en veu baixa)*
Noi.

LAIONS
No us ha sentit. Aneu amb ell al menjador.

GAIETÁ *(am tristesa)*
Ja hi vaig.

LAIONS
Que no us trobeu bé? Digueu-m'ho, home!

GAIETÁ
Sí que'm trobo bé.

LAIONS
I doncs?

Digitized by Google

GAIETÁ

Vés, vés a fer les feines de la casa.

LAIONS

Ai! Com us torneu!

GAIETÁ

Vés, te dic!

LAIONS

(anant-se'n per la primera porta de l'esquerra)

Sembleu... aquell, que Déu l'hagi perdonat.

(Per l'esquerra del fons compareixen en Medi i en Benet, amb el mateix vestit de l'acte anterior.)

ESCENA VII

EN GAIETÁ, EN MEDÍ I EN BENET

MEDÍ *(de la porta estant)*

Gaietà! Gaietà!

GAIETÁ *(girant-se)*

Què?

MEDÍ

Que vens cap al cafè am nosaltres?

GAIETÁ

Ja vinc. Passeu endavant.

BENET

Apa, anem, home, que riurem!

Digitized by Google

GAIETÁ *(am tristesa)*

Vet-aquí en què penseu vosaltres!

MEDÍ

Que no estas d'humor, avui?

GAIETÁ *(sense convicció)*

Per què no?

BENET

Fas mala carota.

MEDÍ *(rient)*

Noi: tu estas malalt.

GAIETÁ

Jo? Si tinc salut per vendre!

MEDÍ

I doncs? Que t'ha donat carbaça la Laions?

BENET

Justament ara que es viuda!

GAIETÁ

Sempre esteu am la Laions!

MEDÍ

Ui, que aviat t'enfades!

BENET *(acostant-s'hi)*

Que te'n passa alguna?

GAIETÁ

Encara m'arribareu a amohinar!

BENET

Nosaltres?

Digitized by Google

MEDÍ

Que heu renyit amb aquella?

GAIETÁ

Am qui?

BENET

Am la teva cambrera.

GAIETÁ

Deixeu-me, que no estic de bona lluna avui. Dissimuleu.

BENET

Bé: que vas de plaga o què?

GAIETÁ

No, home, no.

MEDÍ *(rient)*

Prou que's veu que parla formalment! Ah! Quin comediant n'hi ha de tu!

GAIETÁ *(am gran prec)*

Però, deixeu-me sol!

BENET *(rient)*

Mira-te'l, mira-te'l quina cara que fa, més groga!

MEDÍ

Que pot-ser estas ull-pres?

BENET

D'alguna primerenca?

GAIETÁ *(suplicant)*

Calleu, homes, calleu.

Digitized by Google

MEDÍ *(rient)*

Prou li endavinem el mal!

BENET

Quins metges nosaltres!

MEDÍ

Sí, sí, que està enamorat.

BENET *(sempre rient)*

I no sab la casa.

MEDÍ

Sí que la sab! I jo també.

BENET

Apa, Gaietà: treu els teus merits.

GAIETA

Treieu-los vosaltres!

MEDÍ

No estem ull-presos com tu.

BENET

Ni ganes.

GAIETÁ

Perquè no podeu! Perquè ja no teniu agalles!

MEDÍ

Peró no'ns falta humor.

BENET

Ni salut.

MEDÍ

Ni alegria.

Digitized by Google

GAIETÁ

Aneu's-en del meu davant, que sou pitjor que'l mirall, per donar-me pena!

BENET

Vaja, anem, Medí.

MEDÍ *(esclafint-se de riure)*

Que bé que representa la comedia!

BENET *(estirant-lo pel braç)*

Anem, que l'amohinem.

MEDÍ

Vols que t'hi faci de bo amb aquella noia?

GAIETÁ

No us necessito per res!

MEDÍ

Mira que es massa tendre per tu.

GAIETÁ

Però, calleu, si us plau!

MEDÍ

Casa-t, casa-t, que't farem esquellots!

GAIETÁ

No pas vós me'n farieu!

MEDÍ

I ben repicats! I ben aixordadors!

GAIETÁ

No pas vosaltres!

Digitized by Google

MEDÍ

Jo'l primer. I si't casaves amb aquella que tu i jo sabem...

GAIETÁ *(interrompent-lo, irat)*

Quina?

MEDÍ

Aquella tant maca.

GAIETÁ

Calleu!

MEDÍ

Aquella tant jova.

BENET *(rient)*

Ja'm penso qui es.

MEDÍ

Ets massa madur per ella.

GAIETÁ

Més ho sou vós! Més ho sou vosaltres!

BENET

I s'hi enfada!

GAIETÁ

M'hi enrabio!

MEDÍ

Que poca corretja tens! *(No podent-se aguantar el riure.)* Mort m'enterrin si't crec!

BENET

Que feu broma o què?

Digitized by Google

MEDÍ *(rient)*

Sí, home, sí! Que no'l coneixes an en Gaietà? Es el tranquil més tranquil del poble, am tot i estar enamorat.

BENET *(seriosament)*

Els enamorats tristegen.

MEDÍ

No pas ell. No tinguis por que's neuleixi.

GAIETÁ

Aneu's-en de vora meu!

MEDÍ *(formalisant-se)*

Que ho dius de debò?

GAIETÁ

Sí! No us vui veure més!

MEDÍ

Ens treus?

GAIETÁ

No torneu per aquesta casa!

MEDÍ *(anant-se'n)*

Renyits, renyits, doncs!

GAIETÁ

Ben nèt que sí!

BENET

Vaia unes bromes!

MEDÍ *(sofocat)*

Vine, Benet!

Digitized by Google

BENET *(aturdit)*

Que ve a ser això?

MEDÍ

S'ha tornat boig!

BENET

Rematat!

GAIETÁ

Poques-soltes!

(En Medi i en Benet desapareixen, indignats, per la dreta del fons. Seguidament compareix en Ramonet per la primera porta de l'esquerra.)

ESCENA VIII

En Gaietá i en Ramonet

RAMONET *(desde'l mig de l'escena)*

Pare: me'n vaig.

GAIETÁ

(després de mirar-lo am goig i dolor a l'hora)

Aon?

RAMONET

A pendre cafè. Que se us ofereix alguna cosa?

GAIETÁ

No. Vés, vés.

RAMONET *(acostant-s'hi)*

Us trobeu ben bé?

Digitized by Google

GAIETÁ

Sí.

RAMONET

Com que la Laions m'ha dit...

GAIETÁ *(interrompent-lo)*

Deixa-la dir an aquella.

RAMONET

Com que...

GAIETÁ *(també interrompent-lo)*

Vés, home, vés.

RAMONET

Vós mateix, doncs.

GAIETÁ *(cambiant de to)*

Bé: que ja has acabat de dinar?

RAMONET *(sense convicció)*

Jo, sí. I, vós, per què no hi aneu?

GAIETÁ

Perquè no tinc gana avui.

RAMONET

Voleu venir am mi, que... parlarem?

GAIETÁ

De què hem de parlar tu i jo que no poguem fer-ho aquí a casa?

RAMONET *(donant-se)*

Teniu raó.

GAIETÁ

I doncs?

Digitized by Google

RAMONET *(revestint-se de valor)*

Recordeu allò que m'heu dit referent an aquella noia?

GAIETÁ *(fent el desentès)*

Quina noia?

RAMONET

L'Angeleta, home!

GAIETÁ

Ah! Ja. I què?

RAMONET

Que si a vos us semblava bé...

GAIETÁ

A l'ultim t'has decidit?

RAMONET

No vui pensar-m'hi més.

GAIETÁ

M'ho dius de cor?

RAMONET

Sí.

GAIETÁ

Però ja l'estimes?

RAMONET

Molt.

GAIETÁ

Tant aviat, en tant poques hores, li has posat estimació?

RAMONET

Jo crec que temps ha, sinó que no m'ho coneixia, que ja l'estimava.

Digitized by Google

GAIETÁ

Bé: no hi vagis de boig, Ramonet. Pensa-t'hi uns quants dies més. No vui que, per donar-me un gust, te precipitis i facis un disbarat.

RAMONET *(am molta extranyesa)*

Què dieu?

GAIETÁ

Ja t'ho agraeixo, i més de lo que pots imaginar-te, que hagis escoltat els meus precs. Però... digues, digues...

RAMONET *(neguitós)*

Què?

GAIETÁ

En tens plena conciencia de que estàs enamorat i estimes am tot el cor a l'Angeleta?

RAMONET

No 'n dubto gens.

GAIETÁ

Està bé. Ja has reflexiona-t, abans de comprometre-t, si 'l seu caracter s'avindrà amb el teu, i si seras feliç amb ella?

RAMONET

Voleu un caracter millor que'l d'aquella noia?

GAIETÁ

Segons per qui, no.

RAMONET

Per mi tampoc.

Digitized by Google

GAIETÁ

Mira, noi, mira: tu ets jove, i els joves, com que no teniu experiencia, tot ho veieu de color de rosa.

RAMONET *(interrompent-lo, afectat)*

Us excuseu.

GAIETÁ

No, home, no. Però, ja'n sab alguna cosa ella?

RAMONET

Sí.

GAIETÁ *(molt sorprès)*

Com se n'ha enterat de la teva determinació?

RAMONET

Per mi.

GAIETÁ

Quan?

RAMONET

Aquest mitg-dia.

GAIETÁ

De debò!

RAMONET

Sí. Que no esteu content?

GAIETÁ

Que't diré jo?

RAMONET

Me fa molt extrany que'm parleu així!

Digitized by Google

GAIETÁ *(un xic desconcertat)*

Per què?

RAMONET

Abans no m'hi parlaveu. Aquest demati tot ho vèieu clar. No entenc com tant de prompte heu cambiat de criteri.

GAIETÁ

Oh! Veuras, noi: ara la qüestió, per lo que's veu, sembla que va seriament. Una cosa es una bromada meva, una proposició, fins un desitg, si tu vols, i una altra un determini tant ferm com el teu.

RAMONET *(apesarat)*

Jo que'm creia donar-vos una alegria!

GAIETÁ

Ja me la dónes, home, ja me la dónes! Sinó que'm sorprèn que ara, així tant de borsada, me surtis amb això. La veritat, ja no confiava que t'enamoressis mai.

RAMONET

Ni de l'Angeleta?

GAIETÁ

Ni d'ella.

RAMONET *(am molta prudencia)*

Me feu malpensar, pare.

GAIETÁ

Jo? Per què ho dius?

RAMONET *(amb el cap baix)*

Perdoneu.

Digitized by Google

GAIETÁ

Que no està en el meu dret fer-te tota mena de reflexions?

RAMONET

Sí.

GAIETÁ

Que no es el meu dever guiar-te en tot i per tot?

RAMONET

També.

GAIETÁ

I doncs? Per què, per què 't faig malpensar? Explica-t! Parla, home, parla!

RAMONET

Bé: no us enfadeu.

GAIETÁ

Que t'has figurat de mi?

RAMONET

Res de mal.

GAIETÁ *(en un arranc)*

Vols que te la vagi a demanar la teva preferida?

RAMONET *(en un esclat)*

Sí. Aneu!

GAIETÁ

Ja està dit! Però mira que si després te'n penedeixes...

RAMONET

No tingueu por.

Digitized by Google

GAIETÁ *(repensant-se)*

Que no podries esperar-te uns quants dies? Es molt sobtat lo que'm demanes!

RAMONET

Tot això són excuses, us torno a dir.

GAIETÁ *(decidint-se)*

Excuses? Ja ho veuras, doncs. Me'n vaig a trobar an en Perot a casa seva; am quatre paraules li exposo la qüestió, li demano la seva filla, i, si'm dóna 'l sí, després tu mateix t'arregles. Que vingui lo que vulgui.

RAMONET

No us entretingueu, per mi.

GAIETÁ

No vui que m'ho tiris més en cara lo que acabes de dir-me. Jo't faig malpensar? Jo't faig malpensar?

RAMONET

Peró, home...

GAIETÁ

No vui que malpensis de mi! Jo estic disposat a tot per tu! Ets el meu fill! *(Desapareixent, molt emocionat, per l'esquerra del fons.)* Ets el meu fill!

Digitized by Google

ESCENA IX

EN RAMONET, SOL. DESSEGUIDA LA LAIONS.

(En Ramonet va al portal a mirar com son pare's dirigeix camí de casa l'Angeleta, no movent-se del llindar fins que se suposa que ja no 'l veu. Després d'un curt silenci compareix la Laions per la primera porta de l'esquerra.)

LAIONS *(de dins estant, acostant-se)*

Gaietà! Gaietà! *(Aixi que es a l'escena.)* Ai, ai! Ja torna a ser fòra aquell?

RAMONET *(girant-se molt alegroi)*

Sí. Mai dirieu aont es, Laions?

LAIONS

A tirar-se de cap a la via del carril, pot-ser?

RAMONET

No, dòna.

LAIONS

No seria gens extrany. Com que tot avui fa aquells posats de boig!

RAMONET

Es a demanar-me l'Angeleta.

LAIONS

Què dius ara?

RAMONET

Lo que sentiu.

Digitized by Google

LAIONS

Quina alegria li deus haver donat!

RAMONET

Me sembla que no.

LAIONS *(molt extranyada)*

Com?

RAMONET

S'ho ha pres d'una manera tant extranya, que de moment me creia que no hi venia bé.

LAIONS

Fuig, no diguis disbarats!

RAMONET

L'haguessiu sentit, doncs. Que us penseu que li ha costat poc determinar-se? En tot trobava dubtes!

LAIONS

Justament tractant-se de l'Angeleta? I cah, home, cah!

RAMONET

En fi, la qüestió es que tot surti com jo desitjo.

LAIONS

Prou ho tens ben segur.

RAMONET

Qui sab!

LAIONS *(acostant-s'hi falaguera)*

I, digues, digues: què has resolt, avui per demà que't casis?

Digitized by Google

RAMONET

Què he resolt?

LAIONS *(am manyagueria)*

Tu deus voler acomodar-te aviat.

RAMONET

No porto pressa.

LAIONS

D'aquí cosa d'un any?

RAMONET

Me sembla que no trigaré tant.

LAIONS

I no tens pensat res?

RAMONET *(fent el desentès)*

No us entenc.

LAIONS

Que viureu aquí am ton pare, tu i l'Angeleta?

RAMONET

Es lo més natural.

LAIONS

I si 'ls pares d'ella no consenten que la noia 'ls deixi?

RAMONET

Teniu raó.

LAIONS

Es filla unica, la vella no gasta salut...

Digitized by Google

RAMONET

No hi havia pensat.

LAIONS

S'ha d'atinar en tot.

RAMONET

Es clar que no ho voldran.

LAIONS

Com quedaria allavors el teu pare?

RAMONET

Ell no hi deu comptar amb això. Deixar-lo sol, no pot ser.

LAIONS

No, no ho permetis pas.

RAMONET

De cap manera. Veiam si 'l tocaran aquest punt.

LAIONS

No crec que se'n descuidin.

RAMONET

Vaia un conflicte!

LAIONS *(amb intenció)*

I si 'l teu pare també fes un pensament? Si s'acomboiés amb una dòna del seu braç, que fes per ell?

RAMONET

Això si que no m'agradaria!

Digitized by Google

LAIONS

Ai, ai! Per què? Que es cap mal casar-se?

RAMONET

A la seva edat no li aprovo pas.

LAIONS

Fuig! De més vells se'n casen. Ell trobés una bona conveniencia!

RAMONET

Així 's troben les conveniencies!

LAIONS

Per què no? Quantes de ben joves l'arreplegarien.

RAMONET *(somrient)*

Me sembla que tireu l'ham!

LAIONS *(un xic sofocada)*

Jo?

RAMONET

Que'n porten d'intenció les vostres paraules!

LAIONS

Que ets malpensat, noi!

RAMONET

Vaja, no feu la desganada, dòna!

LAIONS

Apa, apa, tu, també!

RAMONET

Es un bon partit el pare.

Digitized by Google

LAIONS

Déu n'hi doret!

RAMONET

Farieu una bona parella.

LAIONS

De pitjors n'hi han.

RAMONET

Quina madrastra més aixerida que tindria!

LAIONS *(rapit)*

I bona. I carinyosa.

RAMONET *(rient)*

De debò?

LAIONS

Tant com una mare. Me pots ben creure, fill meu!

RAMONET *(rient)*

Que aneu depressa!

LAIONS

Es un dir, home!

(Per la dreta del fons compareix en Benet tot desconsolat.)

ESCENA X

ELS MATEIXOS, MÉS EN BENET

BENET *(de la porta estant)*

Ei!

Digitized by Google

RAMONET *(girant-se)*

Hola, Benet.

BENET

Que no hi es aquell?

RAMONET

Es fòra. Que'l volieu veure?

BENET

Sí, per estirar-li un xic les orelles.

RAMONET

I això?

BENET

Que no sabs quina una ens en ha fet?

RAMONET

No. Alguna bromada de les seves, pot-ser?

BENET

Sí, bromada! Vés, pregunta-ho an en Medí, que t'ho dirà! Pobre! Està més afectat!

RAMONET

Que heu renyit?

BENET

Per mi, no; però 'ns ha ofès, ens ha ofès molt avui el teu pare.

RAMONET

Per què?

BENET

Ell s'ho sab. Jo, per la meva part, ja li

Digitized by Google

perdono. Però en Medí s'ho ha pres molt malament. El sentissis com se queixa al casino amb els companys de la nostra edat! Tot-hom se'n fa creus del comportament d'en Gaietà!

LAIONS

Bé, què us ha fet?

BENET

Me creia que'ns pegava!

LAIONS

Veieu, no li busquessiu bronquina!

BENET

Què dius ara!

LAIONS

No li fessiu pagar sempre la festa, que no us queixarieu!

BENET

Les nostres bromes no ofenen.

LAIONS

A vosaltres, es clar que no!

BENET

Vés, dòna, vés!

LAIONS

Fort! Us està molt bé lo que us ha fet en Gaietà! Així m'agrada, que us torni les pilotes a joc!

BENET

Es a dir que l'abones?

Digitized by Google

LAIONS

No caldria sinó!

BENET

Com se coneix... Val més que m'ho calli!

LAIONS

Digueu, home, digueu! No us calleu res! Que us penseu que són masells els altres? Que us creieu que no té sentits el pare d'en Ramonet! Aneu, aneu a burlar-vos dels de casa vostra!

BENET *(an en Ramonet)*

Que no la sents?

RAMONET

Deixeu-ho corre, Benet.

LAIONS

Vós també, tot nyau nyau, i no ho sembla, sou dels més mofetes!

BENET

Jo, pobre de mi? Justament jo, que no m'embolico mai am ningú.

LAIONS

Expliqueu-m'ho!

BENET

Un home de pau com he estat sempre!

LAIONS

I tant!

RAMONET

Tranquiliseu-vos, Benet, tranquiliseu-vos, que tot plegat no serà res.

Digitized by Google

BENET

Jo rai, que soc prou sofert i tot ho soporto am resignació! No més me sab greu per en Medí, que s'ho ha pres com ja us he dit.

RAMONET

Vós mateix, calmeu-lo.

BENET

Diga-li alguna cosa a ton pare; amonesta-l una mica, am prudencia, a veure si li fas reconèixer la culpa.

RAMONET *(somrient)*

Deixeu-ho per mi.

BENET

Gracies, noi, gracies.

(Per la dreta del fons compareix en Medí molt sofocat.)

ESCENA XI

ELS MATEIXOS, MÉS EN MEDÍ

MEDÍ

(de la porta estant, amb indignació)

Benet! Benet!

BENET *(pertorbat)*

Ai! Tu? Aon vas?

MEDÍ

Vine, home!

Digitized by Google

RAMONET

Entreu, Medí.

MEDÍ *(bruscament)*

Gracies.

BENET *(somrient, confós)*

Ja pots entrar, que no hi es aquell.

MEDÍ

Encara goses a posar-hi 'ls peus en aquesta casa? Que no tens sentits?

BENET

Per què m'ho dius?

RAMONET

No us enfadeu, home.

LAIONS

Sí, te'n compte, que no's peguin. Quin parell d'empantànecs!

MEDÍ

Mira l'altra!

LAIONS

Aneu, aneu, amb aquella!

MEDÍ

Més aviat que àm tu!

LAIONS

Am mi no hi podrieu re.

MEDÍ

Ni ganes.

LAIONS

La guineu, quan no les pot haver...

Digitized by Google

MEDÍ

Que't penses que soc com en Gaietà, noia?

LAIONS

Que pagarieu de ser com ell!

MEDÍ

No pas ara! Abans sí que era un xicot que donava gust de parlar-hi, però tu l'has fet malver, l'has trastocat, i avui es tot un altre.

LAIONS

Jo?

MEDÍ

Sí! Tu, tu!

BENET

Vaja, anem, Medí, anem.

MEDÍ

Sí, que valdrà més que me'n vagi; perquè, sinó...

LAIONS *(interrompent-lo)*

Què?

MEDÍ

Ventura que ets dòna!

LAIONS

Teniu sort que sou vell!

MEDÍ *(amb indignació)*

Tu, ets vella!

RAMONET

Deixeu-la dir, home!

Digitized by Google

LAIONS

Que s'han pensat aquests panxa-contentes?

MEDÍ

Això ho seras tu!

LAIONS

Vós!

MEDÍ

Anem, anem, perquè perdria la paciencia!

BENET

Anem. Ja ho arreglarem un altre dia.

MEDÍ

No hem d'arreglar re!

RAMONET

Sí, home, sí.

MEDÍ

No pas per la meva part. *(An en Ramonet.)* Ja li pots dir a ton pare que no hi vui més tractes amb ell.

BENET

Amonesta-l, sabs? Fes-ho de manera que no's pugui ofendre am tu.

LAIONS

No, noi, no: no li diguis res, si'm vols creure.

MEDÍ

Aquesta encara afegiria llenya al foc!

LAIONS

Ben net que sí!

Digitized by Google

MEDÍ

Ets pitjor que'l dimoni!

LAIONS

Jo ho fos com ell!

BENET *(enduent-se'n an en Medi)*

Vaja, adeussiau.

RAMONET

Salut, Benet, am la companyia.

MEDÍ

Salut, noi.

BENET

I dissimula, eh?

RAMONET

Voleu callar!

(En Medi i en Benet desapareixen, discutint, per la dreta del fons.)

ESCENA XII

La Laions i en Ramonet

LAIONS

Poques-soltes!

RAMONET

Vaia un parell de criatures!

(Per l'esquerra del fons compareix en Gaietà, molt traspostat.)

Digitized by Google

ESCENA XIII

ELS MATEIXOS, MÉS EN GAIETÁ

GAIETÁ

Vaja, ja està.

RAMONET *(ansiós)*

Què? Què us han dit, pare? Hi venen bé?

GAIETÁ

Sí. Desseguida'ns hem entès.

LAIONS *(amb alegrois)*

Apa, Ramonet!

GAIETÁ

Estas content, ara?

RAMONET

Molt! I, vós, que no ho esteu?

GAIETÁ

També. Després diras que ton pare no t'estima!

RAMONET

No ho he dit mai! *(Acostant-s'hi.)* Què teniu? Vós esteu afectat!

GAIETÁ

Veiam com te portaras d'avui endavant am mi!

RAMONET

Com sempre. Millor i tot.

Digitized by Google

GAIETÁ

Altra feina tindras am la teva promesa. Tot lo dia estaras per ella. I demà que siguis casat...

RAMONET *(somrient)*

Us tiraré a recó, oi?

GAIETÁ *(am tristesa)*

Qui sab!

RAMONET

Això us heu arribat a pensar de mi? Tant poc favor me feu?

LAIONS

Deixa-l dir, Ramonet.

RAMONET

Sembla impossible que parleu d'aquesta manera! Un home tant alegre i tan fort com vós!

GAIETÁ

Començo a fer-me vell, i si tu 'm deixes tinc por de no poder sostenir-me!

RAMONET

Jo sempre us faré de costat.

GAIETÁ

El cor t'enganya.

RAMONET

Us dic que no.

GAIETÁ

Jo 't dic que sí!

Digitized by Google

RAMONET

Per què ho assegureu am tanta fermesa?

GAIETÁ

Jo veig venir-ho tot! Ja 'n tinc experiencia del món!

LAIONS

Vaia, anem a dins, que pendreu alguna cosa.

GAIETÁ

Deixa.

LAIONS

Anem, home, que esteu debil.

GAIETÁ

No vui res. Jo ja he complert!

(Per l'esquerra del fons compareix en Perot tot adalerat, amb el mateix vestit de l'acte anterior.)

ESCENA XIV

ELS MATEIXOS, MÉS EN PEROT

PEROT

Ramonet! Ramonet!

RAMONET *(alegroi)*

Hola, Perot! Què hi ha de nou?

PEROT

Vinc pel teu pare?

Digitized by Google

GAIETÁ *(am tristesa)*

Per mi?

PEROT *(acostant-s'hi)*

Sí. Com te trobes, Gaietà?

GAIETÁ

Com sempre.

PEROT

Doncs a mi 'm sembla que no. Per això he vingut.

GAIETÁ

En què us fixeu?

PEROT

No sé... Ara mateix, quan eres a casa... Vaja, no m'has fet goig, en bona fè.

GAIETÁ

Què heu notat?

PEROT

Parlaves d'una manera... com si no 't poguessis treure les paraules de la boca. I estaves grogot, força grogot.

LAIONS

Pot-ser de la mateixa alegria per...

PEROT *(interrompent-la)*

Oh! Cah!

(Compareix l'Angeleta molt a poc a poc per l'esquerra del fons.)

Digitized by Google

ESCENA ÚLTIMA

ELS MATEIXOS, MÉS L'ANGELETA

ANGELETA

(de la porta estant, no atrevint-se a entrar)
Pare.

PEROT *(girant-se)*
Veritat, noia, que en Gaietà...?

ANGELETA *(entrant, amb el cap baix)*
Sí. Què té?

GAIETÁ
No serà res.

ANGELETA
Feia un posat més trist ara mateix!

RAMONET *(mirant-la fixament)*
Es de tanta satisfacció per tot lo nostre. Ja ho veureu!

PEROT
No li havia vist mai tant empiocat.

ANGELETA
Jo tampoc.

GAIETÁ *(anant-se'n cap al fons)*
Bé: ara que estem entesos...

RAMONET *(interrompent-lo)*
Aont aneu?

Digitized by Google

GAIETÁ

Deixa-m fer, deixa-m fer, noi. Me'n vaig una estona a distreure-m.

RAMONET *(molt extranyat)*

Per què?

GAIETÁ

Per res: misteris.

RAMONET

Misteris?

GAIETÁ

Sí. No sé lo que m'ha passat: he tingut una hora tonta, avui.

RAMONET

Pare: sigueu-me franc. Que pot ser en Perot us ha posat per condició que jo us deixés?

PEROT

No n'hem parlat d'això.

RAMONET

I doncs?

GAIETÁ *(amb emoció)*

No vulguis saber res més. Estima força a l'Angeleta, procura fer-la feliça, i no li donguis cap disgust, no li faltis mai. Si un dia li faltessis, tinga-ho ben present, jo m'en sentiria tant com ella! *(Cull el clavell que en l'acte anterior ha deixat damunt del vetllador.)*

(L'Angeleta, com ferida per les mirades d'en Gaietà, i comprenent la seva lluita interior,

Digitized by Google

fa un sospir mirant enlaire, i després se tapa la cara am les mans, tota avergonyida. En Perot, en Ramonet i la Laions s'encreuen mirades d'inteligencia, fent mostres d'admiració davant de l'actitut d'en Gaietà.)

LAIONS *(am veu concentrada)*

I ara!

PEROT *(molt sorprès)*

Filla!

ANGELETA

(apoiant el cap en el pit d'en Perot)

Pare!

RAMONET *(com aturdit)*

Què passa?

GAIETÁ *(amb emoció)*

Vaja, d'aqui després.

RAMONET *(deturant-lo)*

No! No vui que us en aneu!

GAIETÁ *(am gran prec)*

Aparta-t, home! Vaig a esbargir-me. Ja tornarè més tard.

PEROT

Detura-l, Ramonet.

GAIETÁ

No, fill meu, no!

LAIONS *(am veu ofegada)*

Gaietà: no us mogueu de casa!

Digitized by Google

GAIETÁ

(anant-se'n avergonyit, cap al fons)

Deixeu-me estar sol.

ANGELETA *(plorant dolçament)*

Oh! Quina vergonya!

RAMONET

Aon aneu?

GAIETÁ

(desapareixent per la dreta del fons)

A distreure-m!

RAMONET *(am sentiment)*

Pobre pare!

TELÓ RAPIT

Digitized by Google

Musica de la cançó

que en el primer acte canta la Laions

Moderat i alegre

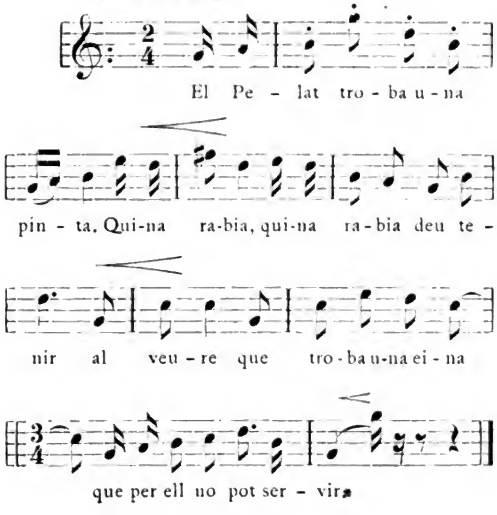

Digitized by Google

Digitized by Google

OBRES DE L'AUTOR

L'Escorsó, drama en 3 actes. 2 ptes.
Fructidor, drama en 4 actes. 2 ptes.
Foc-follet, drama en 4 actes. 2 ptes.
La Resclosa (agotada), drama en 3 actes.
Lladres, drama en 1 acte. 1 50 ptes.
La Mare Eterna (agotada), drama en 3 actes.
El Cor del Poble (agotada), drama en 3 actes.
La Reina del Cor, comedia en 1 acte. 1 pta.
La Reina del Cor, opereta en 1 acte. 1 pta.
Els Vells (a punt d'agotar-se), drama en 3 actes. 2'50 ptes.
La Formiga, monoleg. 0'50 ptes.
Joventut (1.ª part de la trilogia *Els primers freds*) (a punt d'agotar-se), drama en 1 acte. 1 pta.
Flor Tardana, La Festa dels Aucells, quadrets de costums en 1 acte. 0'50 ptes.
Girassol, comedia en 3 actes. 2 ptes.
Ofrenes, poesies. 2 ptes.

EN PREMSA

Les Garces, drama en 3 actes.
Via-Crucis, drama en 3 actes.
Soleiades, poesies.

Digitized by Google

Digitized by Google

LES GARCES

Digitized by Google

IGNASI IGLESIAS

LES GARCES

COMEDIA EN TRES ACTES

BARCELONA
Tip. «L'Avenç», Ronda de l'Universitat, 20
1906

Digitized by Google

Ningú podrà representar, traduir ni reimprimir aquesta obra sense permís de l'autor.

La *Sociedad de Autores dramáticos y líricos españoles* es l'encarregada de cobrar els drets de representació.

Queda fet el deposit que marca la llei.

Digitized by Google

PERSONATGES

TRESONA	55	anys
LLUISA	23	»
FLORENTINA	50	»
MALENA	30	»
QUIMA	40	»
PELEGRÍ	60	»
DRAGÓ	40	»
ANDREU	25	»
BERNAT	55	»
DESCONEGUT	30	»
VICENTET	20	»
SENYOR MATIES	50	»
JANOT	65	»
GERONI	60	»
DIONÍS	40	»
FELIP	35	»
BORNI	30	»
RAMON	35	»

Homes, dònes i nois del poble.

L'acció, en una vileta no molt distant de Barcelona.

Epoca present.

Dreta i esquerra, les de l'actor.

Digitized by Google

Aquesta obra va esser representada per primera vegada en el Teatre Català, Romea, la nit del 25 de Novembre de 1905, amb el repartiment que segueix: *Tresona,* D.ª Adela Clemente; *Lluisa,* D.ª Carme Jarque; *Florentina,* D.ª Antonia Baró; *Malena,* D.ª Pilar Forest; *Quima,* D.ª Montserrat Faura; *Pelegri,* D. Jaume Borràs; *Dragó,* D. Joaquim Vinyas; *Andreu,* D. August Barbosa; *Bernat,* D. Vicens Daroqui; *Desconegut,* D. Modest Santolaria; *Vicentet,* D. Agustí Morató; *Senyor Maties,* D. Jaume Capdevila; *Janot,* D. Miquel Sirvent; *Geroni,* D. Jaume Virgili; *Dionis,* D. Josep Aragonès; *Felip,* D. Agustí Antiga; *Borni,* D. J. Capdevila Guerra; *Ramon,* D. Ferran Capdevila.

Director artistic: D. Jaume Borràs.

Digitized by Google

ACTE PRIMER

Interior d'una barberia, am les parets campides de blau cobalt un xic rebaixat, fris i cenefa de flors de tons vius. A la dreta del fons, un portal am ventalles, per les quals se veu el carrer, i am porta de dos batents, que's tanca per la part de dins. A ran de la paret del fons, fins a tocar la paret de l'esquerra, un tocador d'afaitar, am tres sillons de caoba un xic vells i tres miralls, en els quals hi ha pintat am blanc, i am xifra ben visible, el número 10.541. Entre'l portal i el tocador, un banc de fusta, senzill. A l'esquerra, dugues portes: la de primer terme dóna a un requartet de la barberia; la de segon terme, al menjador. Entre aquestes dugues obertures hi ha la pica de l'aigua, feta de rajola de Valencia blanca, piquellejada de floretes blaves i vermelles, i am les corresponentes bacines. Al costat, un armariet am vidrieres pera posar-hi 'ls plecs. A la dreta, arrambada a la paret del

Digitized by Google

fons, una escala d'obra, que dóna a un extrem dels dormitoris de la casa. Al mateix costat, un tocador igual que'l del fons, am tots els utensilis propis d'una barberia, i un silló. En els montants dels miralls, llums de gas o d'electricitat, un xic historiats. Per les parets, un calendari que senyali'l dia 23 de Desembre, un rellotge i alguns quadros am cromos de mal gust. Per damunt dels bancs, uns quants periodics i programes de teatre. Penjant del sostre, una gabia amb un canari. Es a mitja tarda.

ESCENA I

LA TRESONA, SOLA
DESSEGUIDA EN BERNAT

TRESONA

(sortint per l'escala de la dreta amb un cove ple de draps i plecs de la barberia, nèts de bugada)

Ai, Senyor!

BERNAT

(entrant per la dreta del fons)

Salut, Tresona.

TRESONA

(acabant de baixar l'escala)

Hola, Bernat.

BERNAT

Que no hi es en Pelegrí?

Digitized by Google

TRESONA

No: es fòra; es a la rectoria.

BERNAT

Que ha anat a afaitar el clero?

TRESONA

Sí: el senyor rector i el senyor vicari.

BERNAT

Veiam si, de passada que'ls afaita, me'ls sab treure la llana del clatell.

TRESONA *(deixant el cove a terra)*

Prou el duen ben esquilat! Quin parell n'hi ha de mossèn Pere i mossèn Salvi!

BERNAT

Bé: que't sembla si pot trigar gaire a tornar, el teu home?

TRESONA

Que vols que t'arregli?

BERNAT

Per això he vingut.

TRESONA

Que no pots esperar-te fins demà, que es vigilia de Nadal?

BERNAT

No. No estic per donar res als fadrins.

TRESONA

Es una costum. *(Mentrestant desa'ls draps i els plecs a l'armari.)*

Digitized by Google

BERNAT

Es una rutina i una explotació. I a mi que no m'hi vinguin amb aquestes velluries! Per què n'hem de donar els parroquians de propina als fadrins? *(Ironicament.)* Per què us fan el favor de servir-nos? Jo ho entenc al revés, doncs. Són ells, en prova d'agrahiment perquè 'ls fem guanyar la vida, que haurien d'obsequiar-nos amb una finesa a nosaltres.

TRESONA

La diada s'ho porta.

BERNAT *(amb ironia)*

Sí, la diada.

TRESONA

Els guanys són tant poquets que no arriben. I, es clar, els pobres, espigolant d'aquí, espigolant d'allà...

BERNAT *(interrompent-la)*

Que's queixin, que cridin que 'ls apugin la soldada! I, sinó, que pleguin en sec.

TRESONA *(somrient)*

Ui! Que ho faries fort! Ventura que a hores d'ara, tots plegats, ja devem ser rics.

BERNAT *(mirant-la extranyat)*

Rics?

TRESONA *(somrient)*

Sí. De segur que hem tret la *grossa*.

Digitized by Google

BERNAT

(amb incredulitat, atinant-hi)

Ah! Ja!

TRESONA

(signant el mirall del mig)

Mira, mira quin cap-i-cua tenim més maco!

BERNAT

Que me'n feu de llastima, per no dir una altra cosa!

TRESONA

Prou te'ls hauras d'espinyar!

BERNAT

Jo? Ja sabs que mai m'han fet goig els diners.

TRESONA

Ja te'n penediras, ja, de no haver volgut posar en el nostre número!

BERNAT

No hi crec jo en rifes. No tiro per ric.

TRESONA

Jo si, doncs. Una sabés el camí!

BERNAT *(amb ironia)*

Vols que te l'ensenyi?

TRESONA

Tant savi ets, i vas a peu?

(Per la dreta del fons compareix el Dragó, l'enterra-morts del poble. Es un home escardalenc, amb els ulls petits i fondos d'expressió idiota. Va am tapaboques.)

Digitized by Google

ESCENA II

ELS MATEIXOS, MÉS EL DRAGÓ

DRAGÓ *(entrant)*

Déu hi siga.

BERNAT

Hola, enterra-morts.

TRESONA *(sobressaltada)*

Ai, mare!

DRAGÓ *(a la Tresona)*

Que no hi es el vostre home?

TRESONA

No: es a la rectoria.

DRAGÓ

A encarregar algun enterrament?

TRESONA *(amb esgarrifança)*

No: a afaitar...

DRAGÓ *(interrompent-la)*

Ah! Així, res.

TRESONA

Que volieu servir-vos?

DRAGÓ *(tocant-se la barba)*

Sí. Me sembla que ja'm toca.

Digitized by Google

BERNAT

Haureu de demanar tanda, perquè jo soc primer.

DRAGÓ

Bé, home.

BERNAT

Que'n sou parroquià d'aquesta barberia?

DRAGÓ

Per què m'ho preguntеu?

BERNAT

Perquè no us hi havia vist mai.

DRAGÓ

Fa poc que hi vinc: fa cosa d'unes tres setmanes. Abans m'afaitava jo mateix; però, d'ençà que'm faig vell, el pols me tremola, i no estic per bromes, que un hom també estima la vida, sabeu?

BERNAT *(mirant-lo fixament)*

Us deveu dur la navaja, veritat?

DRAGÓ *(no comprenent-lo)*

La navaja?

(La Tresona segueix endreçant la roba a l'armari.)

BERNAT

Sí, home: la que teniu a casa vostra.

DRAGÓ

Per què me l'haig de dur? Que us faria repugnancia que després de mi us afaitessin a vós am la mateixa?

Digitized by Google

TRESONA *(alçant la veu)*

Que no les escalda en Pelegrí les navajes, un cop han servit?

BERNAT

Qui't diu lo contrari?

DRAGÓ

Perquè faig d'enterra-morts? Que us penseu que no soc com les altres persones?

TRESONA

Deixeu-lo dir, Dragó, an aquest. Està enquimerat perquè no té part a la rifa.

DRAGÓ *(rapil i en to viu)*

Jo sí que hi tinc.

BERNAT

Vós, també? Aixi sí que no treureu. I, si treieu, pitjor per vosaltres: de l'alegria, de cap al sot desseguida.

DRAGÓ *(tot ell enriallat)*

No pas jo, que'n fugiria del sot!

BERNAT

Vós?

DRAGÓ *(am fruició ferestega)*

Si treia la primera me n'anava a viure a la montanya més alta d'aquests vols. M'hi faria una casa tota vermella de fòra, ben vermella, que quan el sol hi toqués, vista de lluny, fes l'efecte d'una gran brasa de foc! Es una idea que ja'm ve de jove.

Digitized by Google

BERNAT

Sembla mentida que vós també ambicioneu tenir diners.

DRAGÓ

Oh! Fill, se necessiten per viure.

BERNAT

Sembla que no pugui ser que us agradi'l viure.

DRAGÓ

Ai, ai! Per què no?

BERNAT

No s'encomanen les ganes de morir, vivint, com vós, tant aprop dels morts?

TRESONA *(un xic esferehida)*

Ai! No parleu d'aquestes coses! Parleu de la rifa, que alegra.

BERNAT

Si fa o no fa...

DRAGÓ

(acostant-se a la Tresona, somrient)

Sí que es una conversa alegradora això de la rifa! Qui sab si en aquestes hores la sort ja ha pensat en nosaltres!

TRESONA *(am curiositat)*

No heu tingut cap somni extrany aquestes nits darreres?

DRAGÓ *(ingenuament)*

No. No somnio mai jo.

Digitized by Google

BERNAT

Vaia uns enraonaments!

TRESONA

Cada hu enraona de lo que més li agrada.

DRAGÓ

Es clar que sí!

TRESONA

No us diu el cor si treurem?

DRAGÓ *(també ingenuament)*

No'm diu res a mi.

TRESONA

Però us agradaria, oi, que treguessim?

DRAGÓ *(en un esclat de joia)*

Ja ho crec! Per fer-me la casa vermella.

TRESONA *(fent una rialleta)*

Que sou parent del dimoni?

BERNAT

De la mort es parent.

(Per l'esquerra del fons compareix en Pelegrí, molt alegroi, am les eines de l'ofici, embolicades amb un drap, a la mà.)

ESCENA III

ELS MATEIXOS, MÉS EN PELEGRÍ

PELEGRÍ

Salut i feina!

Digitized by Google

BERNAT

Hola, Pelegrí. Que tal? Ja has pelat al clero?

PELEGRÍ

(posant les eines en el calaix del mig)

Sí, noi.

BERNAT

El rector i el vicari?

PELEGRÍ

Els he deixat una cara nèta i lluenta com una poma camosina.

DRAGÓ *(somrient)*

Vós sou un barber que treu anys del damunt.

PELEGRÍ

Am la finor de la meva navaja, una untureta a les celles, una pomadeta als cabells, i quatre tocs d'estisores ben donats, en Pelegrí d'un vell ne fa un jove, d'un lleig un galan moço, i qui vulgui donar res per l'escolà que ho dongui, i, sinó, tant amics com sempre.

DRAGÓ *(somrient)*

Mereixerieu ser ric.

PELEGRÍ

Prou que'n soc!

DRAGÓ *(solicit)*

Que hem tret, pot-ser?

PELEGRÍ

El què, la rifa?

Digitized by Google

DRAGÓ

Sí.

PELEGRÍ

Que sé jo! Ni tampoc hi penso.

TRESONA

No us despacienteu, que aviat ho sabrem.

PELEGRÍ

Com?

TRESONA

Pel noi, que està a punt d'arribar de Barcelona.

PELEGRÍ

Que portarà la d'allòs?

TRESONA

Sí. No vols dir la llista amb els primers premis?

PELEGRÍ

Ja li deus haver encomanada.

TRESONA

Vaia!

PELEGRÍ

Veiam si, pensant en la llista, se distreurà de dur-me les navajes.

BERNAT

Bé, Pelegrí: que pots servir-me?

PELEGRÍ

Ara vols afaitar-te?

Digitized by Google

BERNAT

Tant me fa avui com un altre dia: la qüestió es anar curiós.

PELEGRÍ *(an el Dragó)*

I, vós, que també voleu que us afaiti?

DRAGÓ

Un cop hagueu enllestit an en Bernat.

PELEGRÍ

Apa: a qui toca?

BERNAT

A mi. Que no ho sents?

PELEGRÍ

Som-hi, doncs.

BERNAT

Am quina navaja m'afaitaras?

PELEGRÍ

(traient del calaix del mig la que ha dut fa poc)

Amb aquesta.

BERNAT

Que no'n tens cap més?

PELEGRÍ

No pas ara. Les altres les tinc a buidar a Barcelona.

BERNAT

Pren-ne una dels mitgers.

PELEGRÍ

Són tancades.

Digitized by Google

BERNAT

Doncs, sent aixís, no m'afaito. Ja tornaré una altra hora.

PELEGRÍ

Seu, home, seu. Seu aquí.

BERNAT

Aquí, davant d'aquest número tant escandalós?

PELEGRÍ *(rient)*

No'n diguis mal, que'ns durà la sort.

BERNAT *(anant-se'n)*

Vaja, salut.

PELEGRÍ

Escolta: hi vols tenir cinc rals?

BERNAT *(sorrut)*

No!

PELEGRÍ

Encara hi ets a temps.

BERNAT

No tiro per ric, com vosaltres. Vaja, salut, am la companyia!

PELEGRÍ *(rient)*

Endavant, esvalota-pobles!

Digitized by Google

ESCENA IV

ELS MATEIXOS, MENYS EN BERNAT

PELEGRÍ

Que es extrany aquest xicot!

TRESONA

I mal-agradós, per afegidura.

PELEGRÍ

Vès ara per què no ha volgut que l'afaités!

DRAGÓ

Té repugnancia.

PELEGRÍ

Ah! Ja! Que es delicat, el noi!
(Se senten les campanes de la parroquia que toquen a morts.)

TRESONA *(an el Dragó)*

Sentiu?

DRAGÓ *(molt extranyat)*

Qui deu haver mort?

PELEGRÍ

No ho sé pas.

DRAGÓ

No heu sentit pas si'l senyor rector parlava d'algun enterrament?

PELEGRÍ

No.

Digitized by Google

DRAGÓ

(més extranyat que de primer i disposant-se a anar-se'n)

Ai, ai! Que no m'hagi distret.

PELEGRÍ

Que us en aneu, Dragó?

DRAGÓ

Sí. Ja tornaré. Es què, am la deria de baixar al poble, un hom devegades se descompta. Vaja, que us hi conserveu.

TRESONA

Estigueu bo.

PELEGRÍ

Salut, enterra-morts.

DRAGÓ

Si no tornés cap dia d'aquestes festes, que les passeu felices.

TRESONA

Gracies. Igualment.

DRAGÓ *(anant-se'n)*

Deixa-m arribar fins a cal oferter. Adeussiau.

PELEGRÍ

Endavant.

(El Dragó desapareix per l'esquerra del fons.)

Digitized by Google

ESCENA V

LA TRESONA I EN PELEGRÍ

PELEGRÍ

Vet-aquí que, de dos, m'he quedat sense cap.

TRESONA

Ja tornaran, si volen.

PELEGRÍ

Com els sembli.

TRESONA

Tens els plecs de la setmana a l'armari.

PELEGRÍ

Està bé.

(L'escena va enfosquint-se.)

TRESONA *(agafant el cove)*

Deixa-m endreçar aquest cove allà dins. No't mouras pas?

PELEGRÍ

No. Ja t'avisaria...

TRESONA *(sospirant)*

Ai, Senyor!

(Desapareix, enduent-se'n el cove, per la segona porta de l'esquerra.)

Digitized by Google

ESCENA VI

EN PELEGRÍ, SOL.
DESSEGUIDA'L DESCONEGUT

(En Pelegrí taral·leja una cançó popular fins que apareix el Desconegut. Aquest es un jove alt, de cara famelica, que's veu que està malalt. Vesteix pobrement. L'escena va enfosquint-se. Al carrer hi ha més llum que a la botiga, una llum vermella, de sol d'hivern morent.)

DESCONEGUT

(desde'l peu de la porta, am veu prima i apagada)

Salut, barber.

PELEGRÍ *(mirant-lo extranyat)*

Hola.

DESCONEGUT

(sense moure-s del mateix lloc)

Vós no'm deveu conèixer, es clar.

PELEGRÍ

No't tinc present.

DESCONEGUT

Doncs jo us conec molt a vós. S'entén, de nom.

PELEGRÍ *(am naturalitat)*

I bé: què vols, noi? Qui ets?

Digitized by Google

DESCONEGUT

Qui soc? Ningú: un pobre.

PELEGRÍ *(també am naturalitat)*

Què vols? Digues.

DESCONEGUT

Que no'm farieu el favor de deixar-me...

PELEGRÍ

(interrompent-lo, un xic sorrut)

Sí, per favors estic!

DESCONEGUT

...de deixar-me sis pessetes que'm fan falta?

PELEGRÍ *(després d'un curt silenci)*

I am quin dret me les demanes?

DESCONEGUT

Les necessito.

PELEGRÍ

(mirant-lo de dalt a baix)

I per què vens a trobar-me a mi?

DESCONEGUT *(ingenuament)*

Perquè sou un bon home.

PELEGRÍ

(també després d'un curt silenci)

Com ho sabs?

DESCONEGUT

Ho diuen.

Digitized by Google

PELEGRÍ *(am tendresa)*

No tens cap amic o conegut que també sigui bon home?

DESCONEGUT

Pot-ser no.

PELEGRÍ *(sincerament)*

Si que ets desgraciat!

DESCONEGUT

Molt ho soc. Més de lo que us podeu imaginar.

PELEGRÍ *(interessant-se)*

No deus ser pas del poble?

DESCONEGUT

No. Treballo a la pedrera.

PELEGRÍ

Ah! Ja. *(Curt silenci.)* Que has acabat la feina?

DESCONEGUT

No. Es a dir, sí, perquè no puc treballar.

PELEGRÍ *(am sentiment)*

I això?

DESCONEGUT

Estic malalt.

PELEGRÍ

(compadint-se'n, en veu baixa)

Que estas malalt, noi?

DESCONEGUT

Sí.

Digitized by Google

PELEGRÍ *(am pietat)*

De debò?

DESCONEGUT

Que'n dubteu?

PELEGRÍ

No. Digues, digues.

(La resplendor del sol morent, a mida que ha anat minvant, s'ha fet d'un to moradenc. L'escena, que es gairebé fosca del tot, sols s'ilumina am l'escassa llum de l'exterior, que atravessa pels vidres de les ventalles. Les figures d'en Pelegri i el Desconegut destaquen per negre, envolquellades de misteri, en la penombra.)

DESCONEGUT

Deixeu-me lo que us he demanat.

PELEGRÍ *(am dolor)*

Però, per qui m'has pres?

DESCONEGUT

Per un home de bons sentiments.

PELEGRÍ

Oh! Es que jo, ben mirat, soc tant pobre com tu.

DESCONEGUT

Vós podeu treballar.

PELEGRÍ *(esponjant-se-li'l cor)*

Mira, noi, que jo no't conec de re...

DESCONEGUT

Qué hi fa? No veieu que us necessito?

Digitized by Google

PELEGRÍ

(després d'un gran esforç, en veu baixa, no gosant-ho dir)

No puc servir-te... Creu-me... No tinc cap diner... Soc tant pobre com tu... Ja t'ho he dit...

DESCONEGUT

Vós teniu salut.

PELEGRÍ

Però'm falten diners. I, encara que no me'n faltin, els pocs que tinc a casa són per les necessitats de la meva familia. Vés a trobar a un altre.

DESCONEGUT

Tant bo que diuen que sou!

PELEGRÍ

Que'n dubtes, pot-ser?

DESCONEGUT

(anant-se'n brandant el cap)

Que sé jo!

PELEGRÍ *(dolçament menaçador)*

Es que si'n dubtaves...

DESCONEGUT *(obrint les ventalles)*

Vaja, salut, barber.

PELEGRÍ

(aixi que'l Desconegut es al carrer, en un arranc de generositat)

Noi! Noi! Vine.

Digitized by Google

DESCONEGUT
(traient el cap per les ventalles)
Què voleu?

PELEGRÍ *(en veu baixa)*
Entra.

DESCONEGUT *(entrant)*
Digueu.

PELEGRÍ
(també en veu baixa, escurant-se les butxaques de l'ermilla)
Té, té, pren això. *(Li dóna les sis pessetes.)* I vés-te'n.

DESCONEGUT *(emocionat)*
Gracies, gracies.

PELEGRÍ
(sempre en veu baixa, mirant, neguitós, cap a la segona porta de l'esquerra)
Apa, cuita, vés-te'n.

DESCONEGUT
Ja us els tornaré així que treballi.

PELEGRÍ *(més neguitós que de primer)*
Vaja, vés-te'n.

DESCONEGUT
(anant-se'n per la dreta del fons)
Sou un bon home.

PELEGRÍ *(amb emoció)*
No ho sé lo que soc.
(Encén un parell de llums de la barberia.

Digitized by Google

Al carrer gairebé es fosc del tot. En aquest moment compareix la Tresona, molt decidida, per la segona porta de l'esquerra.)

ESCENA VII

La Tresona i en Pelegrí

TRESONA *(amb vivacitat)*

Què volia aquell?

PELEGRÍ *(fent el desentès)*

Qui?

TRESONA

Aquell minyó que se n'acaba d'anar.

PELEGRÍ

Res. Me preguntava...

TRESONA *(interrompent-lo)*

Ja conec que ha vingut a emmatllevar-te diners.

PELEGRÍ

No, dòna, no.

TRESONA

Jo't dic que sí.

PELEGRÍ

Que ets mal pensada!

TRESONA

Pensa mal i no erraras.

Digitized by Google

PELEGRÍ *(engallardint-se)*

I, bé, sí que li he deixat una friolera.

TRESONA

Però que no tens enteniment? Que't penses que som milionaris?

PELEGRÍ

Jo no penso...

TRESONA *(interrompent-lo)*

Prou que's veu! Ai, Senyor! Puc ben escarraçar-me estalviant com una formiga per arreconar una poma per la set! Sembla que tot-hom ne faci 'l bon Jesús de tu!

PELEGRÍ

No t'enfilis, no t'enfilis!

TRESONA

Puc ben estalviar el segó, si tu escampes la farina!

PELEGRÍ

Ja't duré blat per moldre.

TRESONA

Riu-te'n, si coneixes! Vés-ho fent aixi! Vés donant als altres lo que tantes suades ens costa! Veiam qui'ns ajudarà, si'ns quedem sense re, el dia que no poguem guanyar-nos el nostre pa de cada dia.

PELEGRÍ

No pensis en coses tristes.

TRESONA

Però, qui es aquell minyó?

Digitized by Google

PELEGRÍ

Un pobre malalt.

TRESONA

Que'l coneixes?

PELEGRÍ

No.

TRESONA

I, doncs, per què li has deixat diners?

PELEGRÍ

Perquè'ls necessitava.

TRESONA

I si, podent-te'ls tornar, te'ls estafa?

PELEGRÍ

Més hi perdrà ell que jo, perquè'ls homes s'encontren, i, si algun dia'ns trobem, jo no hauré d'abaixar la vista davant seu, mentres que ell, si té sentits, haurà de fer-ho per mi. I val molt, més de lo que't penses, poder anar per tot amb el cap alt.

TRESONA

Bé: tot això són falornies.

PELEGRÍ

Falornies, falornies! Pobre home! Figura-t tu si deu haver patit abans de decidir-se a venir a trobar-me! Si'n deu haver donat de volts i giravolts el seu cervell, rumiant les paraules per expressar-se i fer la demanda! Això sol, lo que ha d'haver gastat de cor i de vergonya, ja val més que tots els tresors del món.

Digitized by Google

TRESONA

Tot són falornies, te dic.

PELEGRÍ

Falornies, falornies! Tu t'hi trobessis en el cas d'aquell minyó! Vès que m'ha costat fer-lo content? Res: ficar mà a la butxaca... i *pax vobis*.

TRESONA

Sembla que tot ens ho donguin a nosaltres!

PELEGRÍ *(somrient)*

Sí, dòna, sí.

TRESONA *(amb ironia)*

Ja!

PELEGRÍ *(somrient)*

Sabs que penso?

TRESONA

Què?

PELEGRÍ *(sense convicció)*

Que pot-ser designa sort aquest pobre malalt que ha vingut.

TRESONA *(amb ironia)*

I tant!

PELEGRÍ

Creu-me.

TRESONA

Bé, explica-t: quant li has deixat?

PELEGRÍ

Una miseria.

Digitized by Google

TRESONA

Quant? Digues.

PELEGRÍ *(am naturalitat)*

Unes tristes pessetotes.

TRESONA

Gaires?

PELEGRÍ

No més sis.

TRESONA *(indignada)*

Reina santissima! Sis pessetes li has deixat? Però, que vols anar a captar, Pelegrí?

PELEGRÍ

Qui sembra cull, dòna.

TRESONA

Que't creus que'ns els fem els diners? Que no sabs com hem quedat d'ençà que hem hagut de pagar la quinta al noi petit?

PELEGRÍ *(ingenuament)*

Jo lo que puc dir-te es que som els mateixos de sempre. Per la meva part treballo am dalit i alegria, sense comptar mai. A l'hora d'esmorzar, esmorzo; a l'hora de dinar, dino; al vespre, sopo; cada dia trobo la taula parada. No dec res a ningú, no'm falta salut, i, com més va, més m'agrada'l viure. Aquest es el meu programa. Eh? Què m'hi dius?

TRESONA

En tot casa, ben mirat, pot-ser no hi ha una malla.

Digitized by Google

PELEGRÍ

Bé: no'm vinguis am comptes: vina-m am feina.

TRESONA

I, després, dóna lo que guanyis als altres.

PELEGRÍ

Mentres no'ns manqui lo menester...

TRESONA *(interrompent-lo)*

No tens un no per ningú.

PELEGRÍ

Si sempre'm demanen lo mateix! Mai ve qui'm digui: «Pelegrí: doneu-me un troç del vostre cor; doneu-me la sang de les vostres venes». No: tots pidolen diners. I, tenint-ne, aviat està resolt: acluques els ulls i els en dones, si te'n sobren.

TRESONA

Que n'ets de feliç!

PELEGRÍ

Jo? Soc l'home més ric de la terra.

(Compareix en Vicentet per la dreta del fons. Es un xicot de vint anys d'edat, de caracter alegre. Va am vestit de llana negre, bolet tou, també negre, i capa.)

Digitized by Google

ESCENA VIII

ELS MATEIXOS, MÉS EN VICENTET

VICENTET
(cridant, en un esclat d'alegria)
Pare! Mare!

TRESONA *(girant-se esverada)*
Què hi ha? Què passa, Vicentet?

VICENTET *(ennuegant-se)*
La grossa! Hem tret la grossa!

PELEGRÍ *(sorprès)*
La primera?

VICENTET
Sí!

TRESONA *(am sorpresa i alegria)*
De debò?

PELEGRÍ
Que dius ara?

VICENTET
(ensenyant la llista de la loteria, que's treu de la butxaca)
Mireu: aquest paper ho canta!

TRESONA
(volent-li pendre de les mans)
Veiam, Vicentet!

Digitized by Google

VICENTET

(posant-li davant dels ulls)

Llegiu aquí: «Premis majors. Primer premi. Deu mil trescents quaranta hú». *(Senyalant els miralls.)* Repareu: es exacte amb el número dels miralls!

TRESONA

No pot ser tanta sort!

PELEGRÍ

(prenent la llista de les mans d'en Vicentet)

Deixa, que no t'erressis.

VICENTET

Prou se confronten!

TRESONA

(com venint-li un desvaneixement)

Ai! No sé que tinc.

PELEGRÍ *(corrent a auxiliar-la)*

Tresona!

TRESONA

(apoiant-se d'esquena al tocador del fons)

No... no es res. Quina mena d'alegria! *(Gairebé plorant.)* Això es un somni!

PELEGRÍ *(seriosament)*

Sembla que t'ha afectat!

VICENTET *(cridant)*

Ja som rics, mare! Ja s'ha acabat la miseria!

Digitized by Google

TRESONA *(tremolant d'alegria)*

Pelegrí: ves a dalt a buscar els decims, que'ls confrontarem amb aquest paper.

PELEGRÍ

Aquí tens els miralls.

TRESONA

I si us haguessiu errat a l'assentar-hi'l número?

PELEGRÍ

No, dòna, no.

TRESONA

El cor m'ho deia que aquest any treuriem!

VICENTET

A mi també.

TRESONA

Que no estas content, Pelegrí?

PELEGRÍ *(am naturalitat)*

Per què no?

VICENTET

Jo no sé lo que'm faig d'alegria! *(En un esclat d'entusiasme)*. Mare: em vui casar!

TRESONA

Bé, no t'engresquis!

VICENTET

Ara rai que podré mantenir la dòna!

TRESONA *(an en Pelegrí)*

Quant ens toca a nosaltres?

Digitized by Google

PELEGRÍ

Un dineral.

TRESONA

Ai! Abans de veure-l, els ulls ja'm fan pampellugues.

PELEGRÍ

No ho esperava pas...

VICENTET *(interrompent-lo)*

Jo sí!

TRESONA

Digues: quant ens toca? Quants mils duros?

PELEGRÍ

No ho tinc comptat encara.

VICENTET

Una carretada ens en toquen!

TRESONA

Quants talons vas quedar-te per nosaltres?

PELEGRÍ

No ho sé fixament. Un de cinc pessetes, me sembla.

TRESONA *(indignada)*

No més un? No més un?

PELEGRÍ

Ja n'hi ha prou.

TRESONA

Per què no te'n quedaves més?

Digitized by Google

PELEGRÍ

Vaig tenir tants compromisos...

TRESONA

Sempre seras el mateix: una vegada que la sort ve a raure a casa, amb una mica més li tanquem les portes.

PELEGRÍ

Bé, no siguis tant ambiciosa.

VICENTET

Me'n vaig a esbombar-ho pel poble.

PELEGRÍ

Que encara no ho sab ningú?

VICENTET

No. Vosaltres heu sigut els primers.

TRESONA *(rient)*

Vine, tabalot!

VICENTET

(deixant un paquet am navajes i la capa)

Me'n vaig! Me'n vaig!

TRESONA

Vine.

PELEGRÍ

Prou que ho sabran, home!

VICENTET

(anant-se'n corrents i cridant, per la dreta del fons)

Visca la rifa! Visca'l número 10.341!

Digitized by Google

PELEGRÍ

Vicentet!

VICENTET

Ja torno desseguida. Visca la rifa de Nadal!

ESCENA IX

LA TRESONA I EN PELEGRÍ

TRESONA *(plorant d'alegria)*

Pelegrí! Pelegrí!

PELEGRÍ *(també content)*

Quina alegria rebran els meus parroquians!

TRESONA

Ja cal que te'n donguin les gracies.

PELEGRÍ

N'hi han que'ls haurà vingut molt bé.

TRESONA

Pobres! Ai! Jo no m'ho sé acabar! Quina quimera que tindrà en Bernat!

PELEGRÍ

Fort! Perquè no hi posava!

TRESONA

Bé vas pregar-lo prou!

PELEGRÍ

Massa i tot!

Digitized by Google

TRESONA

Ai! La seva dòna quan ho sapiga!

PELEGRÍ

Oh, sí! Vaia una la Florentina!

TRESONA

Es capaça d'esgardissar-lo!

(Per la dreta del fons compareixen la Lluisa i l'Andreu, am la roba del treball, ella amb els cabells piquellejats de borrallons de coló, ell am vestit blau, gorra de seda negra am visera de xarol i sabates de vedellet.)

ESCENA X

LA TRESONA, EN PELEGRÍ, LA LLUISA I L'ANDREU

LLUISA

(entrant corrent i picant de mans)

Què diu, què diu en Vicentet?

TRESONA

(plorant d'alegria i també picant de mans)

Lluisa!

ANDREU

Que es veritat?

TRESONA

Sí, sí, fill meu.

LLUISA

No'ns enganyeu?

Digitized by Google

PELEGRÍ

No, noia, no.

LLUISA

Que no ho sents, Andreu?

ANDREU

(un xic amohinat, fingint alegria)

Sí.

PELEGRÍ

Com es que heu plegat tant dejorn avui?

ANDREU

Hi ha hagut una averia a la màquina.

LLUISA

Ara rai!

PELEGRÍ

No cridis a gloria, encara.

TRESONA

Per què no? Sí, filla, sí!

PELEGRÍ

Us dic que no crideu a gloria. Feu com els pagesos amb el blat, i no digueu diners al sac...

TRESONA

(interrompent-lo i fent festes a la Lluisa)

Deixa-l dir, Lluisa, an aquest.

LLUISA *(tornant-li les festes)*

Saltem i ballem tots a l'hora! *(Volent-li fer donar un giravolt.)* Apa, celebrem-ho!

TRESONA *(rient)*

Està, que'm faras caure!

Digitized by Google

LLUISA

Que rigui tot-hom!

ANDREU

I si després resulta que no hem tret?

PELEGRÍ *(mig convençut)*

Tant-de-bò!

TRESONA *(rient)*

Què dius, ara?

ANDREU

Devegades s'equivoquen.

TRESONA

No pas aquesta.

LLUISA

Com se sab que hem tret?

TRESONA

En Vicentet ha portat una llista de la loteria.

LLUISA

Ah! Sent aixís...

TRESONA

No tinguis por!

LLUISA

Hi era 'l nostre número?

TRESONA

Vaia si hi era!

LLUISA

Ja ho heu mirat bé?

Digitized by Google

PELEGRÍ

Estiga-n ben certa.

ANDREU

Devegades n'hi posen un altre qualsevol, i després, quan venen les llistes oficials, tot són desenganys i enrabiades.

TRESONA

Pobres d'ells que'ns el cambiessin!

ANDREU *(somrient)*

Que m'agradaria!

PELEGRÍ

I a mi!

TRESONA

Vaia, no digueu aquestes coses.

PELEGRÍ

De segur que del disgust...

TRESONA *(interrompent-lo)*

Prou me feriria!

ANDREU

Que us agraden els quartets!

TRESONA

I a tu no, oi?

ANDREU

No tant com us penseu.

PELEGRÍ

A mi, gens.

TRESONA

No hi ha re tant bonic al món.

Digitized by Google

PELEGRÍ

Ni tant dolent tampoc.

LLUISA

Ui, quin mal humor us ha fet venir la rifa!

TRESONA

Deixa-ls estar, Lluisa, deixa-ls estar an aquests, que fan broma.

LLUISA

Ja ho saben els parroquians?

PELEGRÍ

Ara es a esbombar-ho en Vicentet.

LLUISA

Quin cop que rebran!

TRESONA

Oh! Sí!

ANDREU

Veiam si an algú li costarà la pell!

TRESONA

Es que sí que reprenen aquesta mena de noticies!

ANDREU

I molt més als interessats.

TRESONA

Però, perxò, que'n vinguin de disgustos aixi!

PELEGRÍ

La mar, quant més té, més brama.

Digitized by Google

TRESONA *(amb ironia)*

Si encara no hem cobrat, segons tu!

PELEGRÍ

Ben nèt que no!

TRESONA

Per lo que trigarem a cobrar!

PELEGRÍ

Qui sab!

LLUISA *(anant-se'n)*

Ai! Quina alegria que tinc!

TRESONA

Aon vas?

LLUISA

A cambiar-me la roba. Vui començar a fer de rica!

(Desapareix, rient, per la segona porta de l'esquerra.)

TRESONA *(somrient)*

Que està contenta!

ESCENA XI

ELS MATEIXOS, MENYS LA LLUISA

ANDREU *(després d'un curt silenci)*

I, bé, pare: que hi tenim molt nosaltres en aquesta rifa?

Digitized by Google

PELEGRÍ

Tots plegats vols dir? Tots els de casa?

ANDREU

I la Lluisa i jo.

PELEGRÍ

De lo vostre i lo nostre n'hem fet un sol feix.

TRESONA

No més hi hem posat cinc pessetes.

ANDREU

No més cinc? I la meva apuntació?

PELEGRÍ

Es la nostra mateixa.

ANDREU

Es a dir que no n'hi ha una altra per mi i la Lluisa?

PELEGRÍ

Tot es hu.

TRESONA *(volent suavisar aspreses)*

Es clar que sí! Tot lo de casa es de tots.

PELEGRÍ

No comprens?

ANDREU

Sí; però...

PELEGRÍ

Vaig tenir tants compromisos... Que no ho sabs de cada any? Tot-hom hi va voler ser...

Digitized by Google

ANDREU

Sí, ja me'n faig càrrec. Sinó que jo'm creia que vós me guardaveu un taló apart...

PELEGRÍ *(am pena)*

Noi, no sé què dir-te.

ANDREU *(am respecte)*

Però, per què no m'avisaveu am temps? Vès ara si no se m'acut preguntar-vos res...

TRESONA

No siguis tant desconfiat, home.

ANDREU

No ho dic pas per mi.

TRESONA

Per qui, doncs?

ANDREU

(anant-se'n per l'escala de la dreta)

Bé, vaja: no'n parlem més.

TRESONA

Explica-t, noi gran.

ANDREU

Deixem-ho anar, mare.

PELEGRÍ *(imperiós)*

Parla, si vols!

ANDREU

No us enfadeu, home.

PELEGRÍ

Que desconfies de nosaltres?

Digitized by Google

ANDREU *(am convicció)*

No.

PELEGRÍ

Es que si de cas desconfies, diga-ho, i et cedeixo ara mateix la nostra part. Ho sents?

ANDREU

Us prego que no'n parlem més d'aquesta qüestió. No m'agrada discutir interessos. Doneu-me lo que volgueu; quedeu's-ho tot; però deixeu-me en pau i tranquilitat am la meva pobresa.

PELEGRÍ *(emocionat)*

Tu ets fill nostre! Hi tens dret am tot lo de casa!

ANDREU *(sincerament)*

Si jo no us demano res, pare: amb el vostre amor i la vostra bondat ne tinc prou. No parlava per mi, ja us ho he dit, quan us he preguntat allò.

PELEGRÍ

Per qui parlaves, doncs? Per la Lluisa?

ANDREU

Sí. Ella no'n sab res de lo que ha passat, ella no es filla vostra, i pot dubtar de vosaltres.

PELEGRÍ

I, tu, què hi diries?

ANDREU

Jo no puc governar el pensament d'un altre.

Digitized by Google

TRESONA

Ni'l de la teva dòna?

ANDREU

Am prou feines el meu. Però estigueu tranquils, que, per mi, no se'n parlarà mai més d'això.

PELEGRÍ

Ho dius de cor?

ANDREU *(anant-se'n)*

Ho dic francament, noblement, am serenitat.

TRESONA

Escolta, noi.

PELEGRÍ

Deixa-l estar, que ha dit lo que sentia.

ANDREU *(desapareixent)*

Me podeu ben creure, pare.

ESCENA XII

ELS MATEIXOS, MENYS L'ANDREU

TRESONA *(després d'un curt silenci)*

Ja veuras...

PELEGRÍ *(interrompent-la)*

Què vas a fer?

TRESONA

Vaig a confessar an aquella.

Digitized by Google

PELEGRÍ

Veiam què'n sortirà...

TRESONA *(interrompent-lo)*

Deixa-m'ho per mi.

PELEGRÍ

Prudencia, Tresona, prudencia.

TRESONA

(desapareixent per la segona porta de l'esquerra)

Jo la convenceré.

(Per la dreta del fons compareixen en Geroni i en Janot tot adalerats i am la cara radiant d'alegria.)

ESCENA XIII

EN PELEGRÍ, EN GERONI I EN JANOT

GERONI

Pelegrí: que es cert lo que diu el teu noi?

PELEGRÍ

Sí.

JANOT

Es veritat?

PELEGRÍ

Sí, homes.

GERONI

No es pas una bromada?

PELEGRÍ

No, Geroni, no.

Digitized by Google

JANOT

Quina llastima, jo que no més hi vaig voler tenir deu rals!

PELEGRÍ

Vós rai, que esteu calentó!

GERONI

Jo hi tinc un duro partit amb el meu cunyat. Què'n farem de tants diners?

JANOT

Llenceu-los.

PELEGRÍ

Feu-ne caritat als pobres.

(Per la dreta del fons compareix en Bernat molt decidit.)

ESCENA XIV

ELS MATEIXOS, MÉS EN BERNAT

BERNAT *(an en Pelegri)*

Tu: que diu que hem tret?

PELEGRÍ *(mirant-lo extranyat)*

Com? Com? Que hem tret?

BERNAT

Sí. Que no es veritat?

PELEGRÍ

Segons per qui, no.

Digitized by Google

BERNAT

Bé, però jo...

JANOT *(interrompent-lo)*

Tu també?

BERNAT *(amb indecisió)*

Vaia!

GERONI

Me pensava que no hi tenies?

BERNAT

No; però en Pelegrí, com amic, m'hi deu haver posat alguna cosa.

PELEGRÍ

Jo? Que't penses que disposo aixís com aixís dels diners dels altres?

BERNAT

Entre companys tot hi cab.

PELEGRÍ

No't vaig dir si volies tenir-hi part? Encara no vaig pregar-te prou?

BERNAT

Sí.

PELEGRÍ

I doncs?

BERNAT

Bé: que no'm toca res?

PELEGRÍ

Sinó que vulguis la meva mota...

Digitized by Google

JANOT

Això sí que seria jugar a la segura!

GERONI

I a cartes vistes.

JANOT

Si valgués tirar la pilota dugues vegades...

BERNAT

Jo no demano tant.

PELEGRÍ

En paus, doncs.

BERNAT

No pas per ara.

PELEGRÍ

Com s'entén! Bé, veuras: no'm vinguis am bromes!

BERNAT

Si, puc fer broma!

PELEGRÍ

Per això mateix.

BERNAT

I tu ets amic meu?

PELEGRÍ

Sí que ho soc.

BERNAT

Ja'n dones proves.

PELEGRÍ

Més que tu a mi.

Digitized by Google

BERNAT

Sembla mentida que, cap a les nostres velleses, me facis aquesta mala passada!

PELEGRÍ

Alerta amb el parlar!

BERNAT

Un company de tota la vida!

JANOT

No us hi enfadeu.

PELEGRÍ

Que no sentiu com me tracta?

GERONI

No te l'escoltis. No veus que va de plaga?

PELEGRÍ

Quins motius t'he dat per ofendre-m?

BERNAT

Tu diras.

PELEGRÍ

Què més volies que fes per tu? Cada dia, per tot aon te veia, t'amohinava per si volies pendre una apuntació. I tu'm contestaves, sempre emmurriat, que no tiraves per ric, que'ls diners no't temptaven. Ara mateix, no fa gaire, poc abans d'arribar en Vicentet, he tornat a parlar-te'n, t'he ofert si hi volies tenir cinc rals de la meva part...

BERNAT *(ràpid, als altres)*

Eh? Ja ho sentiu.

Digitized by Google

PELEGRÍ

Sí, que ho senten! Què vols dir amb això?

BERNAT

Que jo també he tret.

PELEGRÍ

Què m'has respost, digues, quan, a ultima hora, t'he fet aquell oferiment?

BERNAT *(vacilant)*

Que tu mateix.

PELEGRÍ *(energic)*

Ments!

BERNAT

Jo no menteixo mai!

PELEGRÍ

No? Si tu m'haguessis respost, com suposes, jo, perquè ho sapigues, per més amics que siguem, t'hauria extès desseguida un recibet.

BERNAT

Bé prou que'l tens extès.

PELEGRÍ

Veiam, presenta-l.

BERNAT

Mira en la teva conciencia.

PELEGRÍ

Bé, bé: tot això són cançons i ganes d'armar plets. I a mi no m'hi vinguis amb aquests embolics! Si no'ns hagués tocat re,

Digitized by Google

te callaries com un mort, o bé't riuries de nosaltres. Ara, perquè veus que hem tret, tu també vols ser-hi. Tot-hom voldria tenir-hi dret, ara.

GERONI

Per cada espina hi ha dèu gats que la busquen.

BERNAT

Aquesta qüestió no pot quedar així.

PELEGRÍ

Fes lo que't sembli.

BERNAT

Als amics no se'ls tracta tant malament.

PELEGRÍ

Se'ls ha de donar els diners i la sang, i tot, veritat?

BERNAT

Lo que sigui de llei.

PELEGRÍ *(irat, entre-dents)*

No'm retreguis la llei si no vols que t'ho digui d'una altra manera.

BERNAT

Què signifiquen aquestes paraules?

PELEGRÍ *(cridant)*

Pren-te-les com vulguis.

JANOT

Calma, nois, calma!

PELEGRÍ

N'hi ha per encendre-s!

Digitized by Google

GERONI

Serenitat, Pelegrí.

JANOT

Ja ho aclarirem després.

PELEGRÍ *(fòra de si)*

Encara no es prou clar? Que no'ns heu escoltat a tots dos?

JANOT

Sí, home, sí. Sinó que en Bernat...

PELEGRÍ

No l'ajudessiu, que callaria!

BERNAT

Vosaltres servireu de testimonis!

JANOT

Bé: a mi no m'emboliquis.

GERONI

Què vols fer?

BERNAT

Ja ho veureu!

PELEGRÍ *(també fòra de si)*

Tu! Res, res no faras!

BERNAT

No ho diguis massa alt!

JANOT

A bon sant has encomanat la missa!

BERNAT

Ben net que sí!

Digitized by Google

(Per la dreta del fons, compareix la Florentina, molt adalerada.)

ESCENA XV

ELS MATEIXOS, MÉS LA FLORENTINA

FLORENTINA

Noi! Bernat! Que es això que diu la gent?

JANOT

Ja hi som!

GERONI

Ara ve'l bo!

PELEGRÍ

No més hi faltaves tu!

FLORENTINA *(un xic cortada)*

Jo? Per què?

BERNAT

No'ns toca res a nosaltres, Florentina.

FLORENTINA

Què? Que no es veritat lo de la rifa?

PELEGRÍ

Sí, que ho es.

FLORENTINA

I doncs? *(An en Bernat.)* Explica-t. Que no vas pendre cap apuntació?

Digitized by Google

BERNAT *(perforbat)*

Sí. Sinó que en Pelegrí...

PELEGRÍ

No ha volgut ser-hi, noia.

BERNAT

Que sí!

FLORENTINA

Bé: que va de bo?

BERNAT

Vaja, anem cap a casa, que no són qüestions de dónes, aquestes.

FLORENTINA

Com s'entén que no? Se tracta d'interessos, Bernat!

BERNAT

Te dic que anem. Ja ho arreglaré jo pel meu compte.

FLORENTINA

No me'n vui anar que no ho sapiga tot.

BERNAT

Ja ho sabras una altra hora.

PELEGRÍ

Explica-li per peces menudes.

GERONI *(a la Florentina)*

Deixeu-ho corre.

JANOT *(fent una rialleta)*

Tal dia farà un any.

Digitized by Google

FLORENTINA

Però, què ha passat?

PELEGRÍ

Res: que'l teu home ha quedat en terra.

JANOT *(rient)*

Just! Li ha escapat el tren.

GERONI *(també rient)*

I la sort.

BERNAT

No pas els diners que no m'escaparan!

PELEGRÍ

Sinó que'ls agafis al vol...

JANOT *(sempre rient)*

O am reclam.

BERNAT

Com pugui!

FLORENTINA

Bé: que va de debò o què?

PELEGRÍ *(an en Bernat)*

Me pensava que no t'agradaven els diners?

BERNAT

No tant com a tu.

PELEGRÍ

Me creia que no hi tiraves per ric?

BERNAT

I tu?

Digitized by Google

FLORENTINA

I vosaltres, morts de gana?

BERNAT

Predicaves lo que no creies. Ja't conec ara!

PELEGRÍ

Bé t'ha costat prou!

BERNAT

Ja se t'acabarà, ja, aquesta anomenada de bon home que rumbeges!

PELEGRÍ

No pas mentres tingui seny.

BERNAT

Avui mateix!

FLORENTINA

Sí, noi, sí! Esbomba-ho per tot el poble això que t'ha fet!

PELEGRÍ

No'l creuran.

BERNAT

No m'han de creure!

JANOT

Però no us enfileu així!

FLORENTINA

Massa poc que'n fem! Jo fos home!

PELEGRÍ

Encara vols ser pitjor?

Digitized by Google

FLORENTINA

Jo fos home, que d'altra manera us-e les cantaria!

BERNAT

Deixa-ho per mi, Florentina!

GERONI

Que no ho veieu que no teniu raó?

BERNAT

Aquí i a tot arreu en tinc!

GERONI

Am que ho acreditareu?

BERNAT

Ja m'espavilaré jo!

PELEGRÍ

Veiam, am què ho acreditaras?

FLORENTINA

El mal rai, que's porta l'oli!

PELEGRÍ

Tot-hom sab qui soc.

FLORENTINA

Per això mateix, que tot-hom se n'esgarrifarà de lo que fas am nosaltres.

PELEGRÍ

Si sé que heu dit res per llevar-me l'honra, allà ont us trobi...

FLORENTINA *(interrompent-lo)*

Ja pots amanir-te!

Digitized by Google

PELEGRÍ

Malparlada!

FLORENTINA

Estafa!

PELEGRÍ *(irat)*

Què? Vés-te'n, vés-te'n del meu davant, Florentina!

FLORENTINA

No'm dóna la gana!

PELEGRÍ

Buscadora de raons!

BERNAT

Mal amic!

PELEGRÍ

Calsasses!

(Per l'escala de la dreta compareix l'Andreu precipitadament, sense trencar-se'l dialec.)

ESCENA XVI

ELS MATEIXOS, MÉS L'ANDREU

ANDREU

Què hi ha? Què teniu?

BERNAT *(acostant-s'hi, fòra de si)*

Què? Torna-m a dir aquesta paraula! Torna-hi!

PELEGRÍ

De pitjors te'n diria sinó fos per no donar escandol!

Digitized by Google

BERNAT

Diga-me-les, doncs!

PELEGRÍ

Vés-te'n, Bernat! No'm facis perdre la paciencia! Creu-me!

ANDREU

A què ve tot això?

PELEGRÍ *(nerviós)*

Mira-te'l, Andreu, el buscador de raons!

BERNAT

Avariciós, més que avariciós!

PELEGRÍ

Tu! Tu ho ets!

BERNAT

Egoista!

PELEGRÍ *(fòra de si)*

Que m'agradaria tenir per una estona, no més per una estona, una gran estiva de diners! Am quin gust te l'aniria entatxonant a la boca, gorja avall, fins omplir-te'n tot, a veure si perdies la respiració o reventaves d'una vegada!

BERNAT

Te'ls estimes massa! Te doldrien! Egoista, més que egoista!

PELEGRÍ

Farsant!

FLORENTINA

Estafa!

Digitized by Google

PELEGRÍ *(irat, volent-s'hi abraonar)*
Què?

ANDREU *(deturant-lo)*
Pare! Què aneu a fer?

PELEGRÍ
Deixa, noi!

BERNAT
No'l detureu!

JANOT *(separant-los)*
Vaja, prou!

GERONI *(fent-hi broma)*
Que s'esbravin!

FLORENTINA
Estafes, més que estafes!

PELEGRÍ
Mala llengua!

BERNAT
Vaja, anem, Florentina!

FLORENTINA
Espera-t!

BERNAT *(estirant-la per un braç)*
Te dic que anem!

PELEGRÍ
Fòra de casa!

FLORENTINA
(anant-se'n contra la seva voluntat)
Se n'han de recordar de mi!

Digitized by Google

BERNAT *(imperiós)*

Prou! Calla!

FLORENTINA

Estafes! Estafes!

(La Florentina i en Bernat desapareixen per l'esquerra del fons, enraonant acaloradament. Per la segona porta de l'esquerra compareixen la Tresona i la Lluisa. Aquesta, aixugant-se'ls ulls.)

ESCENA XVII

EN PELEGRÍ, EN JANOT, EN GERONI, L'ANDREU, LA TRESONA I LA LLUISA

ANDREU

Però, què hi ha? Què passa?

PELEGRÍ

Malehits siguen els diners!

TRESONA *(esverada)*

Què són aquests crits?

JANOT

Res: que en Bernat...

TRESONA *(interrompent-lo)*

Que també vol ser-hi, ara?

PELEGRÍ

Sí.

Digitized by Google

ANDREU

Me creia que n'era enemic de la rifa?

PELEGRÍ

Aixís ho deia abans.

TRESONA

I, ara, am tot i que no va pendre cap apuntació...

PELEGRÍ *(interrompent-la)*

Diu que hi té dret am la nostra sort.

ANDREU

En nom de què?

PELEGRÍ

De l'amistat.

ANDREU

I, sobre tot, de l'egoisme.

JANOT

Me'n vaig a prevenir la gent, que no se'l creguessin.

PELEGRÍ

No'n tinc cap por.

GERONI

Anem-hi, per un si acas.

JANOT

Val més sangrar-se am salut.

PELEGRÍ

Deixeu-lo dir, Janot.

ANDREU *(acostant-se a la Lluisa)*

Què tens, Lluisa?

Digitized by Google

LLUISA *(amagant la cara)*

Res.

ANDREU

I doncs?

GERONI

Vaja, que anem, avi?

JANOT

Sí, sí, anem, noi.

PELEGRÍ

Us prego que no·us escarraceu per mi.

JANOT *(anant-se'n cap al fons)*

Deixa-ns fer, home. Apa, Geroni.

GERONI *(anant-se'n)*

Som-hi.

(Per la dreta del fons compareix en Vicentet tot atribulat, topant-se amb en Janot i en Geroni, els quals se deturen al portal.)

ESCENA XVIII

ELS MATEIXOS, MÉS EN VICENTET

VICENTET

Pare!

PELEGRÍ *(amohinat)*

Què?

VICENTET

Ja ho sab un costat de poble!

Digitized by Google

JANOT *(rient)*

El nunci.

VICENTET

Vaig a avisar l'altre costat!

TRESONA

Vine, tabalot!

VICENTET

Ja torno desseguida.

JANOT

Espera-t, Vicentet.

VICENTET

Que veniu?

JANOT

Sí, home.

VICENTET

Apa, doneu-vos pressa!

GERONI

Som-hi, som-hi!

JANOT

Vaja, no us hi encaparreu.

TRESONA

Adeussiau, am la companyia.

VICENTET

Visca la rifa! Visca'l número 10.341!

JANOT *(rient)*

Ai, quin picarol més sorollós!

Digitized by Google

GERONI

Que està alegre!

(En Janot, en Geroni i en Vicentet desapareixen, rient, per l'esquerra del fons.)

ESCENA XIX

ELS MATEIXOS, MENYS EN JANOT, EN GERONI I EN VICENTET

PELEGRÍ

(després d'un curt silenci)

Si jo arribo a pensar-me això!

ANDREU

Ho veieu, home?

LLUISA *(esclatant en plor)*

Ai, Senyor! Ai, Senyor!

PELEGRÍ

Bo! Què té aquesta?

ANDREU

De què te les heus, Lluisa?

LLUISA

Ai, Senyor, que som desgraciats!

TRESONA

Encara vols més sort?

ANDREU

No hi pensis en la rifa.

Digitized by Google

LLUISA

Pobra de mi, que no me'n veuré res!

PELEGRÍ

Qui ho diu això?

LLUISA

Prou que ho sé!
(Per l'esquerra del fons compareix el Dragó tot atribulat.)

ESCENA XX

ELS MATEIXOS, MÉS EL DRAGÓ

DRAGÓ

Barber! Barber!

PELEGRÍ *(bruscament)*

Hola, Dragó.

DRAGÓ

Que es cert lo que fan córrer?

PELEGRÍ

Sí, per desgracia!

DRAGÓ *(no comprenent-lo)*

Com? Què?

PELEGRÍ

Que sí que hem tret!

DRAGÓ

De debò?

Digitized by Google

PELEGRÍ

Sí, home!

TRESONA *(picant de mans)*

Ho veieu?

DRAGÓ *(a la Tresona)*

El vostre cor les sent venir les coses!

TRESONA

Ben nèt que sí!

DRAGÓ

!, digueu, digueu: quants mils me'n tocaran?

PELEGRÍ

Ja ho contarem després!

ANDREU

Que també'ls enterrareu sota terra?

DRAGÓ

Cah! Jo no més colgo'ls difunts.

ANDREU

Apa, doncs: comenceu a preparar la caixa.

DRAGÓ

Oh, sí! Quin enlluernament de moneda!

ANDREU

Que deixareu l'ofici?

DRAGÓ

Vaia!

TRESONA

Vós que fareu bé.

Digitized by Google

DRAGÓ *(an en Pelegrí)*
I, vós, que no'l deixareu?

PELEGRÍ *(dignament)*
No.

TRESONA
Ja'n parlarem.

ANDREU *(an el Dragó, amb ironia)*
Que treballin els pobres, oi?

DRAGÓ
Els morts... de butxaca.

ANDREU *(també amb ironia)*
El món es dels vius.

DRAGÓ
Encertada!
(Per la dreta del fons compareixen el senyor Maties, en Dionis i en Felip, corrent adalerats.)

ESCENA XXI

ELS MATEIXOS, MÉS EL SENYOR MATIES, EN DIONÍS I EN FELIP

SENYOR MATIES
Pelegrí: que diuen que...

FELIP *(interrompent-lo)*
Que hem tret, Pelegrí?

Digitized by Google

PELEGRÍ

Aixís ho veig.

SENYOR MATIES

Veiam: deixeu-me veure la llista.

PELEGRÍ

La té en Vicentet.

SENYOR MATIES

Ja ho heu mirat bé?

PELEGRÍ

Sí, senyor.

DRAGÓ

(senyalant la xifra dels miralls)

Mireu's-el, que es maco!

DIONÍS

Sembla que rigui.

DRAGÓ

Li hem de fer lluminaries fins el dia que cobrem.

(La Lluisa va a seure, aixugant-se'ls ulls, al primer terme de l'esquerra.)

TRESONA

Ja està dit!

DRAGÓ

Senyor Maties.

SENYOR MATIES

Digueu.

DRAGÓ

Que'n farà més de mestre d'estudi?

Digitized by Google

SENYOR MATIES *(amb enfasi)*.

Sí. Ara als nois els ensenyaré de franc.

PELEGRÍ

Ben fet.

SENYOR MATIES

Vaia! *(Donant la mà an en Pelegrí.)* Se us felicita, Pelegrí.

PELEGRÍ

Per què?

SENYOR MATIES

Pel bon acert que vareu tenir en el número.

PELEGRÍ

Va ser una casualitat.

SENYOR MATIES

Oh, no! Si no fossiu un home inteligent no hauriem tret.

TRESONA

Vol dir, senyor mestre?

ANDREU *(amb ironia)*

Prou que ho sab ell!

DRAGÓ

Es molt sortós en Pelegrí!

DIONÍS

Jo no'm creia pas treure amb aquest número.

FELIP

Jo tampoc.

Digitized by Google

SENYOR MATIES

Per què?

DRAGÓ

Soc molt pegós, jo.

SENYOR MATIES

No sigueu supersticiosos!

FELIP *(cridant)*

Això s'ha de celebrar!

PELEGRÍ

Espereu que cobrem.

DIONÍS

No, no! Avui mateix, ara desseguida!

SENYOR MATIES

I si després...?

DIONÍS

No tingui por, home!

FELIP

Celebrem-ho! Celebrem-ho!

DIONÍS

Ja'n poden venir de freds aquest hivern!

SENYOR MATIES

Am l'abric que tindrem rai!

DRAGÓ

Ara no us moriu!

(Per l'esquerra del fons compareixen en Janot i en Geroni, acompanyats de la Malena.)

Digitized by Google

ESCENA XXII

ELS MATEIXOS, MÉS EN JANOT, EN GERONI I LA MALENA

JANOT

Ja tornem a ser aquí!

GERONI *(rient)*

Hola, rics!

(Rialles i mormulls generals.)

SENYOR MATIES

Que sigui l'enhorabona.

JANOT *(fent una rialleta)*

Igualment. Per molts anys.

DRAGÓ

Ja ha arribat la nostra!

MALENA

Ai, gracies a Déu!

TRESONA

I a nosaltres!

MALENA *(adonant-se de la Lluisa)*

Ai, ai! Què té la Lluisa?

TRESONA

Es de la mateixa alegria.

MALENA

Per això ha de plorar?

Digitized by Google

DIONÍS

Saltem! Ballem tots a l'hora!

FELIP

Cantem-ne una!

PELEGRÍ

Sí, uns goigs!

(Crits i rialles gatzaroses. La Tresona i la Malena s'agafen i se posen a ballar. Els homes, a excepció d'en Pelegri i l'Andreu, tots criden, anant de l'un costat a l'altre, com embogits d'alegria.)

MALENA *(deixant de ballar)*

Apa, aixeca-t, Lluisa, que ballarem!

TRESONA

A riure, a riure!

LLUISA

Deixeu-me, que no estic d'humor.

ANDREU

Que n'hi ha de miseria al món!

PELEGRÍ

Sembla mentida que trastoquin tant els diners!

FELIP

Visca l'alegria!

TOTS

(menys la Lluisa, en Pelegri i l'Andreu)

Visca!

DRAGÓ

Mori la miseria!

Digitized by Google

TOTS

(menys la Lluisa, en Pelegri i l'Andreu)

Mori!

(Crits i riallades en creixent fins al final de l'acte. Per l'esquerra del fons compareix en Vicentet, corrent i cridant esbojarrat.)

ESCENA ULTIMA

ELS MATEIXOS, MÉS EN VICENTET. DESSEGUIDA EL DESCONEGUT

VICENTET

Ja ho sab tot el poble!

DIONÍS

Visca la rifa!

VICENTET

Visca!

(Tots coregen el visca, menys la Lluisa, en Pelegri i l'Andreu.)

SENYOR MATIES

Veiam, noi: ensenya-m la llista.

VICENTET *(donant-li)*

Tingui, senyor mestre.

SENYOR MATIES *(desplegant-la)*

A veure, a veure...

(Tots, a excepció de la Lluisa, en Pelegri i l'Andreu, s'hi acosten, neguitosos, amb els ulls ben oberts. En aquest moment

Digitized by Google

compareix el Desconegut per la dreta del fons.)

VICENTET

Prou es exacte!

JANOT *(en veu baixa i tremolosa)*

Ai! Si no ho fos...

GERONI

Pobres de nosaltres!

DESCONEGUT

(am somriure trist, acostant-se an en Pelegrí)

Que diu, barber, que heu tret la rifa?

PELEGRÍ *(un xic apesarat)*

Sembla que sí.

SENYOR MATIES

(en un esclat d'alegria, mirant el mirall del mig)

Exacte! Igual an el dels miralls! Mireu!

MALENA *(am frenesí)*

Veiam!

DIONÍS

Deixeu-m'ho veure!

(Tots se volen pendre la llista de les mans. Crits en confusió.)

VICENTET *(tirant el barret enlaire)*

Celebrem-ho!

FELIP

Trenquem-ho tot!

DIONÍS

(agafant objectes del damunt dels tocadors i tirant-los per terra)

Visca la gatzara!

Digitized by Google

SENYOR MATIES *(gairebé plorant)*

Aleluia! Aleluia!

DRAGÓ

Amunt i crits!

(Tots agafen diferents objectes, rebotent-los per terra.)

PELEGRÍ *(fòra de sí)*

Ei! Què es aquest terrabastall? *(Tot-hom calla, quedant-se parat. Silenci.)* El primer que'm torni a tirar cap més eina de treball per terra, l'escanyo!

JANOT

(després d'un curt silenci, en veu molt baixa)

Quin genit!

MALENA *(també en veu molt baixa)*

Ui, quin urc!

(Per la dreta i l'esquerra del fons van compareixent alguns homes i dònes del poble, més la Quima i en Ramon.)

DESCONEGUT *(amb ironia, an en Pelegri)*

Que estan alegres!

PELEGRÍ

Aquests sempre seran pobres!

TELÓ RAPIT

Digitized by Google

ACTE SEGON

La mateixa decoració de l'acte anterior.
Es al demati, a l'hora d'esmorsar.

ESCENA I

LA LLUISA, SOLA. DESSEGUIDA EN VICENTET

(La Lluisa està asseguda, amb el cap baix, en un recò de la botiga. Després d'un curt silenci compareix en Vicentet per la dreta del fons, vestit dels dies de feina i abrigat amb un tapaboques, refregant-se les mans.)

VICENTET

Renoi! Quin fred que fa avui! Sembla que glaci! *(Adonant-se de la Lluisa i acostant-s'hi.)* Lluisa: oi que fa fred?

LLUISA *(sense moure-s)*

Molt!

VICENTET

Sortissis a fòra!

Digitized by Google

LLUISA *(amb intenció)*

No'n fes més aquí dins!

VICENTET *(ingenuament)*

Aquí dins rai!

LLUISA

Tot s'hi glaça en aquesta casa!

VICENTET *(també ingenuament)*

Per què no vas al braser, que t'escalfaras?

LLUISA

(aixecant-se i anant-se'n a l'altre costat d'escena, dient entre-dents)

Aixis ens morissim tots d'una vegada!

VICENTET *(extranyat)*

Què dius, noia! *(Cambiant de to i acostant-s'hi.)* Bé: què tens? De què te les heus?

LLUISA *(am brusquetat)*

Vés!

VICENTET

I ara! Què t'he fet per tractar-me d'aquesta manera?

LLUISA

Tant res de bo ets tu com els altres!

VICENTET

Ui, que estas mal-humorada!

LLUISA

(anant a seure en el seient de primer)

Si'ls penedits poguessin tornar a Roma!

Digitized by Google

VICENTET

Els dimonis se m'enduguin si t'entenc!

LLUISA

Vés, home, vés! No acabis d'amoinar-me!

VICENTET

Que ja has esmorsat?

LLUISA

No. Ni ganes.

VICENTET

Tu mateixa, doncs. *(Anant-se'n i aturant-se aixi que es a la segona porta de l'esquerra.)* Ah! D'això... Lluisa.

LLUISA

Què vols?

VICENTET *(somrient)*

Si estessis de bona lluna't diria una cosa.

LLUISA

Tant se m'endona!

VICENTET

Mira que no't convidaré a casament!

LLUISA *(amb ironia trista)*

També't vols casar tu?

VICENTET

Ara desseguida, no: d'aquí un parell d'anys. De primer tinc de festejar, per fer l'aprenentatge!

Digitized by Google

LLUISA

Pobra de la noia que s'emboliqui am vosaltres!

VICENTET *(rient)*

Pobra? No n'està poc de contenta la meva preferida perquè un dia d'aquests el pare i la mare aniran a demanar-la!

LLUISA

Qui es la teva preferida? La Siseta?

VICENTET

Endevinada!

LLUISA *(sospirant)*

Ai, Senyor! Més li valdria que's trenqués el coll!

VICENTET *(ofès)*

Encara'm faras veure que soc un mal home!

LLUISA

No; tu no, Vicentet. Perdona-m.

VICENTET

Sent aixís, per què dius aquestes coses?

LLUISA

Vés, que l'Andreu t'espera per poder fumar.

VICENTET

(desapareixent, un xic extranyat, per la segona porta de l'esquerra)

Vaja, doncs.

Digitized by Google

ESCENA II

La Lluisa, sola. Desseguida la Florentina

(La Lluisa continua en la mateixa actitut que de primer. Seguidament se veu la Florentina darrera les ventalles del fons, que mira, maneflejant, a la botiga. Va amb un cistell al braç. Curt silenci. La Florentina, per fi, se decideix a entrar.)

FLORENTINA *(molt desinvolta)*

Bon dia i bon'hora, Lluisa.

LLUISA

Bon dia, Florentina.

FLORENTINA

Que no hi es l'Andreu?

LLUISA

Sí. Es per allí dins, que esmorsa. Si us sembla, el cridaré.

FLORENTINA

Deixa-l menjar am repós. També pots dir-m'ho tu lo que volia preguntar an ell. Bé'n deus estar enterada de les coses de la fàbrica.

LLUISA

Dies ha que no me'n cuido.

Digitized by Google

FLORENTINA

No? Es extrany, tenint l'home encarregat.

LLUISA

No'n sé res, doncs.

FLORENTINA

No sabs quin dia tornen a engegar?

LLUISA

No.

FLORENTINA

Ditxoses reparacions! No entenc que's fan am la maquinaria, que cada dia la trasbalsen.

LLUISA

No paren mai.

FLORENTINA

I nosaltres ho paguem! Tot rient rient, ja fa sis setmanes que estem en vaga.

LLUISA *(amb ironia trista)*

Mentrestant reposem.

FLORENTINA *(desinvolta)*

Oh! *(Senyalant la boca.)* Si no fos aquesta... Però la gana no s'entén de raons.

LLUISA

Què voleu fer-hi?

FLORENTINA *(amb intenció)*

Tu rai, que aviat ne tocaras de calents!

LLUISA

Alerta que no'm facin mal!

Digitized by Google

FLORENTINA *(admirada)*

Què?

LLUISA

Res.

FLORENTINA *(cambiant de to)*

I què pensa en Pelegrí? Encara no va a cobrar?

LLUISA

No porta pressa, per ara.

FLORENTINA

Si no'n porta ell, els altres sí. Ja cal que s'afanyi, perquè la gent comença a despacientar-se, i no falta qui... No sé si m'entens? Veuras: tot-hom ha tret els seus comptes, i, si'l teu sogre no fa aviat la repartidora, els malpensats pot-ser que s'avinguin i n'hi tramin una.

LLUISA

Com que tenen motius de sobres.

FLORENTINA

Ho veus?

LLUISA

Que prenguin exemple de mi.

FLORENTINA *(sorpresa)*

De tu? *(Després d'un curt silenci, en veu baixa.)* I això?

LLUISA *(també en veu baixa)*

Ja us ho explicaré una altra hora.

FLORENTINA

Tu fas mala cara... Tu has plorat, noia; tu has plorat.

Digitized by Google

LLUISA *(sospirant)*

I tant!

FLORENTINA

Que es d'alegria o de tristesa que has plorat?

LLUISA

De tristesa! De rabia!

FLORENTINA

Vaia un cas més extrany! I a fe que la rifa, pel pobre que té la sort de treure-la, es una cosa ben alegra.

LLUISA

Si després no li embusteregen la seva part.

FLORENTINA *(fingint admiració)*

Com?

LLUISA

Jo no me'n veuré ni una malla.

FLORENTINA

(fingint més admiració que de primer)

I el teu home?

LLUISA

Tampoc.

FLORENTINA *(insidiosament)*

Que no us hi varen posar alguna cosa per vosaltres?

LLUISA

Jo'm penso que sí, sinó que ara...

Digitized by Google

FLORENTINA

(en veu baixa, interrompent-la)

Que no guardeu l'apuntació?

LLUISA

No'ns en varen donar. Estavem a la confiança d'ells.

FLORENTINA

Com en Bernat!

LLUISA

Jo hagués cregut a la gent abans d'entrar en aquesta casa!

FLORENTINA

Tinguessis pares...

LLUISA

Si ells me visquessin...

FLORENTINA *(interrompent-la)*

D'altra manera't tractarien.

LLUISA *(am veu llagrimosa)*

Tant l'Andreu com jo, en sent dissabte, els entreguem la setmanada sencera. Ells ens mantenen i ens vesteixen; ells governen i s'ho arreglen tot al seu gust; nosaltres no sabem res, no podem comptar am res. De la Tresona no'n faria cas, però del sogre no ho hauria dit mai! Tant que tot-hom el té per un bon home!

FLORENTINA

Un no's pot fiar de ningú.

(Compareix la Tresona per la segona porta de l'esquerra.)

Digitized by Google

ESCENA III

LES MATEIXES, MÉS LA TRESONA

TRESONA *(fent una suspensió)*
Ah! Tu per aquí?

FLORENTINA *(un xic confosa)*
Venia a fer una pregunta a l'Andreu.

TRESONA
Que l'has de veure?

FLORENTINA
No cal. La Lluisa ja m'ha dit el què.

TRESONA *(amb ironia)*
Oh! Prou...

FLORENTINA
Volia saber coses de la fàbrica.

TRESONA
Per què no anaves al despatx?

FLORENTINA
Perquè m'ha vingut millor entrar aquí.

TRESONA *(am molta ironia)*
Ja!

FLORENTINA
Ui, quin orgull!

TRESONA
No tant com tu, noia!

Digitized by Google

FLORENTINA

Que s'hi fa veure perquè ja se li ha acabat la miseria! Però no t'ufanis, Tresona, que torres més altes cauen.

TRESONA

Si cauen, se tornen a aixecar.

FLORENTINA

Quan se pot.

TRESONA

Els diners tot ho poden.

FLORENTINA

Quina bocada'n fas dels teus diners!

TRESONA

Am molta honra!

FLORENTINA

Bé: això de l'honra ja m'ho enviaras per escrit.

TRESONA

Què vols dir, mala llengua?

FLORENTINA *(alçant la veu)*

No la tinguessis pitjor tu!

TRESONA

No cridis, noia, no cridis! Aquí es a casa meva.

FLORENTINA

Ja tens sort de la sort!

TRESONA

Per això hem tret.

Digitized by Google

FLORENTINA *(a la Lluisa)*

Veus? Encara'm fa denteta.

LLUISA

No us hi enfadeu, Florentina.

TRESONA

Procura no acostar-te gaire per aquí, que't veiem les intencions.

FLORENTINA

També't veig jo les teves. Que't penses que soc com tu?

TRESONA

Qui soc jo? Diga-m'ho!

FLORENTINA

Ja't cridarem a comptes!

TRESONA

Apa, vés a trobar el nunci!

FLORENTINA

A la justicia anirem a trobar! A la justicia, ho sents? I si't vals dels quartets i no't fan la llei...

TRESONA *(interrompent-la)*

Noia, portes els papers mullats.

FLORENTINA

I tu la conciencia aixuta.

TRESONA

Ai! No'm facis riure!

Digitized by Google

FLORENTINA

Riu tant com vulguis, que del riure'n vindrà'l plorar.

TRESONA

Oh! I la por que'n tinc!

LLUISA

Vès què diran els vehins si us senten!

FLORENTINA

Bé prou que ja enraonen!

TRESONA

Els envejosos com tu i el teu home, enraonen! Tots els que no tenen part a la rifa!

FLORENTINA

Nosaltres n'hi tenim i volem lo que'ns pertoca.

TRESONA

Quant hi vareu posar?

FLORENTINA

Pregunta-ho an en Pelegrí, que ho sab.

TRESONA

Veiam, presenta l'apuntació.

FLORENTINA

Estafes!

TRESONA

Sí, agafa-t per aquí!

FLORENTINA

Més que estafes!

Digitized by Google

TRESONA

(menaçadora, fent com qui va cap al carrer)

Espera-t!

FLORENTINA

Aon vas?

TRESONA

Vaig a buscar testimonis, perquè davant d'ells me repeteixis aquestes paraules!

LLUISA *(am gran prec)*

Per l'amor de Déu, no dongueu escandol!

TRESONA

Deixa! Aixís sabrà com me dic aquesta malparlada!

(Per la segona porta de l'esquerra compareixen precipitadament l'Andreu i en Vicentet.)

ESCENA IV

LES MATEIXES, MÉS L'ANDREU I EN VICENTET

ANDREU

Que són aquests crits?

TRESONA

Aquesta que m'insulta!

FLORENTINA *(a la Tresona)*

Vés, no t'estiguis, per mi! Vés a buscar testimonis, tot el poble si vols, que jo no

Digitized by Google

callaré per ningú! Que't penses que faré com la teva jova, que tot s'ho pren am resignació?

TRESONA

Te deixo estar per lo que ets!

VICENTET

Que'n teniu que dir de la mare?

ANDREU *(rapit)*

Calla, Vicentet.

FLORENTINA *(a la Tresona)*

Aixis se't tornessin escorpins tots els diners que cobris!

TRESONA

Vés, vés a portar desunions per les cases!

FLORENTINA

Pitjor tu, que ets la desgracia d'aquesta pobra noia!

ANDREU

Vaja, prou, Florentina!

TRESONA *(a la Lluisa)*

Que no sents lo que'm diu? Defensa-m!

FLORENTINA

No més caldria que encara't defensés, després d'embusterejar-la com a nosaltres!

TRESONA *(indignada)*

Tu! Què li has dit?

LLUISA *(confosa)*

Jo no li he dit res.

Digitized by Google

FLORENTINA

M'ho ha explicat tot! Sou uns estafes!

VICENTET

Això ho sereu vós!

TRESONA *(a la Lluisa)*

Aixís ens bescantes? An aquesta confesses les qüestions de familia?

FLORENTINA

Ho sé tot, tot!

TRESONA

Vés-te'n! No m'exaltis més!

LLUISA *(am gran prec)*

Aneu's-en, Florentina!

FLORENTINA *(a la Tresona)*

Abans d'anar-me'n vui que sapigues els meus plans.

ANDREU *(rient)*

Que'ls digui.

TRESONA

Què faras?

FLORENTINA

Què faré? Tinga-ho ben present: si'l dia del cobro no entregueu an en Bernat la part que a dreta llei li correspon, aniré a trobar un saludador molt entès i et faré dir els responsos!

TRESONA *(am mofa)*

Ui, quina por!

Digitized by Google

VICENTET

De morts i de ferits una sabata plena.

FLORENTINA

I, un cop començats, no'ls manaré parar que no'm demanis clemencia o't vegi decandida, ben decandida, que't corsequis!

ANDREU *(amb ironia)*

No! No ho feu pas!

VICENTET

Llengua fareu!

FLORENTINA

Ho juro!

TRESONA

Si tu'm fas dir els responsos, jo faré dir misses: veurem qui pot més!

FLORENTINA

Sí que ho veurem! *(Anant-se'n.)* Adéu, Lluiseta.

LLUISA *(am pena)*

Adeussiau, Florentina.

TRESONA

Vés a l'infern!

VICENTET

Arri, fòra de casa!

FLORENTINA

(desapareixent, molt desinvolta, per la dreta del fons)

Me l'heu de pagar! Me l'heu de pagar!

Digitized by Google

(En Vicentet, amb aire menaçador, desapareix esvalotant a la Florentina.)

VICENTET *(cridant)*

Poca-solta! Malparlada! Boja!

ESCENA V

LA TRESONA, LA LLUISA I L'ANDREU

TRESONA

Noi! Vicentet, vine!

ANDREU

Deixeu-lo estar, dòna!

TRESONA *(a la Lluisa, am sentiment)*

Què has fet, infeliça, què has fet?

LLUISA

Ella m'ha preguntat...

ANDREU *(interrompent-la)*

Bé, girem full, mare.

TRESONA *(a la Lluisa)*

Per què has hagut d'explicar lo que es i lo que no es an aquesta buscadora de raons? Que no ho veus que's mor d'enveja?

LLUISA

No donguessiu que dir.

TRESONA

Nosaltres? Que vols que la repartim a

Digitized by Google

gratcient la mica de sort que hem tingut? Encara no'l varem pregar prou an en Bernat? Però no'ns en recordem més d'aquest home: pensem en nosaltres i tot anirà bé.

LLUISA

No pas per mi.

ANDREU

Vaja, no siguis criatura.

LLUISA *(amb ironia trista)*

Sí, que no sigui criatura, i segueixi escarraçant-me com fins ara, donant-ho tot, les meves suades, els meus afanys, sense que me'n vegi re, ni tingui esperances de veure-me'n mai re!

TRESONA

Però, qui't fa dir aquests disbarats? No veus que no tens raó? Diferent que nosaltres no procuressim per tots.

LLUISA

Els de fòra casa, uns poc, altres molt, participaran de la vostra sort, mentres que l'Andreu i jo, que hi tenim més dret que ningú, ens quedarem am les ganes.

TRESONA

No diguis aquestes coses! No sé què'm fa que pensis aixís! Vès, noi, vès si la pots convèncer.

ANDREU

Jo? Ja us vaig dir que no'n volia parlar més d'aquesta qüestió.

Digitized by Google

TRESONA

Que no veus com se posa?

ANDREU

Que faci lo que vulgui. Pitjor per ella!

TRESONA *(am gran prec)*

Però, home, mira que la gent...

ANDREU *(interrompent-la)*

Que digui lo que li sembli, la gent! No teniu la conciencia tranquila?

TRESONA

Jo, sí.

ANDREU

I doncs? Què més voleu?

TRESONA

Que tots visquem ben avinguts i no donguem greix als envejosos.

LLUISA

Vos ne teniu la culpa.

TRESONA

Jo?

LLUISA

Sí! Vós, vós!

ANDREU *(energic)*

Vaja, prou! No callareu mai am la mateixa!

(Per l'esquerra del fons compareix en Pelegrí de molt malhumor, abrigat amb un tapa-boques.)

Digitized by Google

ESCENA VI

ELS MATEIXOS, MÉS EN PELEGRÍ

PELEGRÍ

(posant el tapa-boques en un penja-robes i deixant les eines d'afaitar, que's treu de la butxaca de l'americana, damunt del tocador del fons)

Bon dia i bon'hora

ANDREU *(girant-se)*

Hola, pare. Que veniu d'arreglar an algú?

PELEGRÍ

Sí: el masover impossibilitat de la Torra Roja.

TRESONA

Vaia una caminada!

PELEGRÍ

No'm faria re que'l camí fos llarg, mentres no hagués de passar per les baquetes.

ANDREU

Per què?

PELEGRÍ

Perquè sí! Sembla mentida que siguem tant desconfiats!

TRESONA

Tot-hom té por!

PELEGRÍ

Tot-hom recela!

Digitized by Google

ANDREU

De què us queixeu?

PELEGRÍ

De que no tinc repòs ni sossego; de que no'm deixen viure tranquil: sempre'm vigilen; dia i nit m'espien i'm segueixen per tot, tement que no desaparegui del poble.

ANDREU

Això són aprensions vostres.

PELEGRÍ

Quina manera de mirar-me traient el cap per sobre'ls marges, sempre que surto a fòra terme, els pagesos agarrats! Ah! Pobres, més que pobres d'esperit! Mereixerien que, quan els tinc aquí a tret, els tallés el coll en rodó!

ANDREU

No veieu que tots frisen?

TRESONA

Que s'esperin!

PELEGRÍ

Que treballin! No més pensen en tenir diners per no haver de triscar gens!

ANDREU

Per què no aneu a Barcelona a cobrar?

TRESONA

Encara no paguen.

Digitized by Google

PELEGRÍ

Ells fan bé! Que treballi la gent, que treballi!

ANDREU

Tant satisfets que estan els vostres parroquians, i vós tant amohinat! Qualsevol diria que us ha caigut una desgracia al damunt!

PELEGRÍ

Ben nèt que sí!

ANDREU

I, doncs, per què'n fèieu de bitllet?

PELEGRÍ

Perquè es una costum, una mala costum; perquè'ls altres barbers també'n fán. Per tenir la parroquia contenta, un s'ha de subjectar a moltes coses, sinó's mor de gana; però jo, amb el cor, no hi estic per aquestes bogeries. No vui deixar-me enlluernar fent com molts, com tu mateix, que ja esperes el dia de poder viure am l'esquena dreta.

ANDREU *(molt sorprès)*

Jo?

PELEGRÍ

Sí, tu! I aquesta també! *(Per la Lluisa.)* No n'heu après re de mi!

ANDREU *(serenament)*

No sé per què'm dieu això.

PELEGRÍ *(en un esclat d'ira)*

Aviat que'ls tiro al foc els nostres decims!

Digitized by Google

TRESONA

Pobre de tu que ho fessis!

PELEGRÍ

Cregues que no'm costaria gens!

ANDREU

No volgueu passar per lo que no sou.

PELEGRÍ

Per estafa? Bé prou que començo a passar-hi!

ANDREU

Per qui?

PELEGRÍ

Per tot-hom! Tots hi veieu males intencions en mi i la Tresona!

LLUISA

En ella sí que les hi veig.

PELEGRÍ

Per què?

LLUISA

Perqué'ns nega la nostra part.

TRESONA

Quina?

LLUISA

La de l'Andreu.

PELEGRÍ

Jo no te l'he negada mai. Tot aquest temps, d'ençà del sorteig, que t'ho dic: el dia del cobro, de lo que'ns toqui'n faré tres, de parts: una per tu i l'Andreu, una altra per en Vicentet, i una altra per la Tresona i jo.

Digitized by Google

ANDREU

No l'acceptaré pas la nostra, ja ho sabeu.

PELEGRÍ

Per què?

ANDREU

Perquè, en conciencia, no puc acceptar-la.

PELEGRÍ

Tu, ben mirat, formes una altra familia.

ANDREU

No vol dir res.

TRESONA

Es clar que no!

ANDREU

Jo, d'una manera clara, no hi tenia participació a la rifa.

LLUISA

Havies de tenir-hi, doncs.

PELEGRÍ

(a la Lluisa, amb emoció)

Però que no sabs que tots els que hem de viure de voluntats, devegades, per acontentar als altres, hem de sacrificar als de casa?

LLUISA

Si vós ens estimessiu com sempre heu dit, primer haurieu pensat en nosaltres que en els de fòra.

PELEGRÍ

Si tot-hom m'escometia! Més n'hi ha-

Digitized by Google

guessin hagut d'apuntacions! Mira: jo, que soc el depositari, no més me'n vaig quedar una.

LLUISA

I nosaltres cap.

TRESONA

Però, que no es vostre lo nostre?

PELEGRÍ

Que no es tot hu, si l'Andreu no vol el tant que li correspon, que aquests diners que hem de cobrar vinguin a parar a les nostres mans que a les vostres?

LLUISA

Per vós pot-ser sí.

PELEGRÍ

I doncs?

LLUISA

(pausadament i am molta prudencia)

Perdoneu que us ho digui: avui per demà que faltessiu...

PELEGRÍ

(interrompent-la, am molta emoció)

Ah! Ja penses en la meva mort!

TRESONA *(horroritzada)*

Jesús!

LLUISA *(sincerament)*

No, no es que hi pensi, però una ha d'atinar en tot.

PELEGRÍ

Ah, Lluiseta!

Digitized by Google

ANDREU *(a la Lluisa, energicament)*
Vaja, no'n parlem més!

LLUISA
No procurem per nosaltres, que ja veuras, quan siguem vells, si hi arribem.

PELEGRÍ
Jo bé hi he arribat a vell dignament, i a casa no ha faltat mai un troç de pa.

ANDREU
Ni hi faltarà mai mentres tinguem salut.

LLUISA *(an en Pelegrí)*
Contra vós no hi va re.

TRESONA
Deu anar contra mi, doncs.

PELEGRÍ *(fòra de si)*
Que tantes contemplacions!

TRESONA
(interrompent-lo i agafant-lo per un braç)
Deixa!

PELEGRÍ
Deixa-m parlar a mi!

ANDREU *(interposant-se)*
Però, home...

PELEGRÍ
Permet-me, noi gran.

ANDREU
Ens en hauriem de donar vergonya de tenir aquestes qüestions per interessos!

Digitized by Google

TRESONA

Qui les busca?

LLUISA

Vós!

TRESONA

Tu! Tu les busques, perquè ets una desconfiada!

LLUISA

I vós una avariciosa!

TRESONA *(indignada)*

Que no ho sents, Pelegrí? Que no ho sents, Andreu?

ANDREU *(en to amarg)*

Sí, mare, sí que ho sento!

TRESONA

I doncs?

ANDREU

Tanta pena'm feu vos com la Lluisa.

TRESONA *(ofesa)*

Jo?

ANDREU

Sembla impossible que, entre pares i fills, hi hagin aquests egoismes, aquestes miseries! I tot pel diner, pel malehit diner, que així se'n perdés la mena!

PELEGRÍ

I l'ànima de qui va inventar-lo!

TRESONA

Tot ho ha portat aquesta, això.

Digitized by Google

LLUISA

Vós! Vós, que no més penseu en el noi petit!

ANDREU *(imperiós)*

Calla!

PELEGRÍ *(desesperat)*

Que no tinc prou cor i bondat per vosaltres jo sol?

TRESONA

Que no he dut a les meves entranyes lo mateix a l'un que a l'altre dels meus fills?

ANDREU

(anant-se'n cap al fons, enguniat)

Som uns miserables!

PELEGRÍ *(am convicció)*

Tindreu la vostra part!

TRESONA *(an en Pelegri)*

Tu te'n guardaras de donar-los res, en vida! Que s'esperin fins que'ns morim!

PELEGRÍ *(a la Lluisa)*

Confia en mi i en la Tresona. No'ns donguis una mala vellesa!

LLUISA

I la meva joventut? D'ilusions ningú'n viu!

ANDREU

(sense moure-s del mateix lloc, amb els braços plegats)

Que no tens fè en les bondats dels meus pares?

Digitized by Google

PELEGRÍ

No, que no hi té fè! Li fem nosa, Tresona, li fem nosa!

LLUISA *(sincerament)*

Us dic que no!

PELEGRÍ

Tu voldries que ara desseguida anés a fer testament, i aquesta i jo acluquessim els ulls per sempre més.

LLUISA *(plorant)*

No sents, Andreu, lo que'm diuen?

PELEGRÍ

Ja no ho ets aquella noia tant xamosa que era la meva ilusió!

LLUISA

Soc la mateixa de sempre.

TRESONA

Ets una egoista!

LLUISA

Més ho sou vosaltres!

PELEGRÍ

(irat, menaçant-la pera pegar-li)

Què? Què dius?

TRESONA *(agafant-lo)*

Pelegrí!

PELEGRÍ

Deixa, que vui escarmentar-la!

Digitized by Google

ANDREU

(am molt respecte, deturant-lo)

Pare! Es una dòna! Es la meva!

PELEGRÍ *(com aturdit)*

Es veritat! Què anava a fer? *(Curt silenci.)* Perdona, fill meu.

(La Lluisa va a seure en un recó de la dreta, plorant.)

TRESONA

(a la Lluisa, amb ironia)

Plora, si coneixes!

(En aquest moment compareix en Vicentet per la dreta del fons, quedant-se en un recó de l'esquerra, prop de la segona porta, admirat, sense trencar el dialec.)

ESCENA VII

ELS MATEIXOS, MÉS EN VICENTET

PELEGRÍ

(en veu fosca i grave, bategant-li'l pit am força)

Què anava a fer!

TRESONA *(am tendresa)*

Vaja, anem Pelegrí, anem a dins, que pendras alguna cosa.

PELEGRÍ

(seguint maquinalment a la Tresona, que l'estira pel braç)

Anem.

Digitized by Google

TRESONA *(amorosa)*

Vine, vine...

PELEGRÍ

(seguint-la cap a l'esquerra, sense apartar la vista del damunt de la Lluisa i de l'Andreu)

Perdona, fill meu! Perdona!

ANDREU

(amb el cap baix, molt avergonyit)

Pare!

PELEGRÍ

(en veu baixa i grave, tot anant-se'n)

Perdoneu!

(La Tresona i en Pelegrí desapareixen per la segona porta de l'esquerra. En Vicentet, pera fer-los pas, s'enretira una mica cap al fons, mirant, extranyat, a la Lluisa i l'Andreu.)

ESCENA VIII

LA LLUISA, L'ANDREU I EN VICENTET

VICENTET

(després d'un curt silenci, en un esclat de sentiment)

Què li heu fet al pare?

ANDREU *(amb emoció i brusquetat)*

Res.

Digitized by Google

VICENTET

(am més sentiment que de primer)

Què li heu fet, us pregunto?

ANDREU *(un xic conciliador)*

Res, home, res.

VICENTET

(anant-se'n per la segona porta de l'esquerra, ploriquejant)

Si d'aquesta's mor, us heu de recordar de mi!

ESCENA IX

LA LLUISA I L'ANDREU

ANDREU

(després d'un curt silenci, acostant-se a la Lluisa)

Veus lo que has ocasionat am les teves extranyeses?

LLUISA

Ells ne tenen la culpa. No més procuren per un.

ANDREU

Però, per què has de ser tant ambiciosa?

LLUISA

Serà ben bonic que'ls altres, am la nostra sort, se la passin feliça, mentres que tu i jo no'n tocarem una malla.

ANDREU

Ni mai. Pensem en tenir salut i en poder

Digitized by Google

treballar sempre. Els diners, no tenen el valor que se'ls dóna.

LLUISA

Però ajuden a viure. Amb ells s'assegura'l pa.

ANDREU

Millor s'assegura, i més dignament, amb el nostre esforç.

LLUISA

Com comptes, Andreu?

ANDREU

Com vols que compti? D'allò que ha dit la mare, d'allò de que quan ella i el pare faltin...

LLUISA *(interrompent-lo)*

Jo no m'he propassat tant.

ANDREU

Si no ho dic per retreure-t'ho! No més vui que't convencis de que jo no hi penso en lo que algun dia pot tocar-nos...

LLUISA

No'ns farà mal lo que'ns deixin!

ANDREU

Si no'ns ha de fer mal ni bé! Lo millor es ni recordar-se'n.

LLUISA

Jo sí que me'n recordo, doncs.

ANDREU

Lo que has de procurar es deixar aviat el

Digitized by Google

treball de la fàbrica. Me fas pena que, sent dòna, hagis d'escarraçar-te tant.

LLUISA *(am dolor i veu plorosa)*

I ben aviat que l'hauré de deixar la feina! Ja no puc més, Andreu!

ANDREU

Ja no pots? *(Cambiant de to i acostant-s'hi.)* Que n'he sigut de crudel am tu!

LLUISA

Els altres ho són. Deixaré la feina anant-me'n d'aquesta casa.

ANDREU

Què dius, Lluisa? Que no hi estas bé, aquí?

LLUISA

No puc estar-hi més malament.

ANDREU

Per mor de qui? De la mare?

LLUISA *(amb ironia trista)*

Encara m'ho preguntes?

ANDREU

No'n facis cas del seu genit. Am tot i això es molt bona, creu-me.

LLUISA *(també amb ironia trista)*

Per tu bé deu ser-ho, quan li trobes. Per alguna cosa ets fill seu.

ANDREU

I, el pare, que tampoc ho es de bo?

Digitized by Google

LLUISA *(am convicció)*

Sí. Però, mira com me tracta!

ANDREU

Ha estat un cop de sangs, dòna! *(Cambiant de to.)* Però, explica-m, explica-m allò que acabes de dir-me?

LLUISA *(com no recordant-se'n)*

Què?

ANDREU

Per què has dit que aviat hauries de deixar la feina?

LLUISA *(no gosant-ho dir)*

Perquè ja no puc més!

ANDREU

Que no estàs bona?

LLUISA *(abaixant el cap)*

Sí.

ANDREU

(després d'un curt silenci, mirant-la fixament)

Jo no t'he defensat com tu desitjaves, oi?

LLUISA *(llagrimejant)*

Gens.

ANDREU

Se tractava dels meus pares. I per qüestió d'interessos.

LLUISA

Però també's tractava de mi, que soc la teva dòna. *(Pausadament, en veu baixa.)* I es tracta de lo que pot venir...

Digitized by Google

ANDREU

(solicit, mirant-la encantat)

Digues... digues...

LLUISA

Tu no hi penses que'ns convé assegurar la nostra vida *(en veu molt baixa i abaixant el cap)* per lo que està per venir.

ANDREU

(comprenent-la, en un esclat de joia)

Què? Què dius, Lluiseta?

LLUISA *(am molt pudor)*

Ja ho sabs ara.

ANDREU *(am molta emoció)*

Però... però, es cert lo que'm dius?

LLUISA

(en veu molt baixa, gairebé incomprensible)

Sí. *(S'aixeca.)*

ANDREU

(enriallat i cor-pres, abraçant-la)

Lluiseta! Lluiseta! Soc l'home més feliç del món!

LLUISA

Vés, deixa-m, ingrat!

ANDREU *(joiosament)*

Per mi no hi han riqueses més grans que les que tu m'ofereixes.

LLUISA

Deixa-m...

Digitized by Google

ANDREU

Anem a donar la bona nova an aquests pobres vells! Anem-hi, que jo'm friso perquè ho sapiguen desseguida. *(Am veu llagrimosa.)* Oh! Lluiseta! Lluiseta!

LLUISA

(amb un xic de papereria)

No'n tindran cap alegria ells.

ANDREU

Oh! Sí que'n tindran!

LLUISA *(volent-se'n anar)*

Deixa-m! No'm deturis! *(Anant-se'n cap al fons.)* Aquí no puc estar-m'hi més: m'hi ofego!

ANDREU

(seguint-la cap al fons, com encisat)

Lluiseta! No te'n vagis!

LLUISA

Vui aire!

ANDREU *(sempre seguint-la)*

Vine! Vine!

LLUISA

Vui aire! Vui aire!

(La Lluisa i l'Andreu desapareixen per la dreta del fons. Després d'un curt silenci apareix en Vicentet per la segona porta de l'esquerra.)

VICENTET *(am molt sentiment)*

Aixís tracteu al pare?

Digitized by Google

ESCENA X

EN VICENTET, SOL.
DESSEGUIDA'L DESCONEGUT

(En Vicentet se queda parat al trobar-se sol. Mira entorn seu, i després, brandant el cap, va a escoltar a la segona porta de l'esquerra. Seguidament compareix el Desconegut per l'esquerra del fons, abrigat amb un troç de manta. Fa més bona cara que en el primer acte.)

DESCONEGUT *(de la porta estant)*
Bon dia, noi.

VICENTET *(girant-se)*
Bon dia.

DESCONEGUT
Que no hi es el barber?

VICENTET
Sí. Que voleu que us serveixi?

DESCONEGUT
No. Li tinc de dir un parell de paraules.

VICENTET
Que no us podeu esperar una estona?

DESCONEGUT
Que té feina?

VICENTET
Una mica. Seieu, si us plau, que ja ve.

Digitized by Google

DESCONEGUT

(asseient-se en el banc del fons, de cara al public)

Seiem-hi, doncs.

(Per l'esquerra del fons compareixen el senyor Maties, en Bernat i el Dragó.)

ESCENA XI

ELS MATEIXOS, MÉS EL SENYOR MATIES, EN BERNAT I EL DRAGÓ

SENYOR MATIES

Bon dia tinguin, senyors.

BERNAT

Salut.

DRAGÓ

Déu vos guard.

DESCONEGUT

Bon dia.

BERNAT

Noi, Vicentet: que es a casa, el teu pare?

VICENTET

Si. Es a dins que esmorsa.

SENYOR MATIES

Aixís l'esperarem.

DRAGÓ

Jo rai, que ja tinc totes les feines fetes!

Digitized by Google

BERNAT

Que no hi ha cap enterrament avui?

DRAGÓ

No ho sé pas. Ja s'ho faran.

SENYOR MATIES

D'aquesta manera abandoneu la vostra missió sagrada?

DRAGÓ

Els morts no porten pressa.

SENYOR MATIES

I els vius?

DRAGÓ

Oh! Aquests sí que'n porten per treure's-els del davant.

VICENTET

Que voleu servir-vos?

SENYOR MATIES *(somrient)*

No, Vicentet, no. Ens porta un altre objecte.

DRAGÓ

(passant-se la mà per la barba)

No'm vindria malament a mi. Començo a semblar un erissó.

(El Desconegut, mentrestant, cargola i encén un cigarret. Per la segona porta de l'esquerra compareix la Tresona.)

Digitized by Google

ESCENA XII

ELS MATEIXOS, MÉS LA TRESONA

TRESONA *(bastant sorpresa)*

Bon dia i bon'hora.

SENYOR MATIES *(molt afable)*

Déu vos guard, Tresona.

(En Bernat i el Dragó la saluden amb un moviment de cap.)

TRESONA

(mirant de reull al Desconegut, que està fumant)

Què se us oferia?

SENYOR MATIES

Veniem per parlar amb el vostre home.

DRAGÓ *(mirant al sostre)*

Me sembla que sento'l seu trepitg.

TRESONA

Sí: es a dalt.

BERNAT

Que ja ha esmorsat?

TRESONA

Sí. *(An en Vicentet.)* Noi, vés, digues a ton pare que'l demanen. *(En Vicentet obeeix, anant-se'n per la segona porta de l'esquerra.)* Heu vingut en mal'hora.

Digitized by Google

SENYOR MATIES

I això?

TRESONA

Bé, bé, tant se val.

ESCENA XIII

ELS MATEIXOS, MENYS EN VICENTET

TRESONA

(parlant am si mateixa)

Aon deuen ser l'Andreu i la Lluisa?

SENYOR MATIES

Qui?

TRESONA

No, res. *(Acostant-se al Desconegut.)* I, vós, què volieu?

DESCONEGUT *(somrient)*

Espero'l barber.

TRESONA *(am recel)*

Que us convé molt veure-l?

DESCONEGUT

Tant com ell a mi.

TRESONA *(amb ironia fina)*

Ja!

(Se sent tossir en Pelegri.)

BERNAT

Ja ve.

Digitized by Google

DRAGÓ

(en veu baixa al senyor Maties)

Porti vostè la batuta.

SENYOR MATIES

Deixeu-me fer.

(Compareix en Pelegrí per la segona porta de l'esquerra.)

ESCENA XIV

ELS MATEIXOS, MÉS EN PELEGRÍ

PELEGRÍ

(aturant-se, sorprès, al peu de la porta)

Hola! Què es tant bella visita?

SENYOR MATIES

Se us saluda, Pelegrí.

TRESONA *(an en Pelegrí)*

Despatxa de primer an aquell home.

DESCONEGUT

(aixecant-se, somrient)

Salut, barber.

PELEGRÍ

(mirant recelosament a la Tresona)

Què hi ha de nou, minyó?

DESCONEGUT *(somrient)*

Ja ho podeu veure.

(Tots els presents el miren encuriosits i extranyats.)

Digitized by Google

PELEGRÍ *(am molt afecte)*
Ja estas bo?

DESCONEGUT *(somrient agrahit)*
Prou se'm coneix am la cara!

PELEGRÍ
Ja treballes?

DESCONEGUT
Si. Avui he cobrat la quinzena.

PELEGRÍ
Me n'alegro, noi.

DESCONEGUT
Gracies.

PELEGRÍ
Que volies arreglar-te?

DESCONEGUT
No. He vingut per saldar allò, sabeu?

PELEGRÍ
(no sabent què fer, mirant a la Tresona)
Ja ho trobarem un altre dia.

DESCONEGUT
(entregant-li sis pessetes)
Teniu. Es això, eh?

PELEGRÍ *(vacilant)*
Sis pessetes.

DESCONEGUT
Justes.

PELEGRÍ
(vacilant i mirant a la Tresona)
Que les necessites?

Digitized by Google

DESCONEGUT

No.

PELEGRÍ

Es que ja te les pots entornar, si les necessites.

DESCONEGUT

Se us agraeix molt. *(Donant-li la mà.)* I, si en res us soc util...

PELEGRÍ

(emocionat, encaixant amb ell)

Gracies.

TRESONA *(contenta)*

Vós, també, ja ho sabeu de nosaltres.

DESCONEGUT

(anant-se'n per la dreta del fons)

Salut tot-hom.

(Tots el saluden amb un lleuger moviment de cap, admirats.)

PELEGRÍ

Endavant, noi.

TRESONA *(molt amable)*

Adeussiau.

PELEGRÍ

(concentrat, mirant-se les sis pessetes)

Sembla que m'hagin posat brases de foc a les mans!

Digitized by Google

ESCENA XV

ELS MATEIXOS, MENYS EL DESCONEGUT

BERNAT *(després d'un curt silenci)*

Bé: que estas per nosaltres, Pelegrí?

PELEGRÍ *(am recel)*

Digueu.

BERNAT

Endemés... voldriem que no t'ofenguessis; però es el cas...

PELEGRÍ *(molt extranyat)*

Digues.

BERNAT

Com estem? Què se'n sab del cobro? Ja fa més de sis setmanes que la gent s'espera.

PELEGRÍ

Que has de cobrar res, tu?

BERNAT

Sí.

TRESONA

Ja'ns presentaras l'apuntació quan sigui l'hora.

BERNAT

L'he perduda.

DRAGÓ

Eh? Me pensava que no us en havien feta?

Digitized by Google

BERNAT

Es que estava a la confiança d'en Pelegrí.

SENYOR MATIES

Ja us vaig dir que tenieu els papers mullats, Bernat.

BERNAT *(fent l'enfadat)*

Els posarem a assecar, senyor mestre.

PELEGRÍ

Es un plet perdut el teu.

DRAGÓ *(am sarcasme)*

Es un mort.

BERNAT

Ja'n parlarem!

PELEGRÍ

Am tu no m'hi vui entendre per res.

BERNAT

En aquesta qüestió porto la veu de la majoria dels teus parroquians.

PELEGRÍ

Vaia un advocat!

SENYOR MATIES

Ja veureu, Pelegrí: la gent, en vista de que va passant temps i no cobra...

PELEGRÍ *(interrompent-lo)*

Desconfien de mi, tenen por que'ls estafi, veritat?

SENYOR MATIES

Res d'això, home.

Digitized by Google

TRESONA

I, doncs?

SENYOR MATIES *(an en Pelegrí)*

Aquí'l poble tot-hom sab qui sou vós...

PELEGRÍ *(neguitós)*

Expliqui-s, senyor Maties.

SENYOR MATIES

Tota aquesta rodalia està enterada de que vós sou el depositari de la nostra sort. Se n'ha fet tant anunci — fins els diaris n'han parlat com d'una cosa extraordinaria — que, per evitar que'ls lladregots... m'enteneu?

PELEGRÍ

(més neguitós que de primer)

Diguì, digui.

SENYOR MATIES

Que, per evitar-vos un disgust...

PELEGRÍ *(interrompent-lo)*

En el cas que'm robessin?

SENYOR MATIES

Exactament. Nosaltres haviem pensat que, tot esperant l'hora del cobro, podriem depositar a la rectoria'ls dos decims que guardeu. No us sembla?

PELEGRÍ *(amb ironia)*

Ja!

SENYOR MATIES

Aixís vós quedarieu a cobert de tota responsabilitat.

Digitized by Google

BERNAT

I el senyor rector, que es persona ilustrada, podria fer la repartició.

PELEGRÍ

Això es desconfiança, senyor mestre.

SENYOR MATIES

No, home, no.

PELEGRÍ

Sí: això es desconfiança.

DRAGÓ *(conciliador)*

Us ho penseu.

PELEGRÍ

Mentres he sigut pobre, tot-hom m'ha tingut sempre per un home de bé: ara, perquè la fortuna s'ha recordat de mi, ja dubten, ja no hi veuen bondat sobre meu.

DRAGÓ *(am sarcasme)*

«Diners fan bé, diners fan mal,
diners fan l'home infernal;
fan cantà an els capellans,
i alegren an els infants!»

PELEGRÍ *(irat)*

Eh! No estic per cançons!

DRAGÓ *(somrient)*

Es una parietat dels avis.

PELEGRÍ *(molt nerviós)*

A mi poden robar-me: al senyor rector, no! Jo no us mereixo gens de confiança: el

Digitized by Google

senyor rector, sí! Jo, que he arribat a vell sent estimat de tot-hom, no puc ser el bon guardador de les vostres miseries, lo mateix que un capellà jove, a qui no coneixeu tant a fons com a mi, i a qui respecteu a ulls clucs, com si la temptació no existís per ell! Ah! No, no! No us ho entregaré pas lo que'm demaneu: jo'n soc el responsable! Us en responc am la vida!

SENYOR MATIES

I si'ls lladregots...?

PELEGRÍ *(interrompent-lo)*

No'm parli més de lladres, perquè, sinó, l'ofendria.

SENYOR MATIES

Vostè'm falta!

PELEGRÍ

I vostè a mi!

TRESONA

Què s'han pensat de nosaltres!

BERNAT

Sou com tot-hom!

DRAGÓ

Sou de carn i òssos...

BERNAT *(interrompent-lo)*

Tots podem tenir una temptació, que deia'l teu home.

PELEGRÍ *(irat)*

Mal'ànima!

Digitized by Google

SENYOR MATIES

Prudencia, senyors.

DRAGÓ

I si fessim una cosa?

SENYOR MATIES

Què?

DRAGÓ

I si me'ls dessiu a guardar a mi, els decims?

BERNAT

A vós?

DRAGÓ

Sí. Voleu un amagatall més segur que'l cementiri? A la casa del fosser, vigilada pels morts, ningú s'hi arrisca.

BERNAT *(am recel)*

I vós...?

DRAGÓ

Que no soc de confiança?

PELEGRÍ *(am sarcasme)*

L'un recela de l'altre!

DRAGÓ

Jo m'ofereixo.

(Per la dreta del fons compareix en Janot, tot atribulat, radiant d'alegria, i amb un diari a la mà.)

Digitized by Google

ESCENA XVI

ELS MATEIXOS, MÉS EN JANOT

JANOT *(cridant)*

Pelegrí! Pelegrí! *(A l'adonar-se dels altres.)* Minyons! Ja podem anar a cobrar!

DRAGÓ *(am vivesa)*

Què? Ja paguen?

JANOT *(rient)*

Sí. El diari ho porta.

TRESONA

Ai! Gracies a Déu!

BERNAT

Som-hi desseguida!

PELEGRÍ

Que voleu anar-hi ara mateix?

DRAGÓ

Jo faig un!

SENYOR MATIES

Jo, dos!

BERNAT

I jo...

PELEGRÍ *(interrompent-lo)*

No! Tu no hi cabs!

Digitized by Google

BERNAT

Us ajudaré a comptar la moneda.

SENYOR MATIES

La prudencia aconsella que vostè no'ns acompanyi.

PELEGRÍ *(am frenesi)*

Que surt algun tren ara?

SENYOR MATIES

A les deu ne surt un.

PELEGRÍ

Anem, que aquesta tarda mateix podrem fer la repartició.

DRAGÓ *(també am frenesi)*

Som-hi!

BERNAT *(an el Dragó)*

Ja podeu deixar la vostra obligació vós?

DRAGÓ

La meva obligació es cobrar.

JANOT

Me'n vaig a fer-ho saber a tot-hom.

DRAGÓ

Que s'esperin!

JANOT

(amb alegrois, desapareixent per l'esquerra del fons)

Me n'hi vaig. Me n'hi vaig.

Digitized by Google

ESCENA XVII

ELS MATEIXOS, MENYS EN JANOT

PELEGRÍ

(neguitós, anant d'una banda a l'altra)

Espereu-vos. Tresona!

TRESONA *(tota atrafegada)*

Què vols?

PELEGRÍ

Dóna-m les claus de la calaixera.

TRESONA

(nerviosament, donant-li unes claus que's treu de la bossa de les faldilles)

Ja sabs aon són els decims?

PELEGRÍ

Al secret.

DRAGÓ

(fregant-se les mans am fruició)

Ah! La casa vermella que'm faré!

PELEGRÍ

Ja torno desseguida.

SENYOR MATIES

Feu, Pelegrí, feu.

PELEGRÍ

(anant-se'n per la segona porta de l'esquerra)

Veiam si aixís en sortim d'una vegada!

Digitized by Google

ESCENA XVIII

ELS MATEIXOS, MENYS EN PELEGRÍ. DESSEGUIDA EN VICENTET

TRESONA

Vaja: esteu contents?

VICENTET

(sortint per la segona porta de l'esquerra)
Mare: que diu que ja paguen?

TRESONA *(molt alegre)*

Sí, fill meu!

VICENTET

Jo vui anar a veure-ho.

TRESONA

Demana-ho al teu pare.

PELEGRÍ *(desde dins, cridant)*

Tresona!

DRAGÓ

Us criden.

PELEGRÍ

(també desde dins, cridant més fort que de primer)
Tresona! Vine!

TRESONA *(amb esglai)*

Què deu voler aquell?
(Se sent un gran regirament de calaixos.)

Digitized by Google

VICENTET

Mare, correu, que'l pare no sé que fa!
(El senyor Maties i el Dragó's miren esparverats. En Bernat somriu maliciosament.)

TRESONA

(desapareixent per la segona porta de l'esquerra i volent dissimular la situació)
Ja't dic jo!

VICENTET *(seguint-la)*

Correm-hi!
(Continua sentint-se'l regirament de calaixos.)

ESCENA XIX

ELS MATEIXOS, MENYS LA TRESONA I EN VICENTET

DRAGÓ

(esparverat, mirant al senyor Maties)
Què representa això?

SENYOR MATIES *(brandant el cap)*

Veiam, veiam!

BERNAT

Fieu-vos de la gent!

PELEGRÍ

(desesperat, de dins estant)
Qui'ls ha tocat?

Digitized by Google

TRESONA
(també de dins estant)
Vès, mira-ho bé!

DRAGÓ *(esparverat)*
No troben els papers.

BERNAT
Ni'ls trobaran tampoc.

PELEGRÍ *(fòra de si)*
Heu de ser la meva desgracia!

SENYOR MATIES *(horroritzat)*
Sentiu?

DRAGÓ
Ara que ja ho sabiem del cert!

SENYOR MATIES
I que ho haviem comprovat am les llistes oficials!
(Surt en Pelegrí tot desesperat, seguit d'en Vicentet.)

ESCENA XX

ELS MATEIXOS, MÉS EN PELEGRÍ I EN VICENTET

BERNAT
Que ja t'han robat?

PELEGRÍ
No ho sé!

Digitized by Google

DRAGÓ

Pobres de nosaltres!

PELEGRÍ

(am nerviositat i frenesi)

Vès, Vicentet, mira'l calaix de les meves navajes!

VICENTET

No hi seran aquí.

PELEGRÍ *(imperiós)*

Mira-ho!

SENYOR MATIES

No us atribuleu, Pelegrí.

PELEGRÍ

(anant de l'una banda a l'altra)

Si'ls tenia a la calaixera, ben desats! *(Cridant.)* Vicentet!

VICENTET

(regirant el calaix del mig dels tres que hi ha en el fons)

Què mana?

PELEGRÍ

Aon són l'Andreu i la Lluisa?

(El senyor Maties i el Dragó's donen, recelosament, una mirada d'inteligencia.)

VICENTET

No fa gaire que eren aquí a la botiga.

SENYOR MATIES

Voleu que us ajudem?

Digitized by Google

PELEGRÍ

(obrint l'armari i regirant-ho tot, tirant, rabiós, els draps i els plecs per terra)

No! No necessito a ningú! Nosaltres som els unics responsables!

SENYOR MATIES

Calma, Pelegrí!

PELEGRÍ *(cridant)*

Tresona! Els trobes?

TRESONA *(am desesperació)*

No!

PELEGRÍ

(no sabent lo que fa, anant d'un calaix a l'altre, que troba tancats, i estirant-se'ls cabells)

Oh! Què pensaran de mi! Tresona! Regira-ho tot! Estabella-ho tot!

(Compareixen la Lluisa i l'Andreu per la dreta del fons)

ESCENA XXI

ELS MATEIXOS, MÉS LA LLUISA I L'ANDREU

ANDREU *(am tendresa)*

Vine, dòna.

(El senyor Maties, el Dragó i en Bernat miren, recelosament, a la Lluisa i l'Andreu.)

VICENTET

(bruscament, a la Lluisa)

Tu: aon són els decims?

Digitized by Google

LLUISA *(esglaiada)*
Què sé jo?

ANDREU *(indignat)*
I ara!

VICENTET *(a la Lluisa)*
Digues!

LLUISA
Què m'expliques a mi?

ANDREU
Que no'ls trobeu?

VICENTET
Aquesta deu saber on són!

LLUISA *(plorant)*
No més me faltava això!

ANDREU
No ploris, Lluisa.

PELEGRÍ
Vicentet: ves a ajudar a ta mare!
(Se sent xisclar a la Tresona.)

DRAGÓ *(en veu concentrada)*
Què passa?

VICENTET *(horroritzat)*
Què té la mare?

PELEGRÍ *(am terror)*
Sembla un castic!
(Compareix la Tresona corrent i cridant com una boja amb els dos decims a la mà.)

Digitized by Google

ESCENA XXII

ELS MATEIXOS, MÉS LA TRESONA

TRESONA

Ja'ls tinc! Ja'ls he trobat!
(Ben rapit fins al final de l'acte.)

PELEGRÍ

Dóna-me'ls!

TRESONA *(en un esclat d'alegria)*

Mira-te'ls, Pelegrí, mira-te'ls!

PELEGRÍ

Aont eren?

TRESONA

A l'escaparata, sota'l vestit de la Mare de Déu! L'altre dia'ls vaig treure de la calaixera i no me'n recordava.

SENYOR MATIES *(content)*

Tot se troba en aquest món!

PELEGRÍ
(posant-se'ls decims a la butxaca)

Apa, anem, que'm vui esquivar aquesta engunia del damunt!

SENYOR MATIES

En dança.

Digitized by Google

TRESONA

Que tornareu avui mateix?

PELEGRÍ

Sí, aquesta tarda. Fes-ho córrer pel poble.
(Per l'esquerra del fons compareixen precipitadament en Janot, en Geroni, en Dionís, en Felip, la Malena i uns quants homes i dònes del poble. Tots parlen atropelladament.)

ESCENA ULTIMA

ELS MATEIXOS, MÉS EN JANOT, EN GERONI, EN DIONÍS, EN FELIP, LA MALENA I UNS QUANTS HOMES I DÒNES DEL POBLE.

JANOT

Ja ha arribat l'hora!

GERONI

A cobrar s'ha dit!

DIONÍS *(an en Pelegri)*

Ja hi aneu?

PELEGRÍ

Sí.

(Am molta rapidesa.)

FELIP

Voleu que vinguem a ajudar-vos?

MALENA

Que m'agradaria veure com us paguen!

Digitized by Google

PELEGRÍ

Apa, anem!

TRESONA

Abriga-t.

PELEGRÍ

Tant se val!

DRAGÓ *(neguitós)*

Som-hi!

PELEGRÍ *(anant-se'n)*

Anem!

(En Pelegrí, el senyor Maties i el Dragó desapareixen, com halucinats, per l'esquerra del fons, seguits d'en Janot, en Geroni, en Dionis, en Felip, la Malena, i uns quants homes i dònes del poble, els quals van cridant, despedint als primers. La Tresona i en Vicentet els acompanyen fins al peu de la porta. La Lluisa segueix plorant, consolant-la l'Andreu.)

BERNAT *(amb ira concentrada)*

Massa sort que han tingut!

TELÓ RAPIT

Digitized by Google

ACTE TERCER

La mateixa decoració dels actes anteriors. Es a la tarda, cap al tard. L'escena va enfosquint-se lentament.

ESCENA I

EN VICENTET, EN RAMON I EL BORNI

(A l'aixecar-se'l teló, en Vicentet acaba d'afaitar an en Ramon, en el tocador de la dreta, passant-li'l plec per la cara pera treure-li'ls polvos. El Borni, assegut en el banc del fons, llegeix un diari.)

VICENTET

(desant el plec a la primera porta de l'esquerra)

L'ultim!

RAMON *(bulxaquejant)*

Què dius?

VICENTET

Vós sou l'ultim parroquià a qui jo serveixo. Ja no'n vui fer més de barber.

Digitized by Google

RAMON
(rient i donant-li un ral)
Té, té, Vicentet.

VICENTET
Deixeu-ho estar, home!

RAMON
Que no vols cobrar avui? Mira que jo no estic aconductat.

VICENTET
Tireu, no vindrà d'aquí!

RAMON
(deixant els centims damunt del tocador)
A cada hu lo que sigui seu.

VICENTET
Serviran per fer caritat als pobres.

RAMON *(an el Borni)*
Que anem, Borni?

BORNI
(deixant el diari damunt del banc i aixecant-se)
Anem.

VICENTET
Torneu aviat, que'l pare està a punt d'arribar.

RAMON *(anant-se'n)*
No farem falta.

BORNI *(també anant-se'n)*
Salut, Vicentet.

Digitized by Google

VICENTET

Endavant i fòra!

(En Ramon i el Borni desapareixen per la dreta del fons.)

ESCENA II

En Vicentet, sol.
Desseguida la Tresona

(En Vicentet, neguitós, va a mirar al carrer. Després d'un curt silenci compareix la Tresona per l'escala de la dreta.)

TRESONA

Noi! Vicentet! Que no'm sents?

VICENTET

(girant-se, sense moure-s del mateix lloc)
Que mana?

TRESONA

Entra, que aquí fa fred.

VICENTET *(entrant)*

Que triga'l pare!

TRESONA *(somrient)*

Ja vindrà. No passis ansia.

VICENTET

I si l'haguessin robat?

TRESONA

No va pas sol.

Digitized by Google

VICENTET

Si, perquè 'ls que l'acompanyen...

TRESONA *(interrompent-lo)*

No siguis tant desconfiat!

VICENTET

Oh! Mireu: ja comença a ser fosc, i, si 'ls atrapa la nit...

TRESONA *(també interrompent-lo)*

No tinguis por.

VICENTET

Sabeu qui me 'n fa?

TRESONA

Qui?

VICENTET

En Bernat i la seva dóna.

TRESONA

Vaia un parell!

VICENTET

Que no 'ls surtin de trascantó...

TRESONA

Vaja, vaja: encén els llums de la botiga, que no s'hi veu.

VICENTET

(encenent un parell de becs)

Fan tanta sed els diners!

TRESONA

Oh, sí!

Digitized by Google

VICENTET

Me'n vaig a l'estació a esperar-los.

TRESONA

No vui que't moguis de casa.

VICENTET

Mireu que si'ls roben...

TRESONA *(interrompent-lo)*

Ai! No diguis més això!

VICENTET

Ah! Mai dirieu qui també s'hi ha acomboiat amb ells?

TRESONA

En Geroni?

VICENTET

No: en Felip.

TRESONA

Prou es un noi de confiança.

VICENTET

Els ha deixat uns saquets per dur la moneda.

TRESONA *(amb alegrois)*

Renoi, Vicentet, que diners cobrarem!

VICENTET

Més ens en tocarien si'l pare no hagués procurat tant pels altres.

TRESONA

Ell sempre se sacrifica pels de fòra casa.

Digitized by Google

VICENTET

I digueu-me, mare: que me l'anireu a demanar desseguida la Siseta?

TRESONA

Ui, que vas depressa!

VICENTET

Per mi, quant més aviat millor.

TRESONA

Ja sabs si farà per tu aquella noia?

VICENTET

Sí.

TRESONA

No n'hi ha cap en el poble que t'agradi més que ella?

VICENTET

Ni en el poble ni en tot el món.

TRESONA *(insidiosa)*

Jo te'n sé una molt maca i am quartets.

VICENTET

No'm parleu d'interessos.

TRESONA

Diner fa diner, fill meu.

VICENTET

I l'estimació?

TRESONA *(rient)*

Ja't dic jo de Vicentet!

(Per l'esquerra del fons compareix l'Andreu molt amoinat.)

Digitized by Google

ESCENA III

ELS MATEIXOS, MÉS L'ANDREU

ANDREU

Salut.

TRESONA

D'on surts, Andreu?

ANDREU

De la fàbrica, de veure'l director.

TRESONA

Què diu?

ANDREU

Sembla que dilluns engegarem.

TRESONA

Ja era hora!

ANDREU

Aont es la Lluisa?

VICENTET

Ara mateix era al menjador, vora l braser, que no sé que's feia amb un munt de roba blanca.

ANDREU

Que no està sossegada?

TRESONA *(volent dissimular)*

I sí, home, sí.

VICENTET

Noi gran.

Digitized by Google

ANDREU

Què?

VICENTET

Vols venir a l'estació a esperar el pare i aquells?

ANDREU

No. Ja vindran sense nosaltres.

TRESONA

Que no estas d'humor?

ANDREU

No gaire.

TRESONA

No més es bona per donar-te disgustos, la nostra jova.

ANDREU

Vosaltres me'n doneu, am les vostres coses.

TRESONA

Encara te'n recordes d'allò del demati? No veus que, tant l'un com l'altre, no sabiem lo que'ns feiem de lo molt atribulats que estavem?

ANDREU

No més penseu en els diners. Me temo que seran la nostra desgracia.

TRESONA *(rient)*

Que'n vinguin forces d'enrabiades d'aquestes!

ANDREU

Ja m'ho sabreu dir, amb el pare.

Digitized by Google

TRESONA

No l'atabalessiu tant!

(En Vicentet, impacient, se n'ha entornat a mirar al carrer.)

ANDREU

El pare es un bon home que no'n feia cas dels diners.

TRESONA

Perquè no n'ha tingut mai. Jo no sé pas com som els de casa.

ANDREU

Què voleu dir?

TRESONA

Res. Que, en comptes d'estar alegres, no més fem que disputar-nos. No més som en Vicentet i jo que estem contents.

ANDREU

No us-e l'envejo la vostra alegria.

TRESONA

Que n'ets d'extrany!

ANDREU

(anant-se'n cap a l'esquerra)

Més ho sou vosaltres.

TRESONA

Aon vas ara?

ANDREU

Vaig a veure la Lluisa què fa.

(Desapareix per la segona porta de l'esquerra.)

Digitized by Google

TRESONA *(en veu baixa)*

Ditxosa Lluisa!

ESCENA IV

ELS MATEIXOS, MENYS L'ANDREU

VICENTET

(entrant corrent a l'escena)

Mare!

TRESONA *(am vivacitat)*

Que'ls veus?

VICENTET

No.

TRESONA

Què hi ha, doncs?

VICENTET

L'avi Janot, que'm sembla que torna.

TRESONA

Ja ha vingut tres vegades. No fa tants camins una vella al niu com aquest home aquí a casa!

VICENTET

Vès de què li serviran an ell tants diners, no tenint fills!

(Per l'esquerra del fons compareix en Janot, molt apressat.)

Digitized by Google

ESCENA V

ELS MATEIXOS, MÉS EN JANOT

JANOT

Encara no han arribat aquells?

TRESONA

No, encara.

JANOT

Que no'ls en hagi passat alguna.

VICENTET

Voleu venir am mi a esperar-los?

JANOT

Anem, Vicentet.

TRESONA

Quin desfici!

JANOT

No hi ha un tren en aquesta hora?

VICENTET

Crec que sí.

JANOT

Apa, doncs.

(Per la dreta del fons compareixen en Geroni i en Dionis.)

Digitized by Google

ESCENA VI

ELS MATEIXOS,
MÉS EN GERONI I EN DIONÍS

GERONI *(entrant)*
Ep! Que hem de fer?

VICENTET
Hola, Geroni.

DIONÍS
I aquells?

TRESONA
Deuen estar per arribar.

GERONI
Que pagaran avui mateix?

TRESONA
Sí, sí. Desseguida.

VICENTET
Ja porteu el paperet?

GERONI
(posant-se la mà a la butxaca de l'infern)
Vaia!

DIONÍS
Que no'ns pagarieu si l'haguessim perdut?

VICENTET *(ingenuament)*
Es clar que no!

Digitized by Google

TRESONA

Deixeu-lo dir an aquest.

JANOT *(rient)*

Es un plaga!

DIONÍS

Apa, Janot, quins disgustos a les vostres velleses!

JANOT *(rient am fruició)*

No sé pas si la podré pair aquesta!

GERONI

No li vindran poc bé aquests dinerons per acabar d'escanyar pagesos!

JANOT *(am naturalitat)*

Els ho poso baratet.

DIONÍS

A ral per duro.

TRESONA

Cada any?

JANOT *(també am naturalitat)*

No: cada mes.

VICENTET

Aixís sí que aviat doblareu la mota!

JANOT

Que s'hi ha de fer!

(Per l'esquerra del fons compareix la Malena tota atrafegada.)

Digitized by Google

ESCENA VII

ELS MATEIXOS, MÉS LA MALENA

MALENA

Que ja paguen? *(Tots els presents esclafeixen a riure.)* I ara, de què rieu?

GERONI

Has fet tard, noia.

MALENA *(un xic pertorbada)*

Què dieu?

DIONÍS

Ja es tot dat i benehit.

(Grans riallades.)

MALENA

(ensenyant l'apuntació i asseient-se en el banc del fons)

Mireu: no'm moc d'aquí que no cobri. Un o altre ho arreglarà.

JANOT

Sí. I d'on sortiran les misses?

MALENA

Que s'espavilin! Sinó, aniré a trobar la Justicia.

JANOT

Que vingui'l teu home.

MALENA

Està malalt.

Digitized by Google

TRESONA *(rient)*

Que n'ets de flasca, Malena!

JANOT *(també rient)*

Tot l'hi donen entenent.

DIONÍS

Quina por tenim tots plegats!

TRESONA

I tant!

GERONI

Com que un hom no s'hi ha trobat mai en aquests trangols!

MALENA

(molt desinvolta i a l'hora sofocada)

Bé: que ja han pagat o no?

(En Vicentet va i ve diferentes vegades de la porta del fons.)

JANOT *(rient)*

No, dòna, no.

TRESONA

No passis ansia.

DIONÍS

Encara'ls diners són pel camí.

GERONI

Ja venen!

TRESONA

Ja s'acosten!

DIONÍS

Sentiu com rutllen i trinquen?

Digitized by Google

MALENA

Ai! Que esteu de gatzara!

VICENTET

(neguitós, acostant-se a l'agrupament)

Vaja: qui ve am mi?

JANOT

Jo, que'm daleixo.

GERONI

Jo també.

DIONÍS

Apa, anem a rebre-ls.

JANOT

Bé: no alarmeu al poble.

GERONI

Que veniu, Malena?

MALENA *(aixecant-se)*

Vaia!

JANOT

Au, passeu al davant vosaltres.

TRESONA

No vui que't moguis, Vicentet.

VICENTET

Ja tornem desseguida.

GERONI

I deixeu-lo venir!

MALENA *(anant-se'n cap al fons)*

Quins salts me fa'l cor!

Digitized by Google

VICENTET *(anant-se'n cap al fons)*
I a mi!

JANOT *(rient)*
No esvaloteu el galliner.

TRESONA *(somrient)*
Ai, Senyor!
(La Malena, en Janot, en Dionis, en Geroni i en Vicentet desapareixen per la dreta del fons.)

ESCENA VIII

LA TRESONA, SOLA.
DESSEGUIDA LA LLUISA I L'ANDREU

(La Tresona va a mirar al carrer. Després d'un curt silenci se sent la Lluisa que plora, sortint amb un farcell de roba al braç. L'Andreu, molt afectat, vol contenir-la.)

ANDREU
No. No vui que t'en vagis!

LLUISA
Deixa-m anar! No puc estar-m'hi més en aquesta casa!

TRESONA *(entrant a l'escena)*
Bo! Ja hi tornem a ser?

ANDREU *(energicament)*
Te dic que no vui que t'en vagis!

Digitized by Google

TRESONA

Peró, què teniu? De que us-e les haveu?

ANDREU

(prenent el farcell de la Lluisa i tirant-lo damunt d'un banc)

De res.

LLUISA

Tot-hom ne fa lo que vol de mi.

TRESONA *(a l'Andreu)*

Per què parla d'anar-se'n?

LLUISA *(ploriquejant)*

Perquè aquí m'hi moriria!

TRESONA

Això rai, deixa-la marxar, home!

LLUISA

Com se coneix que tant se us endono! Ja'n pot tenir de gracies una jova, que no compon res al costat d'una filla!

TRESONA

Que t'hem de portar en palmes?

LLUISA

Jo no demano tant. Jo no més vui que l'Andreu me cregui.

ANDREU

Que vols que per coses sense importancia'm disputi amb els de casa?

LLUISA

No. Ja sé que això no pot ser: la sang mai se torna aigua.

Digitized by Google

TRESONA

Ah! Prou el matareu, entre un i altre, al pobre Pelegrí! No us en doneu compte que an ell aquestes qüestions de familia'l perjudiquen molt, tant, que en pocs dies ja sembla tot un altre.

ANDREU

Bé prou que ho veig que està desconegut, el pare!

TRESONA

I, doncs, per què no mires de convèncer an aquesta?

LLUISA

Encara voleu que faci més per vosaltres?

ANDREU

Però, de què't queixes de mi?

TRESONA

De massa que l'estimes se queixa.

ANDREU

Calleu, mare. Feu-me'l favor!

TRESONA

Que calli de primer ella.

ANDREU *(amb intenció)*

Ella, ben mirat, pot-ser té raó.

TRESONA

Aixís, dóna-li agalles!

ANDREU *(enfadant-se)*

Que més desitgeu d'aquesta? Encara no fa prou?

Digitized by Google

TRESONA

Ningú li demana res.

ANDREU

I, doncs, per què la tracteu d'aquesta manera? Després us queixareu si mai està d'humor!

TRESONA

Ella s'ho busca.

ANDREU *(ràpit)*

I vós li ajudeu.

TRESONA

Jo?

ANDREU *(amb energia)*

Sí! Una xicota que no para mai de treballar, que en tot i per tot us ajuda, i que, en comptes d'estar-se a casa, com hauria d'estar-hi, passa'l dia tancada a la fàbrica escarraçant-se per nosaltres...

TRESONA *(interrompent-lo)*

Que no hi vagi més, doncs.

ANDREU *(dramatic)*

Us ho dóna tot, com jo mateix, sense doldre-li, i ara, per un mal entès, per una equivocació del pare, tot són disputes i trastorns.

LLUISA *(dirigint-se cap al fons)*

Deixeu-me!

ANDREU *(contenint-la)*

Te dic que no vui que t'en vagis!

Digitized by Google

LLUISA

Si'm tinc de morir de pena, val més que no'm veieu.

ANDREU

No! No te n'aniras! No ho consento ara!

LLUISA

Deixeu-me marxar!

ANDREU

No, que te n'emportes el meu cor. Vui el fill que m'has promès.

TRESONA *(am sorpresa)*

Què dius? Andreu!

ANDREU

Vui el nostre fill!

TRESONA

Es veritat això?

LLUISA

Deixeu-me anar. Ja'm defensaré jo sola.

ANDREU

Ets meva ara! Ets tota meva!

TRESONA

Però, es cert lo que dius?

ANDREU *(molt emocionat)*

Sí, mare, sí.

TRESONA

(interposant-se entre ells dos)

No. No te n'aniras, doncs.

Digitized by Google

LLUISA

No puc resistir més!

TRESONA *(plorant d'alegria)*

Lluisa... Lluiseta, per compassió, no'ns abandonis! No'ns neguis el goig millor de la nostra vellesa! Jo no soc dolenta, no! Tots t'estimem a casa. Tots te volem vora nostre. Lluisa, Lluiseta! Filla meva!

LLUISA *(plorant amargament)*

Andreu!

TRESONA

(abraçant-la i fent-li petons)

No. Jo no vui que te'n vagis!

(Li fa forces petons, acaronant-la am frenesi. Després d'una pausa llarga compareixen la Florentina i en Bernat per la dreta del fons, ella molt desinvolta.)

ESCENA IX

ELS MATEIXOS, MÉS LA FLORENTINA I EN BERNAT

FLORENTINA

(entrant primer que en Bernat)

Ja tornem a ser aquí!

BERNAT

Ara'ns veurem les cares!

TRESONA

Bé: què voleu?

Digitized by Google

BERNAT

Que ja han arribat aquells?

TRESONA

No encara.

FLORENTINA

Els esperarem, doncs.

ANDREU

(a la Lluisa, que segueix plorant)

Vaja, anem a dalt, Lluisa.

FLORENTINA *(amb intenció)*

Què té la teva jova?

TRESONA *(am brusquedat)*

No's troba gaire bé.

FLORENTINA

(am més intenció que de primer)

Pobra noia!

ANDREU

Vine, vine...

(La Lluisa i l'Andreu sen van per l'escala de la dreta, enduent-se'n el farcell de roba blanca que ell ha tirat damunt d'un banc.)

ESCENA X

ELS MATEIXOS, MENYS LA LLUISA I L'ANDREU

FLORENTINA

Prou l'heu de fer morir martira an aquesta infeliça!

Digitized by Google

TRESONA

Procura per tu, que prou feina tens.

FLORENTINA

Fos filla meva!

TRESONA

Però, què voleu?

BERNAT

Lo que'ns pertoca.

FLORENTINA

Sí, noi, sí! Mantén-t'hi fort!

TRESONA

Que'n teniu de ganes de buscar raons!

FLORENTINA

No tantes com tu.

TRESONA

No s'ha vist mai enlloc del món lo que feu am nosaltres.

FLORENTINA

I lo que ha fet el teu home amb en Bernat?

TRESONA

En Pelegrí no es capaç de lo que vosaltres el culpeu.

FLORENTINA

De pitjors ne faria si les hi deixessin passar!

TRESONA *(irada)*

Vés-te'n!

Digitized by Google

FLORENTINA

No'm dóna la gana!

TRESONA

Aneu-se'n d'aquí, mala gent!

BERNAT

T'has d'esperar, noia!

TRESONA

No més ens faltaveu vosaltres!

FLORENTINA

Ah! Què pensaves, doncs? Que't creies que erem com la teva jova?

TRESONA

Vés-te'n! No'm facis consumir més!

FLORENTINA *(amb ironia)*

Oh, sí! Ja'n fas de llastima!

(Per la dreta del fons compareix en Vicentet, tot atribulat.)

ESCENA XI

ELS MATEIXOS, MÉS EN VICENTET

VICENTET *(cridant)*

Mare! Ja són aquí!

TRESONA *(amb engunia i alegria)*

Ai! Quin panteix!

FLORENTINA *(an en Bernat)*

Veiam com te portes!

Digitized by Google

BERNAT

Deixa-m fer.

VICENTET *(mirant a fòra)*

Ja venen! Ja venen!

(Desapareix més atribulat que de primer. Se sent una gran xerradiça que va acostant-se gradualment.)

TRESONA *(anant al portal)*

Oh! Quina cridoria!

FLORENTINA *(an en Bernat)*

Fes-los-hi ser, creu-me!

BERNAT

Deixa-ho per mi.

TRESONA *(mirant al carrer)*

Que gent!

(La xerradiça va creixent i acostant-se. Per l'esquerra del fons se veuen passar, corrent, escamots de quitxalla i persones grans que van a trobar a la gentada que s'apropa.)

FLORENTINA *(an en Bernat)*

Aprofita l'ocasió!

BERNAT *(imperiós)*

Calla, si pots!

FLORENTINA

Mira que no cobraras!

TRESONA *(del portal estant)*

Ni 'ls deixen caminar!

Digitized by Google

(Torna en Vicentet, saltant i més content que de primer.)

VICENTET

Ja són aquí! Ja són aquí, mare!

TRESONA *(entrant a l'escena)*

Quin trafec se'ns espera!

VICENTET

Això rai!

(La cridoria se sent més aprop, com si la gent, igual que una riuada, estés a punt de omplir l'escena.)

FLORENTINA *(an en Bernat)*

Prepara-t!

BERNAT *(nerviós)*

Calla!

FLORENTINA

Que no t'estafin!

TRESONA

(posant-se a la dreta del fons)

Ai! Quina mena d'engunia!

VICENTET

(al costat de la Tresona, mirant ansiós cap al carrer)

Mare, ja'ls tenim!

TRESONA

(tremolosa, gairebé plorant)

Sí, fill meu.

(Compareixen uns quants minyons, cridant, apressats i estiragaçant-se, volent passar

Digitized by Google

l'un davant de l'altre. Entre ells hi va en Ramon. Molta animació.)

ESCENA XII

ELS MATEIXOS, MÉS EN RAMON
I UNS QUANTS MINYONS

RAMON *(cridant)*

Visca en Pelegrí!

TOTS

Visca!

RAMON

Ja s'ha acabat la miseria!

FLORENTINA *(amb ironia)*

Ai, infeliç!

TRESONA *(molt tremolosa)*

Que triguen!

VICENTET *(impacient)*

Què fan? *(Al veure an en Pelegrí i al Dragó.)* Ara!

BERNAT

Quina rabia!

VICENTET

Ara són aquí!

(Per la dreta del fons compareixen en Pelegrí i el Dragó, cap-baixos, aixafats, sobre tot el primer, i amb un saquet ple de moneda cada un a l'espatlla. Darrera

Digitized by Google

d'ells, també am paquets de paper de Banc i saquets plens de moneda, venen el senyor Maties i en Felip, seguits d'en Janot, en Geroni, en Dionis, la Malena, la Quima, el Borni, molts homes i dònes i uns quants nois i noies del poble, que's queden a la porta. Tot-hom té'ls ulls fixes sobre'ls saquets. Silenci i espectació general.)

ESCENA XIII

ELS MATEIXOS, MÉS EN PELEGRÍ, EL DRAGÓ, EL SENYOR MATIES, EN FELIP, EN JANOT, EN GERONI, EN DIONÍS, LA MALENA, LA QUIMA, EL BORNI I MOLTS HOMES, DÒNES I CRIATURES DEL POBLE.

PELEGRÍ

(en mig d'un gran silenci, aclaparat d'engunia)
Que pesa'l diner!

DRAGÓ *(sinistrament)*
Qualsevol tragini caixes de mort!

SENYOR MATIES
Ja'ls hem caçat!

GERONI
Que moneda!

VICENTET
Pare: que no voleu descarregar-vos?

Digitized by Google

PELEGRÍ

Sí. Entrem al menjador, que la taula es ben gran. *(Anant-se'n per la segona porta de l'esquerra.)* Vingui, senyor mestre.

SENYOR MATIES *(seguint-lo)*

Som-hi.

PELEGRÍ

(an el Dragó i en Felip, desapareixent)

Veniu, vosaltres.

FELIP *(seguint-lo)*

Anem.

DRAGÓ *(també seguint-lo)*

Enllestim.

(Desapareixen, pera tornar a sortir desseguida.)

DIONÍS

(després d'un curt silenci)

Que diners!

MALENA

Si fossin tots per una sola persona!

JANOT

Quina riquesa!

GERONI

Jo'n tindria massa.

(Torna'l Dragó.)

DRAGÓ

Estic aixafat!

(Tornen en Pelegri, el senyor Maties i en Felip.)

Digitized by Google

PELEGRÍ

Ja podem començar.

DRAGÓ

A mi'm convindria que'm despatxessiu aviat, que'ls de casa m'esperen.

SENYOR MATIES

A mi també.

TRESONA *(an en Pelegrí)*

Que vols fer la repartició ara?

PELEGRÍ

Sí, desseguida.

GERONI

(comprenent l'estat d'ànim d'en Pelegrí)

També podriem esperar-nos fins demà.

PELEGRÍ

Mal me reventi, vui despatxar a tot-hom ara mateix! No'ls vui tenir ni una sola nit a casa tants diners dels altres!

TRESONA

Tu estas amohinat.

SENYOR MATIES

Tots ho estem. Aont aneu a parar amb el tragí que porta haver de comptar i recomptar tant dineral!

RAMON *(ingenuament)*

Jo m'hi perdria.

DIONÍS

No'n sortiria pas jo.

Digitized by Google

GERONI

Ni jo.

JANOT *(amb els ulls negats)*

Qui'ns ho tenia de dir!

GERONI

Sembla un somni!

DRAGÓ *(impacient)*

Vaja, què fem?

DIONÍS

Quina pressa porteu, Dragó!

DRAGÓ

Me friso!

FELIP

Afanyem-nos, doncs.

MALENA

Si'l de casa ho pogués veure!

QUIMA

I el meu, al cel siga!

PELEGRÍ *(a la Tresona)*

Apa, enceneu el llum del menjador.

TRESONA

Ja està encès, home.

RAMON

Prou que's veu!

FELIP

En dança!

Digitized by Google

SENYOR MATIES

Sí, que tenim molta feina.

PELEGRÍ

Tresona! Aont es l'Andreu?

TRESONA

Ara mateix era aquí. Què vols?

PELEGRÍ

Que vingui. Vicentet!

VICENTET

Què mana?

PELEGRÍ

Vés, digues al noi gran que jo'l demano.

VICENTET

(anant-se'n corrent per l'escala de la dreta)

Vaig a mirar si es a dalt.

PELEGRÍ *(als altres)*

Espereu-vos una mica, si us plau.

(Tot-hom està frisós pera cobrar.)

SENYOR MATIES

Comencem a fer parts, mentrestant.

PELEGRÍ *(bruscament)*

Esperi-s, home!

DRAGÓ

Mire-us que comença a ser fosc.

DIONÍS

Encara es dejorn!

Digitized by Google

SENYOR MATIES

Hauriem d'avisar a l'alcalde que fes venir gent armada.

PELEGRÍ

Per què?

SENYOR MATIES *(amb intenció)*

Per un si acas... que convingués.

PELEGRÍ

Que encara té por, senyor mestre?

SENYOR MATIES

Sempre es bo prevenir.

(Per l'escala de la dreta compareixen l'Andreu i en Vicentet.)

ESCENA XIV

ELS MATEIXOS, MÉS L'ANDREU I EN VICENTET

ANDREU

Què voleu, pare?

PELEGRÍ

Vine am mi al menjador... a fer-te càrrec de la teva part.

TRESONA

(en veu baixa i amb admiració)

I ara!

ANDREU *(entornant-se'n)*

No, no! Ja us vaig dir que no volia res.

(Gran espectació i mormulls generals.)

Digitized by Google

PELEGRÍ *(entre-dents)*

Vine!

ANDREU

Dispenseu...

PELEGRÍ

Està bé. Ja te la daré després.

ANDREU

Es inutil que ho proveu.

PELEGRÍ

Vine a ajudar-nos... a comptar moneda, doncs.

ANDREU

Tinc por d'enlluernar-me: me repugnaria veure tants diners.

PELEGRÍ *(en veu baixa i grave)*

Tu mateix, noi gran.

ANDREU *(anant-se'n per l'escala)*

No us ofengueu, per això.

DRAGÓ *(amb ironia)*

Que no tires per ric, Andreu?

ANDREU

(de l'escala estant, desapareixent)

No: tiro... per pobre.

(Molta espectació.)

Digitized by Google

ESCENA XV

ELS MATEIXOS, MENYS L'ANDREU

PELEGRÍ

Apa, som-hi, nosaltres.

DIONÍS

Som-hi.

PELEGRÍ

Passi vostè, senyor mestre.

SENYOR MATIES *(entrant al menjador)*

Calma, Pelegrí.

PELEGRÍ

Passa tu, Felip.

FELIP *(entrant també al menjador)*

Anem.

PELEGRÍ

I vós també, enterra-morts.

DRAGÓ *(amb aturdiment)*

Ah! Sí.

PELEGRÍ *(a tots els presents)*

I vosaltres espereu-vos una mica, que ja us anirem cridant d'un a un.

GERONI

No t'hi encaparris, Pelegrí.

PELEGRÍ

Tresona!

Digitized by Google

TRESONA *(am solicitut)*

Què vols?

PELEGRÍ

Vicentet!

VICENTET *(amb esverament)*

Què mana?

PELEGRÍ

(a la Tresona i en Vicentet, amb excitació nerviosa)

Poseu-vos aquí a la porta i feu entrar la gent amb orde.

TRESONA

(posant-se al peu de la porta)

Ai! No'm pensava que s'hagués de patir tant!

VICENTET

(posant-se a l'altre costat de la porta)

Jo tampoc!

PELEGRÍ

(a tots els presents, am creixent excitació nerviosa)

I ara, vosaltres, no us precipiteu. Tingueu calma i confiança. *(Am sarcasme.)* Sobre tot molta confiança!

GERONI *(am sentiment)*

Fes, fes, Pelegrí.

JANOT

No passis ansia per nosaltres.

PELEGRÍ

Entesos, eh?

GERONI

Sí, home!

Digitized by Google

PELEGRÍ

(anant-se'n dient, frenetic i entre-dents)

Garces! Pobres! Garces!

ESCENA ÚLTIMA

ELS MATEIXOS, MENYS EN PELEGRÍ, EL SENYOR MATIES, EN FELIP I EL DRAGÓ

RAMON

No heu sentit quines expressions ens ha llençat?

GERONI

No'n feu cas. No veieu com està?

TRESONA *(molt trista)*

Pobre!

MALENA

Sembla que no'ns els vulgui dar!

BERNAT

Li dolen.

FLORENTINA

Vaia!

(Se sent un gran dringament de monedes a l'escampar-les damunt de la taula del menjador. Tot-hom, impulsivament i am la cara enriallada, hi dirigeix la vista. Pera donar una idea molt aproximada del drinc que fa una gran quantitat de moneda en plata a l'escampar-se per damunt d'una taula, serveixi-s d'un bombo de fil-

Digitized by Google

ferro, com els que s'usen pera treure boles, i, posant-hi cosa d'una quarantena de duros llegitims, dongui-s vols, graduats, a l'aparell, a discreció de la persona encarregada de fer-lo funcionar. Els paquets de plata que's treuen en escena's poden imitar valent-se de troços de fusta de forma cilindrica embolicats am paper d'estraça i del tamany igual al que fan quaranta duros en peça.)

BERNAT

Sentiu?

QUIMA

(nerviosa, bategant-li'l cor)

Ai, mare!

(Torna a sentir-se més soroll de diners.)

JANOT *(am fruició)*

Sembla que mesurin blat.

RAMON

Sembla que ensitgin.

BERNAT

Quina pedregada!

RAMON *(molt impacient)*

Vicentet!

VICENTET *(girant-se)*

Què?

RAMON

Encara no?

VICENTET

Espera-t, si vols!

Digitized by Google

GERONI

Ja'ns avisaran, home!

VICENTET

Apa! Qui comença?

MALENA

Jo!

FLORENTINA

(avançant fins a la porta)

No, que'ns toca a nosaltres!

QUIMA

Vosaltres no hi teniu dret.

FLORENTINA

Més que tu!

DIONÍS

De primer soc jo, doncs!

BORNI

(volent passar al davant, estirant pel braç an en Dionis)

Jo!

JANOT

Jo, que tinc més edat!

(Crits i confusió perquè tot-hom vol enllestir desseguida.)

VICENTET *(cridant)*

Apa, un o altre!

FLORENTINA *(an en Bernat)*

Passa tu!

BERNAT *(fingint serenitat)*

Espera.

Digitized by Google

MALENA *(cridant)*

Doneu tanda!

DIONÍS

De primer em toca a mi!

(Tots, a excepció d'en Janot, en Geroni i en Bernat, s'estiragacen, protestant, volent ser l'un primer que l'altre.)

MALENA

El meu home es el parroquià més antic!

JANOT

Jo soc el més vell!

BORNI

Jo'l més pobre!

VICENTET

(a un home del poble, el que té més aprop)

Passeu vós, Teia!

(Protesta general i grans estiragaçaments. L'home entra al menjador.)

RAMON *(cridant)*

Això no val!

VICENTET *(imposant-se)*

Calleu!

TRESONA *(sospirant)*

Ai, Senyor!

(Se sent més soroll de diners.)

DIONÍS

Sentiu quins cascabells?

MALENA

Com repiquen!

Digitized by Google

BERNAT *(febrós)*

Que diners!

QUIMA

Oh, sí!

GERONI

Qui pogués sembrar-ne!

JANOT

No grillen!

FLORENTINA

Poseu-los a guany!

BERNAT

Prou que ho farà!

(Surt l'home del poble embutxacant moneda, anant-se'n, decidit, per la dreta del fons.)

VICENTET

Apa, un altre!

RAMON *(avançant a cops de colzes)*

Jo!

DIONÍS

Ara'm toca a mi!

BORNI

Que no, a mi!

(Uns i altres volen entrar, estiragaçant-se. Protesta general. Tot-hom vol ser primer. Crits i confusió. A dins no para de sentir-se'l drinc de la plata.)

MALENA

A mi'm toca!

Digitized by Google

QUIMA

Primer soc jo!

(En Ramon, en Dionis i el Borni, en mig de grans protestes, segueixen bregant, fins que, per ultim, entra al menjador en Ramon. Més protestes i més fortes de part de tots.)

VICENTET *(aixi que s'ha fet silenci)*

Que's prepari un altre!

(Altra vegada crits i confusió volent tot-hom passar davant.)

TRESONA

Paciencia, que per tot-hom n'hi haurà!

(No deixa de sentir-se'l dring dels diners.)

JANOT

Com dringuen!

GERONI *(am fruició)*

Això es temptador!

MALENA *(també am fruició)*

Si que ho es!

FLORENTINA

(an en Bernat, en veu baixa)

Apa, ara tu!

BERNAT

Espera, dòna, espera!

BORNI

Sembla que la miseria s'acabi!

(Surt en Ramon mirant una peça de duro.)

Digitized by Google

DIONÍS

Ja estas, Ramon?

RAMON

Sí. Me'ls tenien a punt.

JANOT

(an en Ramon, am sentiment)

Ja'ls tens, noi?

RAMON

Jo bé m'ho penso. *(An en Dionís.)* Tu, vès, mira-m aquest duro, que'm sembla que fa mala cara.

DIONÍS

Pot-ser ha perdut la nit.

GERONI

Tira! Ja'n tens prous de bons!

(Tot-hom riu convulsivament.)

RAMON *(anant-se'n cap al fons)*

Apa, ja us ho endagareu.

BORNI

D'aquí una altra, Ramon.

RAMON

Endavant.

VICENTET

(contenint a unes quantes dònes que volen passar)

Espereu-vos que facin la senya!

TRESONA *(molt amohinada)*

Espereu-vos, dònes!

(Surt el Dragó embutxacant nerviosament

Digitized by Google

uns quants papers de plata. Se n'hi desfà un, caient-li tres o quatre monedes per terra. En Dionis i la Malena s'hi tiren al damunt pera aplegar-les.)

DRAGÓ

(cullint els diners, neguitós)

Eh! Són meus!

DIONÍS

(aixecant-se sense cullir cap moneda)

Qui sembra cull.

GERONI

Deixa-ls estar, home!

DRAGÓ

(posant-se les monedes a la butxaca i anant-se'n)

Si, ara hi corro!

JANOT

No miris prim!

DRAGÓ

Jo ja he cobrat.

DIONÍS

Ja hi teniu el compte, Dragó?

DRAGÓ

(apretant nerviosament les butxaques am les mans)

Ja he fet el paquet.

BORNI

Bon profit, doncs.

Digitized by Google

DRAGÓ

Lo mateix te dic.

DIONÍS

Ja us en aneu?

DRAGÓ

Sí. Salut tot-hom!

JANOT

Salut, noi.

DRAGÓ *(anant-se'n a poc a poc)*

I, ara, que us enterri un altre!

DIONÍS

Gracies! Igualment!

(Grans riallades.)

BORNI

Adéu, enterra-morts!

JANOT

Que partim?

DRAGÓ

No!

GERONI

Per molts anys!

BERNAT

Feu-vos la casa vermella!

DRAGÓ

(anant-se'n, rient am sarcasme)

Ben vermella! Com una gran brasa de foc!

(Grans riallades generals.)

Digitized by Google

VICENTET

Apa, un altre!

DIONÍS *(avançant decidit)*

Jo!

(Grans crits i confusió. Tots, am més feresa que mai, volen passar l'un al davant de l'altre, abocant-se a la porta de l'esquerra. Més crits i protestes generals.)

VICENTET

(cridant, no podent-los contenir)

Endarrera!

TRESONA *(am gran prec)*

Paciencia! Paciencia!

(Segueixen els crits i els estiragaçaments.)

PELEGRÍ

(desde dins, cridant, fòra de si)

Endarrera tot-hom!

(Uns quants homes del poble no'n fan cas i entren precipitadament, atropellant-se, al menjador, en mig d'una gran cridoria.)

TRESONA *(desesperada)*

Vicentet! Vés a avisar la Justicia!

(Se sent gran terrabastall i soroll de monedes produit per la taula del menjador, que en Pelegrí, fet una furia, volca, cridant desesperat.)

PELEGRÍ *(desde dins)*

Teniu! Arregleu-vos!

SENYOR MATIES

Pelegrí!

Digitized by Google

FELIP *(amb indignació)*
Què heu fet?

GERONI
Què es això?

JANOT
Quin daltabaix!

FLORENTINA
(corrent a mirar a la porta)
En Pelegrí ha volcat la taula!

BERNAT
L'estafa!

TRESONA
Reina Santissima!

MALENA *(volent entrar dins)*
Campi qui pugui!

QUIMA
Correm-hi!

DIONÍS
Deixeu-me passar!

GERONI *(deturant-lo)*
Espera-t!

FELIP *(desde dins)*
Que no entri ningú més!

PELEGRÍ *(també desde dins)*
Que entri tot-hom!

VICENTET
(an alguns que volen passar)
Atureu-vos!
(Se sent més soroll de monedes.)

Digitized by Google

FLORENTINA

Ens volen estafar!

DIONÍS

Ens estafaran!

BERNAT

Lladres!

(Se precipiten tots al menjador, cridant am frenesi. Els de dins també criden «Lladres! Estafes!».)

TRESONA *(escabellant-se)*

Pobres de nosaltres!

PELEGRÍ

(apareixent, desesperat, amb els cabells eriçats i els ulls sortint-li del cap)

Assedegueu-vos!

TRESONA *(am desesperació)*

Què has fet, Pelegrí?

PELEGRÍ

Garces! *(Adonant-se de la xifra dels miralls.)* Eh! *(L'esborra, nerviosament, amb un mocador que's treu de la butxaca de l'americana.)* Quin fastic!

(Se sent un gran brugit de crits i revolcaments de la gent al voler cullir els diners de terra.)

SENYOR MATIES *(sortint a l'escena)*

Això es indigne!

FELIP *(també sortint)*

D'això se'n diu estafar!

Digitized by Google

DIONÍS

(fugint corrent cap al fons, embutxacant diners)

Jo ja'n tinc prou!

(Surten, barrejats entre'ls homes i les dònes del poble, la Florentina, la Malena, la Quima, en Bernat, el Borni, en Janot i en Geroni. S'atropellen, se maseguen, volent-se pendre l'un de l'altre'ls diners que han aplegat al menjador.)

JANOT *(plorant)*

Deu-me la meva part!

GERONI

Jo no'n tinc cap!

BORNI

Espavileu-vos!

MALENA

(prenent uns bitllets de banc an el Borni)

Són meus!

QUIMA

Meus!

ANDREU *(sortint al replà de l'escala)*

Què passa?

TRESONA *(cridant)*

Vine, fill meu!

(Els crits i els insults van creixent. En Pelegrí lluita com un desesperat, empenyent la gent a fòra.)

PELEGRÍ

A fòra, miserables!

Digitized by Google

FELIP

Lladre, més que lladre!

BERNAT

Matem-lo!

FLORENTINA

Arrosseguem-lo!

PELEGRÍ

Garces! Ganduls! A fòra!

ANDREU

(baixant pera ajudar al seu pare)

A fòra tot-hom!

(Els crits i els insults no paren. En Pelegri i l'Andreu, després de grans esforços, consegueixen tancar la porta del fons.)

PELEGRÍ

Treballeu, garces malehides!

BERNAT

(empenyent la porta de fòra estant)

Calem foc a la casa!

FELIP *(també de fòra estant)*

Estabellem la porta!

TOTS

Lladres! Estafes!

PELEGRÍ *(am sarcasme)*

Me diuen lladre... i han fet net!

TRESONA *(am desesperació)*

S'ho han endut tot?

Digitized by Google

PELEGRÍ

Fins la nostra part!

ANDREU

Mal profit els faci!

(Se sent una gran trencadiça de vidres i crits esgarrifosos.)

LLUISA

(sortint al replà de l'escala, esverada)

Andreu! Andreu!

ANDREU

No tinguis por!

(En Vicentet, esporuguit, no's mou del recó de l'esquerra del fons. Se torna a sentir una gran trencadiça de vidres i crits de «Lladres! Estafes!».)

LLUISA *(corrent vers l'Andreu)*

Mare meva!

ANDREU

Assegureu bé la porta, pare!

PELEGRÍ *(que se senti bé)*

Fills meus! No cregueu en la sort! Confieu en vosaltres mateixos i en el vostre esforç!

ANDREU *(amb entusiasme)*

Aixis m'agradeu!

PELEGRÍ

Sigueu bons i dignes!

ANDREU

Com vós, pare!

Digitized by Google

(La Tresona s'acosta, esporuguida, an en Vicentet, la Lluisa s'abraça am l'Andreu, i en Pelegrí, triomfant, crida am tota la seva ànima.)

PELEGRÍ

Visca'l treball!

(Grans crits de «Lladres!» i «Estafes!» més forts que de primer, i furiosa trencadiça de vidres.)

TELÓ RAPIT

Digitized by Google

OBRES DE L'AUTOR

L'Escorsó, drama en 3 actes. 2 ptes.
Fructidor, drama en 4 actes. 2 ptes.
Foc-follet, drama en 4 actes. 2 ptes.
La Resclosa (agotada), drama en 3 actes.
Lladres, drama en 1 acte. 1 50 ptes.
La Mare Eterna (agotada), drama en 3 actes.
El Cor del Poble (agotada), drama en 3 actes.
La Reina del Cor, comedia en 1 acte. 1 pta.
La Reina del Cor, opereta en 1 acte. 1 pta.
Els Vells (a punt d'agotar-se), drama en 3 actes. 2'50 ptes.
La Formiga, monoleg. 0'50 ptes.
Joventut (1.ª part de la trilogia *Els primers freds)* (a punt d'agotar-se), drama en 1 acte. 1 pta.
Flor Tardana, La Festa dels Aucells, quadrets de costums en 1 acte. 0'50 ptes.
Girassol, comedia en 3 actes. 2 ptes.
Les Garces, drama en 3 actes. 2 ptes.
Ofrenes, poesies. 2 ptes.

EN PREMSA

Via-Crucis, drama en 3 actes.
Soleiades, poesies.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

CENDRES D'AMOR

Digitized by Google

Digitized by Google

BIBLIOTECA

TEATRALIA

IGNASI IGLESIAS

CENDRES D'AMOR

QUADRO DRAMATIC

Joaquim Costa

1909

Digitized by Google

Ningú podrà representar, traduir ni reimprimir aquesta obra sense permís del autor.

La *Sociedad de Autores Españoles* es l'encarregada de cobrar els drets de representació.

Queda fet el depòsit que marca la llei.

mprempta de la Vda. de J. Cunill, Uni[illegible]

Digitized by Google

PERSONES

Candiona, *40 anys*

Vador, *45 anys*

El Senyoret, *35 anys*

Homes y dònes de diverses edats.
L'acció en un poblet de la montanya catalana.

EPOCA PRESENT

Dreta y esquerra, les del actor.

Digitized by Google

Digitized by Google

ACTE ÚNIC

Un petit cementiri, nevat, junt a l'absis d'una iglesia parroquial d'un poblet de montanya. Al mitj del fons, un portal ab reixa de fusta y ab dos xiprers a cada banda. Es de nit. El cel està estrellat.

ESCENA I

En VADOR, *sol. Aviat la* CANDIONA

(A l'aixecarse'l teló no hi ha ningú a l'escena. Se senten, molt llunyans, els udols dels gossos de les masies del encontorn. Seguidament compareix en Vador per la porta del fons, ab un fanal encès. Tornen a sentirse, més llunyans que de primer, els udols dels gossos.)

VADOR *(entre-dents)*

¡Maliatsiga'ls gossos! *(Desapareix per l'esquerra, tornant a sortir desseguida ab un magall y una pala. Ho deixa tot a terra, al costat de la dreta, y després de un moment de vacilació, en un gest decisiu, empunya'l magall y es disposa a fer un clot. Després d'un curt silenci compareix la Candiona, molt sobressaltada.)*

CANDIONA *(en veu baixa y enguniosa)*

¡Vador! ¡Vador!

Digitized by Google

VADOR *(girantse esgarrifat y deixant l'eina)*

¡Eh! ¿Quí hi ha?

CANDIONA *(també en veu baixa)*

¡Jo!

VADOR

¡Tú! ¿Per què has vingut, Candiona?

CANDIONA

¿Què has de fer aquí, en aquestes hores? *(Curt silenci.)* ¿Què no respons? *(Acostantshi.)* ¿Què vas a obrir una fossa?

VADOR *(ab gran prec)*

¡No cridis, que si'l senyor rector te sentía...!

CANDIONA

¿Quína por t'ha de fer ell?

VADOR

¿Per què has vingut a destorbarme?

CANDIONA

¡Perquè sí! Perquè tu'n portes una de cap...

VADOR *(interrompentla)*

¡No, dòna, no!

CANDIONA

¿Y, doncs, per què no vens a casa?

VADOR

¡Déixam estar, que tinc feina!

Digitized by Google

CANDIONA *(en to amarc)*

¡Prou que m'ho penso!

VADOR

No pensis res de mal. No més haig de fer un clot, un clot petit... *(Posantse nerviós.)* Vèsten, o bé't trec de aquí a la forsa!

CANDIONA

¿Ara són hores de treballar?

VADOR

Déixaho corre.

CANDIONA *(en to sinistre)*

¡Vador, tu vols anar a presiri!

VADOR *(ab esgarrifansa)*

¡No! *(Cambiant de to.)* ¡No m'ho tornis a dir!

CANDIONA *(agafantlo pel bras)*

¡Tu tremoles!

VADOR

¡Vés, dòna, vés! Si no'n tinc gaire de feina. No més vui plantar una cabessa de lliri... Diu que van tant bé plantades en nit d'hivern, després d'una gran nevada... ¡Surten uns lliris més blancs! ¡Ja veuràs quina florida!

CANDIONA

Mira que aviat seràn les cinc y el senyor rector està a punt de llevarse.

VADOR *(asseientse en una pedra de l'esquerra)*

No'm vui moure.

Digitized by Google

CANDIONA

Anem, home, que ja s'acosta l'hora de la missa matinal.

VADOR

¡Te dic que no'm vui moure! He donat paraula...

CANDIONA *(interrompentlo ab vivacitat)*

¿Quí ha de venir?

VADOR *(repensantse)*

Ningú... Ningú.

CANDIONA

Digues: ¿quí ha de venir?

VADOR *(aixecantse)*

¡Vaja, vés, vés! ¡No puc descobrir res! ¡Vés, que encara m'ho faríes cantar tot! Y jo, ja ho sabs, ¡soc molt callat!

CANDIONA

Però, explícat: ¿a quí esperes?

VADOR

Ja t'ho diré després.

CANDIONA

No: ¡dígamho ara!

VADOR

Ja t'ho explicaré. ¡Déixam sol, que si tu no't mous d'aquí tot serà en va! *(Toquen tres quarts.)*

CANDIONA

¿Sents? ¡Son tres quarts de cinc!

Digitized by Google

VADOR *(anant a mirar a la dreta del fons)*

Per xo mateix.

CANDIONA *(seguintlo)*

¿A quina hora vareu quedar que vindría aquesta persona que esperes?

VADOR

Ja tenía de ser aquí a les quatre.

CANDIONA

¿A les quatre? Ja no vindrà, doncs.

VADOR

Sí que vindrà. Me necessita massa.

CANDIONA

¿Per què't necessita?

VADOR

¡No'm fassis enraonar, dòna! ¡No'm fassis enraonar, que no puc dir res! *(Pausadament.)* Ja ho sabràs tot... No t'enganyaré, creu! ¿Que no m'escoltes? *(Excitantse.)* ¡Mai podrem tenir cap diner! ¡Vésten, si no'm privaràs de guanyar tota una almosta de plata!

CANDIONA *(ab sobresalt)*

¡Què díus! ¿Com els has de guanyar aquests diners? ¡Digues! ¿Com els has de fer?

VADOR

¡Jo no soc cap lladre!

CANDIONA

¡Y, doncs, explicat! ¡Per què te'ls donen?

Digitized by Google

VADOR

¡No cridis! Ja t'ho diré!... *(S'hi acosta, l'agafa per un bras y li diu en veu molt baixa.)* ¡Però alerta a descobrirho! ¡Que ningú ho sàpiga mai, perquè sinó, pobre de mí... y pobra de tu, també!

CANDIONA *(apartantse esgarrifada, alsant la veu)*

¡No! ¡Jo, no! ¡Jo no he fet res!

VADOR *(acostantshi, ab gran prec)*

¡Calla! ¡Calla, Candiona!

CANDIONA *(retrocedint cap al fons ab l'intent d'anarsen)*

¡Quína basarda! ¡Vaig a dirho al senyor rector!

VADOR *(agafantla bruscament pel bras dret, tot fentla baixar fins al primer terme, dientli entre-dents)*

¡Tu! ¡Què vas a fer?

CANDIONA *(forcejant per despendres d'ell)*

Vaig a demanar al senyor rector que vingui a treuret aquests mals pensaments del cap!

VADOR *(subjectantla)*

¡Calla!

CANDIONA

T'ha temptat el diable!

VADOR *(febriscitant)*

Me donen cent duros, Candiona!

CANDIONA

¡No! ¡No'm parlis de diners!

Digitized by Google

VADOR

¡Me'n donen cent, tots d'un cop! Y total per res... Mira: no més tinc d'enterrar aquí, en aquest clot que ara faré... no més tinc d'enterrar un infantó acabat de néixer.

CANDIONA *(ab esglai y mirantlo fit a fit)*

¡Eh!

VADOR

¿Oi que aviat són guanyats tants diners?

CANDIONA

¿Y ho faràs?

VADOR

¡Sí... sí!

CANDIONA

¿Ara l'han de dur l'infantó mort?

VADOR

Sí: ara desseguida.

CANDIONA

¿Quí l'ha de dur?

VADOR

El seu pare mateix.

CANDIONA

¿Quí es el seu pare?

VADOR *(lluitant interiorment per no dir el secret)*

Ja t'ho diré.

Digitized by Google

CANDIONA

¡Dígamho!

VADOR (*confidencialment, mirant recelós entorn seu*)

¿Sabs aquell senyor jove que li diuen Ernest, aquell senyor català empleiat a la fàbrica de la colonia dels inglesos, d'allà a la recolsada del riu?

CANDIONA

¿Aquell que's cuida de tot?

VADOR

Just.

CANDIONA

¿No es casat?

VADOR

Sí. Sinó que aquest infant mort... es d'una altra dòna.

CANDIONA (*tapantse la cara ab les mans*)

¡Déu meu!

VADOR

Es fill d'aquella senyoreta rossa, tant maca, aquella que, abans, cap al tard, cada día passava per aquí.

CANDIONA

¿La que ensenya de lletra a les nenes del senyor Ernest?

VADOR

Sí. (*En veu baixa.*) El senyoret y ella s'estimen.

Digitized by Google

CANDIONA

¡Oh! ¡Quines coses!

VADOR

¡Figúrat tu com deuen patir!

CANDIONA

¿Y ningú ho sab tot això?

VADOR

No. Ni'ls treballadors n'han hagut esment...

CANDIONA

¿Y a tu quí t'ho ha dit?

VADOR

El senyoret...

CANDIONA (*admirada*)

¿Ell?

VADOR

¡Oh! Veuràs: ahir al vespre, quan va venir a trobarme...

CANDIONA (*interrompentlo*)

¿Es a dir que ell en persona ha vingut a trobarte?

VADOR

¿Y doncs? ¿A quí volíes que'l confiés un secret com aquest?

CANDIONA

¿Va explicartho tot?

Digitized by Google

VADOR

Tot. Jo li vaig fer confessar.

CANDIONA *(després de pensarshi)*

¿Y si l'haguessin mort ells el nen?

VADOR

No... Va jurarme que no.

CANDIONA

¿Y ara l'esperes?

VADOR

Sí...

CANDIONA

¿Que ja té'l bagulet per l'albat?

VADOR

Sí. Jo mateix, en quatre esgarrapades, li vaig fer.

CANDIONA

¿Ja van batejarlo al pobre infant?

VADOR

No sé si abans de morirse varen persignarlo.

CANDIONA

¿Y la senyoreta rossa què fa?

VADOR

Díu que està molt mala. Se veu que'l senyoret l'estima de debó. Més que a la seva propia senyora l'estima.

CANDIONA

¿Vols dir?

Digitized by Google

VADOR

Creu que va enternirme quan, ab mitjes paraules, va confessarmho tot.

CANDIONA *(després d'un curt silenci)*

¡Jo no me l'escoltaría!

VADOR

¡Ara ja estic compromès! ¡Me donarà cent duros, cent!

CANDIONA

¿Y si després se descobreix?

VADOR

¡Cah! ¡No hi ha perill! Jo no ho diré pas, ell tampoc...

CANDIONA *(donantse)*

Es clar que no...

VADOR *(amenassantla)*

Y tu... ¡ni pensarhi!

CANDIONA *(ab esgarrifansa)*

¡Ah! ¡Déu me'n guard!

VADOR

Ja cal que vagis en compte. Pensa, Candiona, que tant tu com jo, no més que per haver enterrat en secret el cos d'un pobre infant, aniríem a parar en un recó de presiri!

CANDIONA *(al sentir aquestes paraules s'espanta y protesta en veu alta)*

¡No ho fassis, doncs! ¡Creume!

Digitized by Google

VADOR

Sí, dòna, sí. *(En to reconcentrat.)* Ben mirat no faig cap mal...

CANDIONA

¿No?

VADOR

Ben mirat potser faig una bona acció.

CANDIONA *(ab aturdiment)*

¿Ben mirat?

VADOR

Si ells li haguessin llevat la vida an el nen, jo, per més diners que m'oferissin, no l'enterraría pas aixís... d'amagat. ¡No, no! ¡Per males ànimes! Però com que va morir al moment de néixer...

CANDIONA

¿Y si t'haguessin enganyat?

VADOR *(anant a mirar al fons)*

Estic segur que no.

CANDIONA *(després d'un curt silenci)*

Sent de la manera que dius...

VADOR *(acostantshi)*

¿Què?

CANDIONA

Potser sí que vas á fer una bona obra.

Digitized by Google

VADOR

¡Es clar! ¿Cóm s'ho hauríen compost ells tots sols, atribulats com están?

CANDIONA

¡Pobra gent!

VADOR

Ara, com que ni jo, ni tu, ni ells mateixos no direm res, no se sabrà mai... Y aquella senyoreta rossa tant maca encara podrà fer bona sòrt.

CANDIONA

¡Pobreta! Encara podrà casarse y ser felissa.

VADOR

¡Vès si'ls en faig jo de bé!

CANDIONA

¿Però te'ls donarà avui els cent duros?

VADOR

¡Desseguida! ¡Y en plata! ¡Vui veurels, que trinquin!

CANDIONA

¡Que no t'enganyi!

VADOR

¡No! *(Entre-dents.)* ¡Pobre d'ell!

CANDIONA

¿Vols que'm cuidi de tocar a missa matinal?

VADOR

¡Ah! Sí. ¡Té rahó! Veshi, que ja deu ser hora.

Digitized by Google

CANDIONA

Me n'hi vaig, doncs.

VADOR

Sí, vés, vés.

CANDIONA

Torna aviat.

VADOR *(empenyentla cap a fòra)*

Sí, sí. Apa, vés, vés.

CANDIONA *(despareixent per l'esquerra del fons)*

Enllesteix.

ESCENA II

En VADOR, *sol. Aviat* EL SENYORET

(En Vador se posa a cavar la fossa. Després d'un curt silenci se dirigeix, molt neguitós, a esperar al Senyoret a la porta del fons. Seguidament compareix aquest, abrigat ab una manta de viatge, sota la qual hi porta un bagulet blanc. El Senyoret va ab un vestit de vellut ratllat, de color gris y barret tou, negre, ab les ales caigudes. Du barba rossa, bastant llarga.)

EL SENYORET *(entra pantejant, molt arrupit, mort de fret y de vergonya, ab la cara esgroguehida.)*

¡Salut, sepulturer!

VADOR *(molt ansiós)*

¡Vingui! ¡Depressa! *(Avansant tots dos.)* Aquí... *(Senyalant el clot.)* ¡Vingui! ¡Cuiti, que es tard!

EL SENYORET *(ab veu glassada)*

Teníu.

Digitized by Google

VADOR

Pòsil a terra, que desseguida estic. *(Se posa a cavar la fossa nerviosament. Curt silenci.)* Això aviat es fet.

EL SENYORET

Sepulturer...

VADOR

¿Què mana, senyoret?

EL SENYORET (*mirant entorn seu*)

¿No hi ha perill?

VADOR

No, senyor. No passi ansia. Però hem d'enllestir forsa. *(Segueix cavant la fossa.)*

EL SENYORET

¡Tinc molta por! *(Tus ab ofec.)*

VADOR

¿Què fa?

EL SENYORET

¡Enllestíu, per favor!

VADOR

Vagi a la porta a vigilar si ve algú.

EL SENYORET

¿Voleu dir?

VADOR

Vagi, home, vagi.

Digitized by Google

EL SENYORET (*anant al fons a vigilar*)

Ja hi vaig.

VADOR (*després d'un curt silenci*)

¿Que veu ningú?

EL SENYORET

No's veu res, no més que neu...

VADOR

¡Sí, tot es neu! Els arbres talment semblen fantasmes que'ns espíen. *(Posantse a riure.)* ¡Pobres arbres!

EL SENYORET (*ab esgarrifansa*)

¡No rieu, home!

VADOR

Apa, vingui...

EL SENYORET *(acostantse a n'en Vador)*

¿Què voleu?

VADOR

Donguim l'albat...

EL SENYORET

(donantli'l bagulet que es a terra tapat ab la manta)

Teníu.

VADOR *(posantlo dintre'l clot)*

¡Així! *(Ab gravetat.)* Ara, vostè y jo resem... resem un pare-nostre. *(En Vador s'agenolla davant de l'albat y es posa a resar en veu baixa. El Senyoret permaneix atònit, sanglotant. Ve la Candiona precipitadament.)*

Digitized by Google

ESCENA III

ELS MATEIXOS, *més la* CANDIONA

CANDIONA (*desde'l fons*)

¡Vador!

VADOR (*horroritzat*)

¡Eh! ¿Quí hi ha?

EL SENYORET (*també horroritzat*)

¡Aquesta dòna!

CANDIONA

¡Cuita! ¡Enllesteix, que'l senyor rector ja s'ha llevat!

VADOR (*fòra de sí*)

¡Vés! ¡Ja estic desseguida!

EL SENYORET

¡Digueu! ¡Quí es aquesta dòna...!

VADOR

Es la meva...

CANDIONA (*ab gran prec*)

¡Vador, per l'amor de Deu!

EL SENYORET (*ab veu glassada*)

¡Un secret entre tants!

VADOR

Aquesta es molt callada. Jo no li he dit res... però ella ho ha endevinat tot... Si vostè hagués vingut a l'hora convinguda...

Digitized by Google

CANDIONA

¡Ai! ¡Me feu venir por!

VADOR

Vés: toca a missa matinal. ¡Que cridin les campanes! ¡Que ho aixordin tot ab sòns d'alegría! *(Empenyentla cap a fòra.)* ¡Apa, dòna!

CANDIONA

Espera...

VADOR

¿Què vols?

CANDIONA

Déixam veure l'albat.

VADOR

¡Vés, te dic!

CANDIONA

No...

VADOR

¡Marxa!

CANDIONA *(desapareixent per l'esquerra del fons)*

¡Quin geni!

Digitized by Google

ESCENA ÚLTIMA

ELS MATEIXOS, *menys la* CANDIONA

VADOR *(al Senyoret, que està arrupit, mort de por, devant de la fossa)*

No'n fassi cas. *(Agafant la pala per cobrir de terra l'albat.)* No... Se sentiría'l soroll. *(Ho fa ab les mans. Se senten les campanes de la parroquia que toquen a missa matinal.)* ¡Així! *(Tornant a agafar la pala, per tapar, ab molta por, depressa, el clot. El Senyoret, s'ho mira sanglotant convulsivament.)* Ja està.

EL SENYORET *(caient de genolls y posantse a plorar y fer petons a terra)*

¡Fill meu!

VADOR *(consolantlo)*

¡Senyoret! ¡Senyoret!

EL SENYORET

¡Perdó!

VADOR

¡No cridi, home! *(El Senyoret segueix plorant. En Vador, tement que no li vingui una engunia, l'agafa pera apartarlo de davant la fossa. Van sentintse les campanes.)*

VADOR *(entre-dents, fent grans esforsos pera allunyarlo de la fossa)*

¡Que'm compromet!

EL SENYORET

Deixeume...

Digitized by Google

VADOR

¡Aixequis d'aquí! ¡Coratge, home! *(L'aixeca deixantse portar, molt abatut, sense voluntat, obeint com un autómata.)* Vaja, no sigui aixís! ¡Animis!

EL SENYORET

¡Perdó! ¡Perdó!

VADOR

¡No cridi!

EL SENYORET

¡El meu fill!

VADOR

¡No cridi, que passa gent! ¡Amaguemnos aquí, que no'ns vegin! *(El porta en un recó de l'esquerra. Sortint de la dreta del fons, en direcció a l'iglesia, se veuen passar unes quantes dònes de diverses edats, unes ab caputxa blanca, altres negra, y alguns vells abrigats ab mantes, que van a oir la missa matinal. Algunes dònes y alguns homes porten fanals encesos. Tots se senyen al ser davant del cementiri.)*

EL SENYORET *(en veu baixa)*

¿Sentíu?

VADOR

Són els que van a oir la santa missa primera. Esperemnos que hagin passat. *(Curt silenci. Passen tres o quatre dònes més ab caputxa blanca.)* ¡Ah! Mentrestant, donguim allò...

EL SENYORET *(ab aturdiment)*

¿El què?

Digitized by Google

VADOR

¿Ja no se'n recorda?

EL SENYORET *(entregantli una bossa plena de diners)*

Teníu.

VADOR *(posantsela a la butxaca)*

En paus. *(Se veu passar un home vell, molt xacrós, ab gaiato, abrigat ab un capot de roba de burell.)*

EL SENYORET

M'en vaig...

VADOR

A veure si encara passa algú. *(Va cap al fons y retrocedeix.)* ¡Ah! Sí! Ara passa un vell. Deu esser dels darrers. Esperem una mica. *(Les campanes no paren de tocar.)* Ara, ara potser! *(Torna a anar a mirar al fons. No veient ningú, obra ab compte la porta del cementiri y diu al Senyoret:)* Apa, fugi! *(Deixen de sentirse les campanes.)*

EL SENYORET *(s'en va, cor-ferit, per la dreta del fons)*

Salut.

VADOR *(deturantlo)*

¡Ah! Escolti...

EL SENYORET

¿Què voleu?

VADOR *(ab gravetat)*

Vagi... vagi a oir missa.

Digitized by Google

EL SENYORET (*ab ironía trista*)

¿A oir missa?

VADOR

Sí. Vagi, que van a comensar...

EL SENYORET (*desapareixent*)

Salut, sepulturer. *(Tornen a sentirse les campanes, més vibrants y més alegres que primerament. En Vador se mira'ls diners que'l Senyoret li ha donat; després corre a tapar ab grapats de neu la terra que ha trasbalsat fent el clot, y, mirant entorn seu, recull y apaga'l fanal, anantsen molt recelós, tancant la porta del fons. No deixen de sentirse les campanes.)*

CAU EL TELÓ PAUSADAMENT

Digitized by Google

OBRES DE L'AUTOR

L'Escorsó, drama en tres actes.
Fructidor, drama en quatre actes.
Foc-follet, drama en quatre actes.
La Resclosa, drama en tres actes. (Agotada).
La Mare Eterna, drama en tres actes. (Agotada).
El cor del poble, drama en tres actes. (Agotada).
Lladres, drama en un acte.
La reina del cor, comedia en un acte.
La reina del cor, opereta en un acte.
Els Vells, drama en tres actes. (Agotada).
La Formiga, monòleg.
Joventut, drama en un acte. (Agotada).
Flor tardana, quadro de costums en un acte.
La festa dels aucells, quadro de costums en un acte.
Girassol, comedia en tres actes.
Les Garces, comedia en tres actes.
Cor endins, quadro dramàtic en un acte.
La barca nova, drama en tres actes
La colla d'en Pep Mata, sainet.
L'alegría del sol, idili en un acte.
En Joan dels Miracles, drama en tres actes.
Cendres d'amor, quadro dramàtic en un acte.
Ofrenes, poesies.

EN PREPARACIÓ

Foc Nou, drama en tres actes.
Soleiades, poesies.

Digitized by Google

Digitized by Google

Ofrenes
Girassol
Les Garces
Cendres d'amor

Digitized by Google

B28-1B

NX 000 954 287